

„OTDK dolgozat”

Farkas Eszter Katalin
MSc

2013

A turisztikai desztináció menedzsment (TDM) szervezetek szerepe a vidékfejlesztésben, a Móri Borvidék TDM Egyesület példáján keresztül

Role of Tourism Destination Management in rural development
through the example of the TDM Association of the Mor Wine Region

Kézirat lezárása: 2011. 10. 20.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

1. BEVEZETÉS.....	1
1.1 Célkitűzés	2
1.2 A kutatás területének lehatárolása.....	2
1.3 Előzetes tényyszerű ismeretek, kutatások.....	2
1.4 Kutatási célok meghatározása	3
1.5 Anyag és módszer.....	3
1.5.1 Szekunder módszerek	4
1.5.2 Primer módszerek	4
2. A TÉMÁT MEGHATÁROZÓ LEGFONTOSABB FOLYAMATOK ÉS FOGALMAK	
6	
2.1 Vidékfejlesztés az Európai Unióban.....	6
2.2 Vidékfejlesztés hazánkban.....	8
2.3 Turisztikai Desztinációs Menedzsment Szervezeti rendszerről általában	9
2.3.1 A szervezeti rendszer szintjei	13
2.3.2 A TDM szervezeti rendszer kiépítése	13
2.3.3 A TDM Modell főbb lépései hazánkban	15
3. KUTATÁSI EREDMÉNYEK	18
3.1 A Móri Kistérség bemutatása	18
3.2 A Móri Kistérség vidékfejlesztésének, desztinációjának főbb szereplői	21
3.3 A Móri Borvidék TDM Egyesület bemutatása.....	28
3.3.1 Az egyesület működése	30
3.3.2 Az egyesület céljai.....	38
3.3.3 Az egyesület eredményei.....	39
3.4 Primer kutatás eredményei	48
4. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	64
5. ÖSSZEFOGLALÁS	69
6. IRODALOMJEGYZÉK.....	70
7. MELLÉKLETEK	73

Ábrajegyzék

1. ábra A desztinációs menedzsment koncepciója Forrás: Lengyel (2008)
2. ábra: A Móri Kistérség turisztikai térképe. Forrás: Mór és kistérsége Turisztikai Kalauz (2008)
3. ábra: az „A Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület térképe. Forrás: „Tiszta Forrásból” HVS (2007)
4. ábra: a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség területe. Forrás: www.vercse.hu (2011)
5. ábra: Egyesületi tagok típus szerinti megoszlása forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
6. ábra: Tagszervezetek területi megoszlása Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
7. ábra A Móri Borvidék TDM Egyesület szervezeti ábrája Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
8. ábra: A Móri Borvidék TDM Egyesület tevékenységeinek fejlesztése Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
9. ábra: A Móri Borvidék TDM Egyesület 2010 évi bevételi forrásai Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
10. ábra. ábra: Az alapító és csatlakozó tagok megoszlása Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
11. ábra. A tagok előnyei az egyesületi tagságból Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
12. ábra Tagok javaslatai az egyesület tevékenységeinek fejlesztésére Forrás. saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
13. ábra Tagok elégedettsége az egyesület tevékenységeivel Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
14. ábra Az egyesület működéséhez szükséges lehetséges bevételi források Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
15. ábra Együttműködési pontok az egyesületi tagokkal Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
16. ábra Együttműködési pontok a tagok között Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
17. ábra Egyesület tagságának összehívása Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
18. ábra Az Egyesület rendezvényein való részvétel Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
19. ábra Egyesületi hírlevél küldésének gyakorisága Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
20. ábra Pályázati tanácsadói fórumon való részvétel Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
21. ábra A pályázatiírói fórum hasznosságának megítélése Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
22. ábra Szakmai fórumokra való igény Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
23. ábra A megkérdezettek lakhely szerinti megoszlása Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
24. ábra Elégedettség felmérése rendezvényeinkről Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
25. ábra Kommunikációs csatornák használata Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
26. ábra Az egyesület honlapjának tájékoztatási szerepe Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
27. ábra Helyi termékekre való igény Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
28. ábra Nevezetességek, szolgáltatások látogatottsága Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)
29. ábra A Móri desztináció programlehetőségeire való igény Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat TDM folyamat Magyarországon Forrás: Nemes A, 2011

A házak és az emberek elmúlnak, de az őszi mezők egyformák maradnak, akárhogy öröklük, mérik, művelik is őket az emberek. Ebből pedig nyilvánvaló, hogy nem az emberek bírják a földet, hanem a föld szolgálja az emberek.

(Fekete István)

1. BEVEZETÉS

A vidékfejlesztés egyre nagyobb szerepet kap napjainkban a vidéki települések felzárkóztatása érdekében, e területet az Európai Unió is kiemelten kezeli. Magyarországon, a 2007-2013 évig tartó programozási időszakban a vidékfejlesztés irányvonalát az Új Magyar Vidékfejlesztési Program szabja meg. Az Európai Unióhoz (továbbiakban EU) való csatlakozásunk kapcsán számos eredményes program indult (SAPARD, LEADER) melyek egyik fő célja a kistelepüléseken az életfeltételek, az életminőség javítása, ezzel a lakosság megtartása, munkahelyek teremtése. Bár a Turisztikai Desztináció Menedzsment (továbbiakban TDM) szervezetek fejlesztése nem vidékfejlesztési programok része, de véleményem szerint elválaszthatatlanul kapcsolódik hozzájuk. Az Új Magyar Vidékfejlesztési Program (továbbiakban ÚMVP) támogatja többek közt a falusi turisztikai fejlesztéseket, a vidéki örökségmegőrzést, a falufejlesztést és megújítást, mely fejlesztések koordinálásáért, programcsomagként történő kiajánlásáért már a Regionális Operatív Programokból támogatott TDM szervezetek lehetnek a felelősek.

Dolgozatomban a TDM szervezetek vidékfejlesztésben betöltött szerepét vizsgálom, egy konkrét térség (Móri Kistérség) és egy konkrét TDM szervezet (Móri Borvidék TDM Egyesület) példáján keresztül.

Témaválasztásom indoka, hogy miközben hat éve a vidékfejlesztésben dolgozom („A Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület – LEADER, pályázati tanácsadó, Móri Többcélú Kistérségi Társulás, területfejlesztési és vidékfejlesztési referens), jelenleg a témában megjelölt TDM egyesület irodavezetője és projektmenedzsere vagyok. További indok Mór városhoz való személyes kötődésem, hiszen születésem óta itt élek.

Kutatásaim körvonalazzák, hogy milyen nagy hatást is gyakorol, gyakorolhat egy civil erőből, alulról építkező szervezet egy kistérség - nemcsak turisztikai - életére. Szeretném bemutatni azt a pozitív változást, amit egy ilyen egyesület működése során indukál egy térség településein. Következtetéseimmel és javaslataimmal reményeim szerint hozzájárulhatok, hogy a TDM egyesületek segítsék a magyar vidék fejlődését.

1.1 Célkitűzés

Dolgozatom fő célja felvázolni, adatokkal alátámasztani, hogy vidéki települések fejlődésére milyen hatással van a TDM szervezetek megalakulása és működése. Elsősorban azt szeretném szemléltetni, hogy a turizmusban betöltött konkrét szerepén kívül milyen más területeken tud eredményeket felmutatni egy ilyen szervezet. Bemutatom a Móri Borvidék TDM Egyesület eddig elért eredményeit, feladatait, továbbá kapcsolódási pontjait különböző vidékfejlesztési programokhoz. Ezáltal szeretném érzékeltetni a TDM szervezetekben rejlő lehetőségeket.

1.2 A kutatás területének lehatárolása

Kutatásomban elemzésre kerül a Móri Kistérség, mint a Móri Borvidék TDM Egyesület működési környezete. Bemutatom a kistérség vidékfejlesztési szereplőit, ezen szereplők és az egyesület közötti együttműködéseket, partnerségben megvalósuló projekteket. Röviden vizsgálatra kerül a kistérség határain túlmutató LEADER vidékfejlesztési program, és a kistérség által érintett LEADER csoportok. Az egyesület, mint a Móri kistérségben működő civil szervezet nem csak, mint együttműködő partner, hanem a pályázati lehetőségek alanyaként is szerepet kaphat a LEADER program által nyújtott lehetőségekben. Pályamunkámban vizsgálom azt is, hogy milyen problémák merülhetnek fel a területi lehatárolások átfedése miatt (település, kistérség, TDM, LEADER).

1.3 Előzetes ténytyszerű ismeretek, kutatások

E témában előzetes ismereteimet korábbi munkáim során szereztem meg, ezért a dolgozat elkészítésekor nagy mértékben támaszkodtam gyakorlati tapasztalataimra. Részt vettem a LEADER tervezési és megvalósítási szakaszában, a „Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület munkatársaként, illetve több kistérségi fejlesztési koncepció, terv elkészítésében, megvalósításában a Móri Többcélú Kistérségi Társulás munkatársaként.

Miközben a vidékfejlesztést érintő területekről részadatok rendelkezésre állnak (pl. turizmus, mezőgazdaság, foglalkoztatottság), a Móri Borvidék TDM Egyesület működésével és vidékfejlesztésben betöltött szerepével kapcsolatban ez idáig még nem születtek számadatok, így ez az első erre vonatkozó kutatás.

A TDM szervezetekkel foglalkozó tanulmányok főként e szervezetek turizmusban betöltött szerepét vizsgálják, ám én dolgozatomban elsődlegesen a turizmuson kívüli területekben bekövetkezett hatásait mutatom be.

1.4 Kutatási célok meghatározása

A kutatás során az alábbi kérdésekre kerestem választ:

- A Móri Borvidék TDM Egyesület működése pozitív hatással van-e a Móri Kistérség fejlődésére?
- A Móri Borvidék TDM Egyesület működése a turizmus erősítésén kívül milyen hatásokat eredményez?
- A Móri Borvidék TDM Egyesület tagjai tisztában vannak az egyesület tevékenységeivel és a TDM szervezetben rejlő lehetőségekkel?
- A turisztikai desztináció-menedzsment (TDM) szervezet működése hogyan segítheti elő a fenntartható és versenyképes turisztikai célterületté válást?

A desztinációmenedzsment szervezetek tevékenységének, működésének megítélése eltérő a szakirodalmi forrásokban. Számos publikáció kezdetben a szervezetek marketing területén betöltött szerepét hangsúlyozták. A TDM-szervezetek nem légyeres térben, hanem egy adott desztinációban működnek, így a desztináció sajátosságai nagyban befolyásolják a szervezet működését, s egyben bizonyos korlátját is képezik annak. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy a Móri Borvidék TDM Egyesület működése, tevékenységei milyen hatást gyakorolnak a móri desztináció - mint vidéki kistérség - fejlődésére, s hogy e desztináció sajátosságai hogyan befolyásolják e szervezet működését.

1.5 Anyag és módszer

Kutatói munkám során fő célom az volt, hogy feltérképezzem, hogyan valósulnak meg az elméleti eredmények a gyakorlatban. Ezért pályamunkám elkészítésekor primer és szekunder adatgyűjtésre (kérdőívezés, mélyinterjúk készítése, műhelymunkák, szakirodalom és a szakanyagok, statisztikák elemzése), ezek feldolgozására, valamint a munkám során nyert jelentős gyakorlati tapasztalataimra támaszkodtam.

1.5.1 Szekunder módszerek

Szakirodalom feldolgozás

Pályamunkám készítése során a következő témákban vizsgáltam részletesen a rendelkezésre álló hazai és nemzetközi szakirodalmat: vidékfejlesztés az Európai Unióban, vidékfejlesztési programok Magyarországon (pl. LEADER, SAPARD, AVOP, ÚMVP), TDM szervezetek létrehozása és működése, a Móri Kistérségről készült tanulmányok, az „A Bakonyért” és a Vértes-Gerece LEADER csoport stratégiai dokumentumai (HVS), a Móri Borvidék TDM Egyesületről ez idáig készült fejlesztési tervek.

A szakirodalom és a fejlesztési dokumentumok vizsgálatán túlmenően, a dolgozat elkészítésekor támaszkodtam a rendelkezésre álló adatbázisokból (ezek forrása döntően: KSH, kistérségi adatbázis, önkormányzati adatok) összegyűjtött releváns információkra, azok elemzésére is.

Kutató munkám során fontosnak tartottam megvizsgálni azt is, hogyan viszonyul egymáshoz az elmélet és a gyakorlat. Éppen ezért nagy hangsúlyt fektettem olyan adatok beszerzésére, melyek primer információt hordoznak a téma vonatkozásában.

1.5.2 Primer módszerek

Kérdőíves kutatás:

Kutatásomban az egyik legfontosabb módszernek a kérdőíves megkérdezést tartom. Két típusú kérdőívet használtam fel munkámhoz:

- az egyesület minden tagját felkerestem egy kérdőívvel (64 tag), ami alkalmas arra, hogy felmérjem a tagok véleményét a Móri Borvidék TDM Egyesülettel kapcsolatban, hiszen az Egyesület működése során az egyik legfontosabb tényező a tagok elégedettsége. A kérdőívben minden tag kifejtette ötleteit a TDM szervezet illetve desztináció fejlesztéséről, az együttműködési lehetőségekről.
- a másik kérdőív a lakossághoz és a térségbe látogatókhoz szólt. Ezzel a kérdőívvel azt mértem fel, hogy az említett célcsoport mennyire ismeri a Móri Borvidéket, a vidék által nyújtotta lehetőségeket (rendezvények, látnivalók, turisztikai attrakciók), és miben várnak fejlődést, mivel elégedettek/elégedetlenek. A kérdőívet 55 személy töltötte ki. Bár a minta statisztikailag nem tekinthető tökéletesen reprezentatívnak a

vizsgált sokaságot illetően, gyakorlati tapasztalataim alapján azonban megfelelő módon és mértékben tükrözi a valóságot.

A kérdőíves megkérdezést rendezvényeken, programokon valósítottam meg: Utazás 2011 kiállítás – Budapest (2011.03.03-06.), Főszezon kiállítás – Budapest (2011.09.17-18.), Megyekorzó – Székesfehérvár (2011.06.25), MóriKum Kultúr-Fröccs Fesztivál – Mór (2011.08.19-21.), Művészetek Völgye – Kapolcs (2011.07.22-31.), Megyenap – Fehérvárcsurgó (2011.05.14.), Várjátékok – Csókakő (2011.09.2-4.), Móri Bornapok (2011.09.29-10.02.). A felsorolt rendezvényeken kívül a Móri Borvidék TDM Egyesület Turisztikai Irodájába érkező turistákat kérdeztem meg.

A részletes kérdőívek a pályamunka mellékleteként megtalálhatóak (1. és 2. melléklet).

Mélyinterjúk készítése:

A témában való szélesebb gyakorlati látásmód érdekében interjút készítettem az Egyesület elnökségi tagjaival, a tagok között található önkormányzatok polgármestereivel, az Országos TDM Szövetség elnökével, turisztikai szakértőkkel. Ezen interjúk elsődleges célja a Móri Borvidék TDM Szervezet elhelyezése az országban működő TDM szervezetek között (pozicionálás), valamint a TDM szervezetek problémáinak felkutatása helyi és országos szinten.

Fórumok:

A tagok részére fórumot, műhelymunkát szerveztem. Az eseményen összesen 10 tag és egy turisztikai szakértő volt jelen. Az Egyesület taglétszámát tekintve a részvétel csak 15%-os, de ettől függetlenül a munka eredményesnek tekinthető. Célom a fórum megszervezésével a tagok véleményének megismerésén túl, személyes kapcsolat kialakítása az egyesület tagjai és az egyesület munkaszervezete között, valamint további együttműködési lehetőségek feltérképezése.

2. A TÉMÁT MEGHATÁROZÓ LEGFONTOSABB FOLYAMATOK ÉS FOGALMAK

A kutatási módszereim ismertetése után szeretném bemutatni a vidékfejlesztést érintő legfontosabb fogalmakat és folyamatait az EU-ban valamint Magyarországon. A vidékfejlesztés egy alaposan körbejárt téma, számos szerzőtől olvashatunk róla könyvekben, folyóiratokban, cikkekben. Én e témát csak annyira érintem, amennyire feltétlenül szükséges a feldolgozott témához. Azt szeretném érzékeltetni, hogy kapcsolódik össze a vidékfejlesztés és a TDM szervezetek rendszere.

2.1 Vidékfejlesztés az Európai Unióban

VidékJfejlesztés: Az Európai Unióban – akárcsak Magyarországon – meglehetősen sok a bizonytalanság azzal kapcsolatban, hogy mit értünk, vagy mit kellene értenünk vidékfejlesztésen. Magyarországon ezt a kifejezést csupán néhány éve kezdték használni, angol megfelelője (rural development) sem öregebb szűk két évtizednél. E rövid idő alatt azonban számos megközelítés alakult ki, amelyek olykor nagyon különböző módon határozzák meg a célokat, az eszközöket vagy éppen a programok kedvezményezettjeinek körét. E bizonytalanság egyik fő oka az, hogy a vidékfejlesztés – vagyis az elmaradott területek gazdasági, társadalmi viszonyainak, az ott élők életminőségének a javítása – igen komplex kérdés. Különböző területeket ölel fel: ide tartozik a mezőgazdaság, az ipar, a területfejlesztés, a szociálpolitika vagy a humán erőforrások és a közösségek fejlesztése. Mivel a vidékfejlesztésnek az Európai Unión belül nincs saját „felelőse”, az erre a célra szánt forrásokon az Európai Bizottság különböző igazgatóságai és a költségvetés különböző alapjai osztoznak (Nemes G, 2000).

A vidék, a vidéki vagy rurális terület pontos meghatározása nehézkes, hiszen egy igen összetett társadalmi, gazdasági és kulturális fogalomról van szó. Még az Unión belül sem beszélhetünk teljesen egységes használatról. Legtöbb esetben a vidék negatív értékekkel párosul, a fejlettebb, illetve városi területek ellentétéként (urban-rural viszony), vagy kizárólag, mint a mezőgazdasági termelés színterét kezelik.

A konkrét lehatárolást illetően nemzetközileg az OECD által kidolgozott - népsűrűsége valamint az urbanizáltság mértékén alapuló - kategorizálás a legelfogadottabb.

Az OECD meghatározása szerint vidéki település az, melynek a népsűrűsége 150 fő/km² alatt van. Ez alapján: Alapvetően városi térség (Predominantly Urban Region): ahol a

vidéki településen élők aránya kevesebb, mint 15%. Jellemzően vidéki térség (Significantly Rural): ahol a vidéki településen élők aránya 15-50 % között van. Alapvetően vidéki térség (Predominantly Rural): ahol a vidéki településen élők aránya több mint 50% (OECD 1994).

A vidékfejlesztés nem egy ágazat, sokkal inkább azok összessége, együttes hatása. Felöleli a mezőgazdaságot, az ipart, a mikro-, kis- és középvállalkozásokat, a vidéki turizmust, a területfejlesztést, az önkormányzati- és szociálpolitikát, nem utolsósorban pedig a humán erőforrások és a közösségek fejlesztése is ide tartozik. Kernay (1995) szerint „a vidékfejlesztés nem merülhet ki projektek végrehajtásában vagy szűken vett gazdasági célok elérésében. Olyan folyamatnak kell lennie, amely erősíti a helyi emberi és közösségi erőforrásokat, a helyi vezetést, a vállalkozási kultúrát, az innovációt vagy egyszerűen az emberek azon képességét, hogy céltudatosan és hatékonyan tudjanak egymással együttműködni. Ez a megközelítés lehetővé teszi azt, hogy a helyi közösségnek nagyobb befolyása legyen a saját sorsára, fejlődésére.”

A vidéki térség magába foglalja a természetet, tájat, kulturális örökséget, hordozza a vidéki élet hagyományait, jellegzetességeit, valamint biztosítja az élelmiszer-termelést, a természeti forrásokat. Ezek a területek egyéni gondokkal küzdenek, fejlesztési lehetőségeik is eltérőek, érdemes külön-külön foglalkozni velük. Ezért fontos pl. a LEADER program, melyben minden területre eltérő, a terület problémáit figyelembe vevő Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (továbbiakban HVS) készül. Az Európai Unió fontos célkitűzése a vidéki életforma megtartó erejének megőrzése, a vidéki területek kiegyensúlyozott fejlesztése. Mivel a térségek eltérő jellemzőkkel bírnak, eltérő támogatás nyújtása szükséges versenyképességük javításához. Ezért alakították ki Magyarországon is a hátrányos helyzetű és leghátrányosabb helyzetű térségek és települések csoportjait.

Ezek a támogatások jelentős terhet rónak a költségvetésre, azonban elengedhetetlen feltételei a vidéken élők életkörülményei javításának, szakképzésének megszervezésének, és a szolgáltató ágazatok fejlesztésének. A kereskedelem globalizációja, a nagy kereskedelmi láncok megjelenése minden régiót érzékenyen érint, valamint a mezőgazdaságban bekövetkezett változások is hatással vannak a térségekre. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma a gépesítés (technika, technológia) rohamos fejlődése következtében lecsökkent. A kisgazdaságok kiegészítő jövedelemforrások keresésére kényszerültek, emiatt a helyben működő, termelő gazdaságok érdekeltsége nőtt a vidékfejlesztési folyamatok elindításában és fenntartásában. Folyamatosan erősödik a civil társadalom cselekvési kedve, mert előnyük származik abból, ha tevékenyen vesznek részt saját környezetük alakításában, jobbra tételében és erősítik a térségi elv prioritását. A vidékfejlesztési programok kialakítását a

régiójuk, ezen belül a kistérségük, lakóhelyük adottságaihoz, szükségleteihez alakíthatják. A vidéki területeknek nem csak szükségletei, hanem értékei is vannak, amit a szabályozásoknál lehetőség szerint figyelembe kell venni, hiszen a társadalmi hagyományok, szokások elválaszthatatlanok a vidéki emberektől. Az európai vidékfejlesztés célja, hogy megújítsa és erősítse a mezőgazdasági vidékek versenyképességét, a vidéki életforma és környezet értékeinek védelme és megőrzése mellett:

- A táj és a természeti környezet adottságait figyelembe vevő agrárstruktúra.
- A tájfenntartás és a foglalkoztatás összhangjának megteremtése – a fejlesztéseknek harmonikusan kell illeszkedniük a vidéki életmódhoz.
- A vidékfejlesztés során előnyt élveznek azok a fejlesztések, amelyek a mezőgazdasági tevékenységet folytató, de abból csak részjóvedelmet élvező népesség foglalkoztatására irányulnak.
- Népességmegtartó képesség erősítése.
- Az életminőség javítása.

2.2 Vidékfejlesztés hazánkban

Magyarországon a vidékfejlesztés irányvonalait a 2007-2013-ig tartó programozási időszakban az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (továbbiakban ÚMVP) határozza meg. Az ÚMVP kiemelt jelentőségűnek tekinti a mezőgazdasági termelés, az élelmiszergazdaság feltételeinek korszerűsítését, a műszaki-technológiai hátrányok mérséklését. Ezzel párhuzamosan fokozottan és komplexen érvényesülnek a vidékfejlesztést, vidéki életminőség javítását eredményező intézkedések.

Az ÚMVP (2007) lehatárolása alapján a vidéki térségek az ország településeinek 96%-át foglalják magukban, és a teljes népesség 47%-ának szolgálnak otthonul. 2007-2013 között a 120 fő/km² népsűrűséget meg nem haladó, vagy 10.000 főnél kevesebb lakosú települések tekintendők vidéki térségnek, kivéve a budapesti agglomerátum településeit, de beleértve azokat a nem vidékinek számító településeknek a külterületeit, amelyekben a teljes népesség több mint 2%-a él a külterületeken. Ez az ország településeinek 95%-át, területének 87%-át és a népesség 45%-át fedi le. A vidéki térségek azt a sajátos térségtípust képviselik, ahol alacsonyabb a népsűrűség, ahol a megélhetést jellemzően a föld biztosítja, valamint általános a nem városi jellegű (falusi, kisvárosi, egyes régiókban pedig a tanyákra jellemző) településszerkezet. A vidéki térségek magukban foglalják azon jelentős lélekszámú, ezért e besorolásba nem tartozó települések külterületeit is, ahol a

külterületek lakossága meghaladja az illető település lélekszámának 2%-át.

Az ÚMVP III. (vidéki élet minősége és a vidéki gazdasági) és IV. (LEADER) tengelye tartalmazza azokat az intézkedéseket, melyek csak a vidékfejlesztést szolgálják.

A projektalapú horizontális támogatási célprogramok miatt az egyes helyi fejlesztési projektek közti kapcsolat nem túl intenzív. Az alacsony szinergia miatt a fejlesztések nincsenek komoly kihatással az általuk érintett térségekre. Az alulról felfelé irányuló és területalapú integráción, az önálló irányításon és a partnerségen alapuló helyi erőforrás-hasznosítás jelen van egyes területeken, bár meglehetősen izoláltan, és az ország legnagyobb részén nem érvényesül. A fentiekből kifolyólag a LEADER program folytatása és bővítése rendkívül fontos hazánkban, mivel kiváló eszköz a helyi közösségek megerősítésére, a helyi partneri kapcsolatok létrehozására és egymást támogató innovatív projektek készítésére.

Az ÚMVP a Regionális Operatív Programok (ROP) által érintett települések fejlesztéseit nem támogatja (pl. városok, kistérségi központok). A különböző programok, tervek és szintek közötti szinergia megteremtésének követelménye kiemelten érvényesül. A LEADER program intézkedései és a ROP-ok között számos kapcsolódási pontot, kötődést találunk. A vidékfejlesztési célokat szolgáló intézkedések, különös tekintettel a helyi kapacitásfejlesztést és a helyi partnerség megerősítését szolgáló intézkedésekre komplex programként kerülnek lebonyolításra. A hátrányos helyzetű térségek mindkét programban kiemelt figyelmet kapnak. Az ÚMVP célja az, hogy a vidéki szereplők közös erőfeszítés árán megerősödjének, vidékfejlesztési klaszterek jöjjenek létre.

A TDM rendszer felépítése, mely a ROP-ok által támogatott, a vidék fejlődését is nagymértékben segíti, ez is egy kapcsolódási pont a fejlesztési programok között. A vidékfejlesztés szereplői egyedül, izoláltan nem képesek a gazdaság megújítására, fenntarthatóvá tételére. Kell egy szervezet, ami összefogja és koordinálja őket. A TDM rendszernek pont ez a szerepe. Egy csokorba fogva együttesen kiejánlani és motiválttá tenni az önmagukban kevésnek bizonyuló, de szervezeten és együtt sokra képes vidéki szervezeteket. Más szavakkal: az ÚMVP támogatja a vidéki településeken élők fejlesztéseit, amit a TDM rendszer tart össze, kezel egységként.

2.3 Turisztikai Desztinációs Menedzsment Szervezeti rendszerről általában

Mielőtt a TDM szervezetek jellegzetességeit bemutatom fontos tisztázni a desztináció és a desztináció menedzsment fogalmát.

Desztináció:

A desztináció fogalmát már sokféleképpen meghatározták, megítélésében többféle álláspont követhető nyomon. Ezek közül most néhányat ismertetek (időrendben), melyben láthatjuk a változásokat. Leiper (1995) definícióját tulajdonképpen a „destination” angol szó magyarra való fordítása, miszerint ez egy célterület, ahova az emberek elutaznak és ott tartózkodnak, hogy megismerkedjenek az adott hely sajátosságaival. Cooper et al. (1998) már a mai definíciókhoz közelebb álló magyarázatot adnak, hiszen a szerzők szerint a desztináció olyan lehetőségeket és szolgáltatásokat foglal magában, melyek a turisták igényeinek kielégítésére szolgálnak. Buhalis (2000) a fogalom szubjektivitását hangsúlyozza. Szerinte a desztináció valójában turisztikai termékek tömege, melyek együtt harmonikus élményt nyújtanak fogyasztóiknak. A szerző arra is felhívja a figyelmet, hogy általában a desztinációt közigazgatási egységekként szokták értelmezni, mint például egy város, vagy egy ország, de valójában a desztináció lehatárolása inkább függ a látogató utazásának céljától. Így desztináció lehet például egy földrész (pl. Európa), egy földrajzi egység (pl. Vértes hegység), de akár Disneyland is. Összességében Buhalis (2000) szerint a 6A határoz meg egy desztinációt. Buhalis 6A modellje szerint egy desztináció a következő elemekből épül fel: vonzerők (attractions), a desztináció megközelíthetősége (accessibility), turisztikai szolgáltatások (amenities), a különféle csomagajánlatok (available packages), szabadidős tevékenységek, programok (activities), egyéb kiegészítő szolgáltatások (ancillary services).

A definíciókat értelmezve úgy gondolom, hogy a desztináció két oldalról megközelíthető fogalom. Egyrészt a turisták oldaláról, akik az élményért utaznak, másrészt pedig a turisztikai szolgáltatók oldaláról, akik az élményt nyújtják. Luft (1998) a fogalmat kínálati oldalról közelíti meg, és Buhalistól eltérően magát a desztinációt tekinti turisztikai terméknek, melyen az adott helyen megtalálható szolgáltatások láncolatát érti. Hegyi (2006) meghatározása szerint a desztináció valójában egy versenyegység, mely a szolgáltatásait értékesíti fizetés ellenében. Kiemeli, hogy amennyiben ezek az egységek növelni szeretnék piaci keresletüket, nem versenytársakként, hanem együttműködő partnerként szükséges viselkedniük. Az UNWTO (2007) meghatározása szerint a helyi desztináció olyan fogadóterületet jelent, ahol a látogatók legalább egy éjszakát töltenek. Carter és Fabricius (2007) magyarázatából kitűnik, hogy Buhalishoz hasonlóan ők is azt az elvet vallják, hogy a desztinációt mindig a turista nézőpontjából kell vizsgálni, illetve, hogy maga a desztináció több építő elemből épül fel, melyek hálózatosodva, együttműködve, közös erővel nagyobb fogadóterületté válhatnak. Végül Bornhorst et al (2009) úgy definiálja a fogalmat, mint földrajzi területet, politikai

egységet, vagy egy fő vonzerőt, mely célja, hogy a látogatónak biztosítsa a maximális elégedettséget és az emlékezetes élményeket.

Úgy vélem, a dolgozat témája szempontjából az együttműködés fontosságát kell kihangsúlyozni, így kiemelném Hegyi (2006), illetve Carter és Fabricius (2007) meghatározásából az együttműködés és a hálózatosodás fontosságát, hiszen önmagában a különálló szolgáltatók kevesek ahhoz, hogy egy sikeres turisztikai desztinációt alkossanak, a turisták számára pedig maradandó élményt nyújtsanak. Tapasztalataim szerint ehhez szükség van a közös cél meghatározására, az együttműködésre, melyhez elengedhetetlen valamennyi érintett saját céljainak, egyéni érdekeinek felmérése, és ez alapján a közös koncepció kialakítása.

Desztinációmenedzsment:

Víg T. (2010) szerint a desztinációmenedzsment a desztináció turisztikai termékeit és egyéb szolgáltatásait egységben, komplex módon kezelő partnerek (önkormányzatok, vállalkozások, szakmai és civil szervezetek stb.) hosszú távú, szervezett, együttműködésen alapuló, önkéntes tevékenysége annak érdekében, hogy a turista élményét, illetve a turizmusból származó hatásokat a fenntarthatóság szempontjainak figyelembe vételével optimalizálják.

Buhalis (2010) hangsúlyozza, hogy a turisztikai desztináció menedzsment szervezet teljes felelősséggel tartozik az egész desztináció turisztikai termékeiért, azok ösztönzőkön, szabályozókon, egyéb eszközökön keresztül történő fejlesztéséért, és olyan partnerség kiépítéséért, amely képes arra, hogy a turisták számára pozitív tapasztalatokat tudjon nyújtani.

A TDM Működési kézikönyv szerint (Lengyel, et al. 2008) a turisztikai menedzsment lényege a turizmusrendszer kialakításának, fejlesztésének és működésének irányítása. A menedzsment feladata a működési/üzemeltetési és fejlesztési célok kialakítása, illetve az elérésükhöz szükséges tevékenységek irányítása. Ez egy integráló feladat, amelynek ellátásához funkciók, szerepek és kompetenciák együttes felhasználása szükséges.

A menedzsment általános feladatai:

1. Tervezés
2. Erőforrás menedzsment, amelynek összetevői:
 - a. attrakció menedzsment,
 - b. fejlesztés menedzsment;

- c. pénzügyi menedzsment,
- d. emberi erőforrás menedzsment,
- e. operációs és változás menedzsment.

3. Marketing

Véleményem szerint, a hazai turisztikai desztinációk, illetve a szélesebb értelemben vett térségek versenyképességének növelése érdekében szükséges az egymástól függetlenül működő szervezetek, illetve függetlenül végzett tevékenységek összehangolása. Ezt a feladatot látja el a desztinációmenedzsment. Célja: A fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése egy térségben a turizmus rendszerének átfogó átalakítása és működtetése révén. A TDM modell gyakorlati alkalmazásához elengedhetetlen a TDM szervezeti rendszer kialakítása és működtetése. A rendszer három szintből áll: helyi szint (település), középső szint (mikro-régió) és regionális szint (régió). Alapegysége a TDM szervezet – a TDMSz. A fenntarthatóság és a versenyképesség - mint kritérium - megteremtése igen összetett feladat, amely sok szereplő együttműködését kívánja meg, és feltételezi a turizmus rendszerének és irányításának átfogó ismeretét. Ezt az összetett feladatot saját meglátásom szerint is csak akkor lehet sikeresen ellátni, ha annak irányítását és koordinálását egy olyan szervezet végzi, amelyben az összes szereplő részt vesz vagy képviselteti magát, a szervezetnek szakmailag felkészült irányító szerve van, amely döntéseit az érdekeltek bevonásával hozza, és a döntések végrehajtásához megfelelő önállósággal, azaz kompetenciával, saját erőforrásokkal és eszközökkel rendelkezik.

Röviden: a TDM szervezeti rendszert alulról felfele kell kiépíteni, és kialakításának további három feltétele a professzionalizmus, a partnerség és a pénz (az önállósághoz szükséges saját erőforrások és kompetencia szimbóluma). Ez az alulról való építkezés + az ún. 3P. A TDM szervezeti rendszer gyakorlati kiépítése zökkenőmentesen és országosan összekapcsolható módon csak az alapelvek általános elfogadása esetén valósulhat meg. Ellenkező esetben, ha a TDMSz létrehozásakor más és más felfogás érvényesül, akkor a legkülönbözőbb elképzelések valósulhatnak meg (pl. egy felkészületlen hangadó ötletére bólint rá a tagság) vagy a javaslatok csak egy-egy részterület (pl. az önkormányzat, egy szálloda, egy utazási iroda, egy fizető vendéglátó) szemszögéből lesznek helytállóak, de – nem látva át az egészet – nem a desztináció egészének érdekét képviselik. Ilyen módon országosan vagy akár egy régió belül sem alakulna ki egységes, összekapcsolható rendszer.

2.3.1 A szervezeti rendszer szintjei

A TDM első szakaszban kiépítendő szervezeti rendszere három szintből áll:

1. a helyi szint (település),
2. a középső szint (mikro-régió),
3. a regionális szint (régió).

A működést minden szinten a TDM szervezetek biztosítják. Egy régióban pl. kezdetben lehet 20-30 helyi, 3-5 középszintű és 1 regionális TDMSz. A TDM szervezeti rendszer a regionális szinten találkozhat az állami turisztikai intézményekkel (RIB, RMI/RTPI).

Az egyes szintek feladatai

A TDM szervezetek (TDMSz) feladatai a TDM céljából következnek: a fenntartható és versenyképes turizmus rendszerének kialakítását és működtetését kell elősegíteniük a desztinációban. Az ebből adódó TDM feladatok a gyakorlatban minden szinten jelentkeznek, de egyes tevékenységek fontossága, jelentősége és gyakorisága eltérő a különböző szinteken.

A TDMSz-ek számára minden szinten kötelező feladatok a következők:

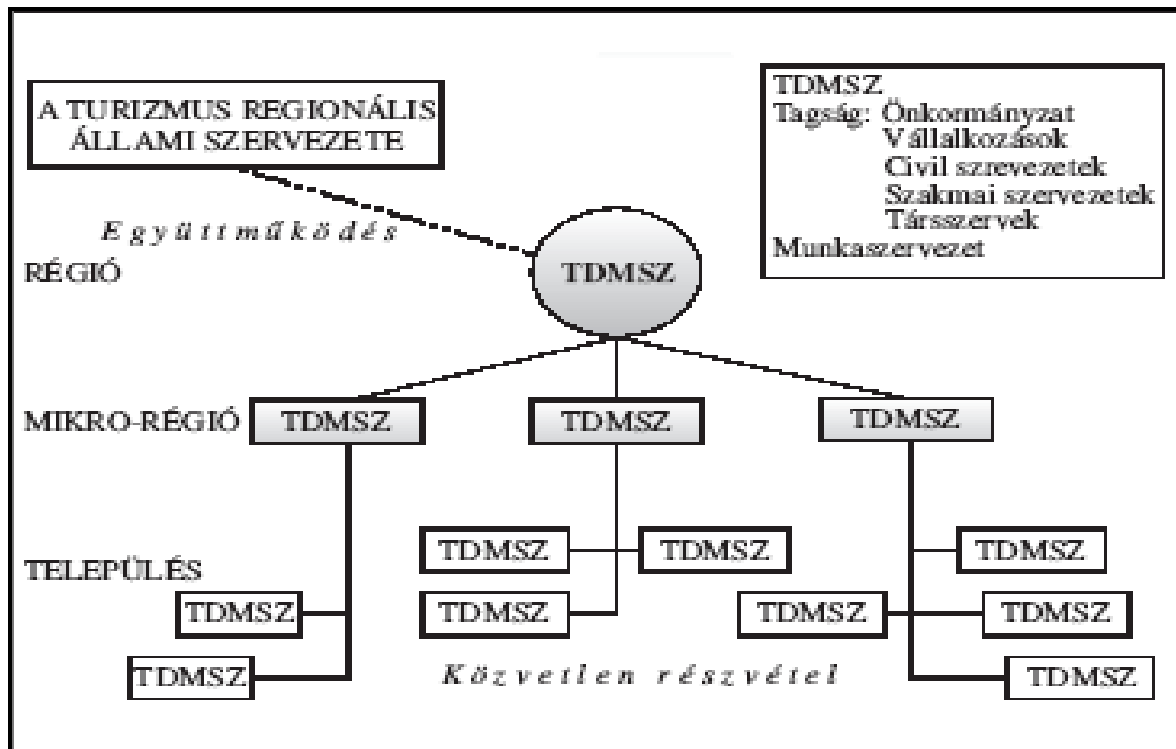
- a partnerség kialakítása és fenntartása,
- koordináció,
- kutatás és információ menedzsment (információgyűjtés- és terjesztés),
- turisztikai termékfejlesztés,
- projektmenedzsment,
- beruházások ösztönzése,
- pályázatokon részvétel, pályáztatás,
- emberi erőforrás menedzsment,
- szakmai segítségnyújtás, tanácsadás,
- adminisztráció.

(Lengyel et al, 2008)

2.3.2 A TDM szervezeti rendszer kiépítése

1. Helyi szint: a település. Az alulról építkező regionális TDM szervezeti rendszer legalsó szintjét a települések jelentik, a rendszer kiépítését tehát itt kell elkezdni. Tapasztalataim azt

mutatják, hogy első ütemben azokban a településekben célszerű létrehozni helyi TDM szervezetet, ahol ehhez megvan vagy felkelthető a megfelelő érdeklődés az önkormányzatok, a turisztikai vállalkozások és az érdekelt lakosok, civil szervezetek és más partnerek részéről (1. ábra).

30. ábra A desztinációs menedzsment koncepciója

Forrás: Lengyel (2008)

2. A **középső szintű TDMSZ**-t a helyi szintű szervezetek hozzák létre, például szövetség formájában. Azt gondolom, erre a szintre azért van szükség, mert a partnerségi kapcsolatok kialakítása a nagy kiterjedésű régió központjától távol eső térségek számára nehéz lenne, a mindennapos munka- és életfeltételek általában kisebb térségekben kapcsolják inkább össze a településeket. Ugyanakkor a turizmus szervezésére a jelenlegi kistérségi beosztás nem alkalmas (főleg azokban a kistérségekben nem, ahol nincs jelentősebb turisztikai vonzerő és/vagy a szervezőközpont szerepét ellátni képes jelentősebb város).

3. A **regionális szint** kiépítése hosszabb időt igényel majd, mert ez feltételezi az állami intézményrendszer korszerűsítését és az alulról-felfelé kiépített TDM szervezeti rendszerrel való együttműködés tartalmának és formájának a kialakítását.

(Lengyel et al, 2008)

2.3.3 A TDM Modell főbb lépései hazánkban

Mielőtt rátérnénk a TDM-ek kialakulásának legfőbb állomásaira, nézzük meg, hogy milyen ösztönzők járultak hozzá a TDM modell magyarországi megjelenéséhez.

A hazánkat is érintő nemzetközi trendek mellett fontos megemlítenünk a hazai sajátosságokat. Magyarországon a legnagyobb problémát az jelentette, hogy a statisztikai térségek és a turisztikai célterületek, desztinációk sok esetben átfedik egymást.

Ez utóbbi gyakorlatilag ellehetetlenítette a területi együttműködést az olyan térségek között, melyek különböző statisztikai régióhoz, de azonos turisztikai egységhez tartoztak. Az együttműködést nehezíti, hogy a közigazgatási és a turisztikai hagyományok teljesen mások, valamint különböznek a piac elvárásai is. A másik fontos szempont, hogy a turizmus ágaztában rendkívül gyors reagáló képességre, és nagy rugalmasságra van szükség, amit egy bürokratikus rendszer képtelen teljesíteni. Azonban egy szoros együttműködésen alapuló, közös érdekeken nyugvó, non-profit, piaci elvekre épülő desztinációmenedzsment szervezet, melyet nem a politika, hanem a szakma irányít, kiválóan alkalmas a változó mikro-és makrokörnyezethez való alkalmazkodásra (Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia, 2005).

Az első, nyugati mintára szerveződő TDM-ek csak kb. a 2000-es évek elején jöttek létre. A hazai TDM rendszer egyik „alapkövének” a Gyenesdiáson 2003-ban megalakult szervezetet tekinthetjük, mely egy szolgáltatókat és önkormányzatokat magába foglaló turisztikai szervezet.

A következő nagy előrelépést a 2005-ben megfogalmazásra került Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (továbbiakban NTS) jelentette, mely egyik prioritásként a „Hatékony működési rendszer kialakítását” tűzte zászlajára. Ez utóbbi többek között a helyi desztinációmenedzsment szervezetek létrehozását célozta meg.

A 2005-ben megkezdődő Balatoni Partnerségi Program ismételt hozzájárult a TDM-rendszer kiépítéséhez. Ennek eredeti célja az volt, hogy a Balaton körül kialakítsák az alulról építkező partnerséget.

Újabb meghatározó lépésnek tekinthető az UNWTO konferenciája hazánkban desztinációmenedzsment témakörben. A 2007-es konferencia azért is bírt nagy jelentőséggel, mivel az Unió Desztinációs Tanácsának megalakulását követően ez volt az első globális konferencia a témában (Pap, 2007).

Az első TDM rendszerhez kapcsolódó pályázatok 2009-ben jelentek meg a ROP-ok támogatásával. Szeretném bemutatni a pályázat beadását megelőző regisztrációs folyamatot.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) koordinálásában és a turisztikai szakállamtitkárság (TSZÁT) szakmai irányítása, közreműködése mellett 2008. augusztus 15-én jelent meg a Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) szervezetek támogatását előkészítő regisztrációs pályázat, beadása szeptember 25-én zárult. A szakmai elő-regisztráció célja a TDM pályázat előkészítése, a várható pályázói kör és a tervezett projektek előzetes megismerése, a pályázói és szakmai fejlesztési igények felmérése, a potenciális pályázók szakmai felkészültségének felmérése volt. A jelentkezés a TDM szempontjából legfontosabb elemeket tartalmazó szakmai koncepcióval történt. Az adatlapon a projekt bemutatása az alábbi csoportosításban történt:

- alapadatok, projektgazda adatai, alapító tagok
- az érintett desztináció bemutatása: a turizmus jelentősége, gazdasági, turisztikai alapadatok, vonzerők, termékek, főbb szolgáltatók, célcsoportok bemutatása
- a tervezett TDM szervezet és működésének bemutatása: jelenlegi és tervezett működési, irányítási modell bemutatása, meglévő információs iroda kapcsolódása, munkaszervezet kialakításának bemutatása
- szakmai program, kulcsprojektek bemutatása:
 - fejlesztési igények ismertetése
 - szervezet és hálózatfejlesztés,
 - infrastruktúra és eszközbeszerzés,
 - e-turisztikai fejlesztések, szakmai projektek,
 - marketing, PR tevékenység
- fenntarthatóság: személyi és tárgyi feltételek, gazdasági és pénzügyi fenntarthatóság bemutatása

A szakmai regisztrációs adatlapot a regionális fejlesztési ügynökségekhez (RFÜ) kellett benyújtani. A regisztráció alapján megállapítható, hogy minden jelentős turisztikai potenciállal rendelkező desztináció kapott lehetőséget pályázat benyújtására.

A regisztrációt azonban nem kíséri „automatikusan” támogatás, mivel a támogatási pályázat feltételei – mint ahogy a regisztrációs felhívásban is jelezték azt – szigorúbbak is lehetnek és ezeknek teljes körűen meg kell felelni. Cél, hogy a szakmailag legerősebb és garantáltan fenntartható TDM

szervezetek kialakítását támogassuk. Ugyanakkor a regisztrációs feltételek teljesítése minden esetben támogatási pályázati feltétel is egyben, az a pályázó aki ezeket nem tudja teljesíteni, nagy valószínűséggel nem lesz eredményes. A regisztráció lapján látható, hogy a pályázók felkészültsége nem teljesen kielégítő, ugyanakkor a téma újszerűségéből adódóan eddig is

nagy figyelmet fordított a Szakállamtitkárság a TDM rendszer előkészítésére, számtalan fórumon kaphattak az érdeklődők támogatást. A desztináció versenyképességét azonban az alapvetően meghatározza, hogy a helyi szereplők mennyire voltak nyitottak és milyen gyorsan reagáltak az NTS-ben egyébként már 2005 óta olvasható TDM rendszer kiépítése iránt. A regisztráció során tapasztalható, hogy ahol az összefogás és a közös gondolkodás – akár szakértő közreműködésével – korábban megkezdődött és nem csak a felhívás megjelenésére kezdtek el a témával foglalkozni ott megalapozott pályázatok születtek (Forrás: A TDM regisztrációs pályázat tapasztalatai, www.bm.gov.hu).

A 2008-as előregisztráció valójában a 2009-es TDM pályázat előszobájának tekinthető, amikor az igényfelmérést követően végül 55 pályázó volt, melyből 39 nyertest hirdettek.

A tavalyi év, azaz 2010 ismételten sorsfordító eseményeket hozott. Decemberben ismételten elindult TDM-regisztráció, mely már a korábbival ellentétben a TDM-ek nevesítésére szolgált, lehatárolta azt, hogy milyen szervezetet is tekinthetünk TDM-nek. Majd 2011 évben újra kiírásra került a TDM szervezet fejlesztése pályázat, mely már nem csak a helyi TDM szervezetekre, hanem térségi szervezetek létrehozására is irányul. A pályázat régiónkénti keretösszegeit az 1. számú táblázat mutatja be. A pályázati folyamat még tart, ez év decemberében lesz az utolsó beadási határidő.

1. táblázat TDM folyamat Magyarországon

Régió	Helyi keret (MFt)	Térségi keret (MFt)	Teljes keret (MFt)
Dél-Alföld	550	200	750
Dél-Dunántúl	300	100	400
Észak-Alföld	450	300	750
Észak-Magyarország	450	300	750
Közép-Dunántúl	400	300	700
Közép-Magyarország	360	200	560
Nyugat-Dunántúl	450	200	650
Balaton	450	200	650

Forrás: Nemes A, 2011

2011 év telén nagyon fontos lépés történt, megalakult az Országos TDM Szervezetek Szövetsége, mely országos szinten képviseli a TDM rendszert, majd ősszel megalakult az első közép szintű (regionális) TDM szervezet, a Balatoni Regionális TDM Szövetség.

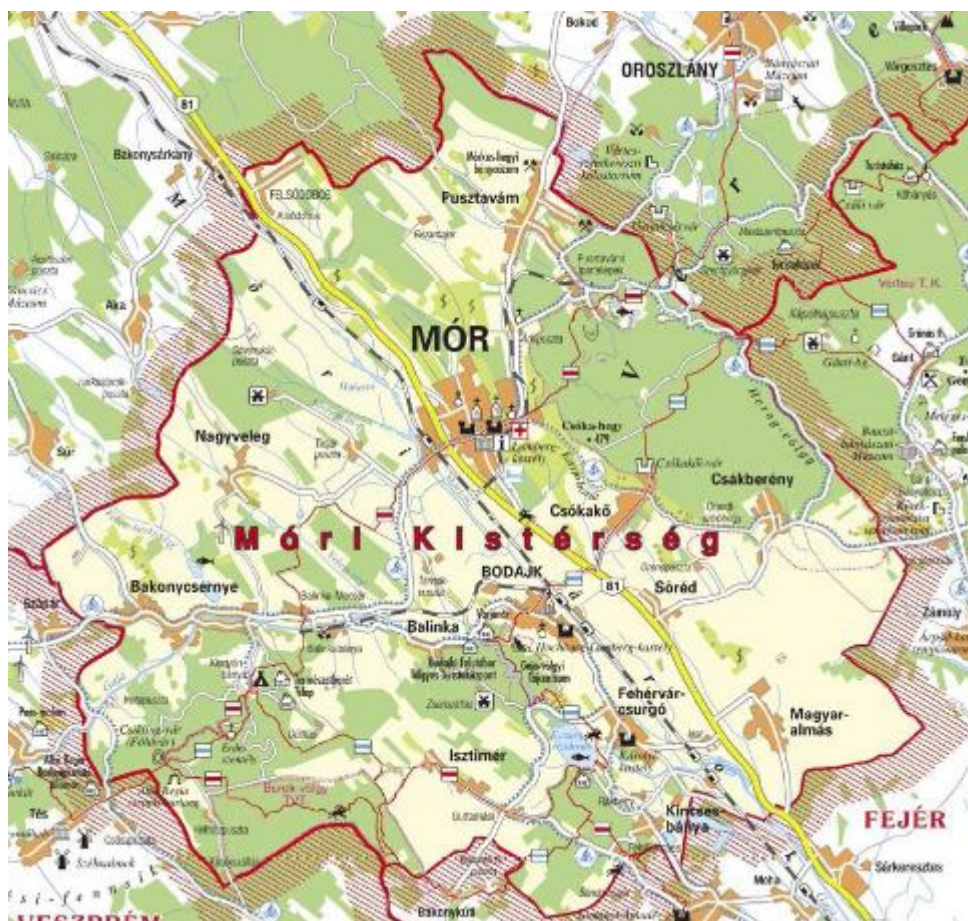
A bemutatottakból egyértelműen kitűnik, hogy hazánkban, ha rögzös úton is, de nagy erővel folyik a TDM rendszer kiépítése.

3. KUTATÁSI EREDMÉNYEK

3.1 A Móri Kistérség bemutatása

Kutatási eredményeim között elsőként szeretném bemutatni Móri kistérséget, mint a Móri Borvidék TDM Egyesület működési környezetét. Ismertetésre kerülnek a térség azon tulajdonságai, melyek pályamunkámhoz kapcsolódnak. A kistérség bemutatásában nagymértékben támaszkodom a Móri Kistérség Középtávú Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Programja című 2004-ben készült szakmai tanulmányra.

A Móri Kistérség Fejér Megyében terül el, Székesfehérvártól, a megyei székhelytől észak – észak-nyugati irányban. 13 település alkotja: Mór, Csókakő, Csákberény, Söréd, Magyaralmás, Pustavám, Nagyveleg, Balinka, Bakonycsérnye, Fehérvárcsurgó, Kincsesbánya, Isztimér, Bodajk (2. ábra).

31. ábra: A Móri Kistérség turisztikai térképe.

Forrás: Mór és kistérsége Turisztikai Kalauz (2008)

A térség kiterjedése mintegy 430 km², amely változatos domborzati, éghajlati viszonyokkal rendelkezik, hasonlóan a gazdag élővilághoz.

A térség két hegység: a Vértes nyugati és Bakony keleti szélén fekszik, és észak-nyugat – dél-kelet irányban átszeli az ún. Móri árok, az említett két hegység közötti völgyvonulat.

A kistérség köszönhetően

- a megyei központhoz való közelségének,
- a 81-es főút révén a Székesfehérvártól Kisbéren át Győrig húzódó tranzitforgalomnak, amelynek nyomai az ókori Rómáig vezethetők vissza,
- valamint a földrajzi adottságainak,

több lábon álló gazdasági szerkezettel rendelkezik.

Ipar

Elsőként kiemelendő Mór, amely a térség elsőszámú ipari, kereskedelmi és szolgáltatói központja. Fekvésének köszönhetően (jó közlekedési kapcsolatok a nagy ipari központok és egyben Nyugat-Európa felé) nem csupán magyar, hanem külföldi cégek is szívesen fektetnek be a területen. A város elébe ment a beruházók kívánalmainak, és létrehozta a Móri Ipari Zónát, amely ipari parkként, felszerelve a kívánt szolgáltatásokkal a város mellett maga is több jelentős autóalkatrész-gyártó és egyéb autóiipari cégnek ad otthont.

A másik nagy ipari bázisa a térségnek a bányászat, tény azonban, hogy ez már csak múlt időben értendő. A bányák kimerülésével illetve gazdaságtalan működtetésük következtében ez az iparág fokozatosan megszűnt – Pusztavám település kivételével mindenhol, amely azonban mély nyomokat hagyott a településeken. A bányászat elsősorban a Bakony keleti részén zajlott, amely konkrétan Bakonycsernyét, Balinkát, Bodajkot, Isztimért, Kincsesbányát érintette.

Mezőgazdaság

A mezőgazdaság tekintetében a térség főként az erdőgazdálkodásban, a szőlő- és gyümölcsstermesztésben, valamint a gyepművelésében jeleskedik, habár a szántóföldi növénytermesztés sem elhanyagolható.

Ami az állattenyésztést illeti, a megyei átlagértékek alatt marad. Ahol foglalkoznak állattartással, ott elsősorban szarvasmarhát tartanak (melyhez kapcsolódik a gyepgazdálkodás is a megye gyepterületének 4,6%-val), kisebb részben sertést, ugyanakkor nem szabad megfeledkezni a lótartról sem, amelynek a környéken nagy hagyományai vannak.

Kereskedelem és alapszolgáltatások

A térség elsőrangú központja Mór városa. Mind a lakossági, mind a nagykereskedelmi bázis területén az egyetlen nagyobb központ a térségben, bár nem hanyagolható el a közeli Kisbér az északon fekvő településeknek és Székesfehérvár a délieknek. A községekben a lakossági ellátás (élelmiszer, alapvető szolgáltatások) szintje átlagos, de vannak kisebb községek, ahol üzlet sincs (pl. Bakonykúti). Italmérés a vegyeskereskedésekhez hasonlóan csaknem mindenhol megtalálható, azonban az étkezési célú létesítményekben hiány mutatkozik. Egyéb szolgáltatások tekintetében (pl. fodrászat, iparcikk kereskedés, stb.) általánosságban elmondható a móri koncentráció és a községek megyei átlag alatti ellátottsága.

Turizmus

A turizmus, mint az egyik gazdasági ág, speciális helyzetben van a térségben. Ahogy ezt majd látni is fogjuk, egyik oldalról nem csupán térségi, hanem regionális és országos szinten is egyedi értékekkel rendelkezik, amelyeket – a másik oldalról – viszont nem képes megmutatni, vonzóvá tenni, ha úgy tetszik, menedzselni.

- Minden településen működik kultúrház vagy közösségi ház, ahol helyet kapnak a hagyományőrző események és szervezetek, van mód képzőművészeti és népművészeti kiállításokra, megemlékezésekre, szórakoztató programok tartására.
- Minden településnek vannak történelmi emlékhelyei, védett műemlékei, értékes építményei és helyei, amelyekhez legendák, hagyományok vagy történetek kötődnek.
- Aktív a nemzetiségi élet a községekben – a kisebbségi önkormányzatok nagy hangsúlyt fektetnek a kultúrára, a hagyományok felelevenítésére és a testvér-települési kapcsolatok kialakítására és fenntartására.
- Mozgalmas a községek sportélete, mindenhol van ugyanis legalább egy tornaszoba, de sok helyen egy egész pálya, amely alkalmat ad a rendszeres sportra a helyiek körében. Ezt kihasználva több falunap családi sportprogrammal kezdődik.
- Ugyancsak aktív a hitéleti tevékenység, több egyházközség terjeszti ki a munkálkodását az érték-megőrzésre, programszervezésre és vendéglátásra is.
- A több évtizedes vagy évszázados bányaiipari tevékenységből mára a legtöbb településen csupán a bezárt bányák maradtak, amelyek azonban gazdag emlékekkel, tapasztalatokkal és még élő hozzáértőkkel rendelkeznek.

A turizmus helyzetéről a fentiek fényében szeretnék néhány általános észrevételt tenni, amelyeket a következő fejezet vizsgálódásai tovább bővítenek, finomítanak:

- a térség adottságai megfelelők a turizmus fejlődésének felgyorsításához,
- a meglévő vállalkozások kihozzák az adott környezetből a legtöbbet ahhoz, hogy lehetőség szerint magas színvonalú szolgáltatást nyújtsanak.

Ugyanakkor:

- nincs kommunikációs az egyes szegmensek között,
- alapvető szolgáltatási formák hiányoznak,
- kihasználatlan turisztikai termékek vannak minden településen.

Turisztikai infrastruktúra

A térség gazdag természeti látnivalókban, és be van kapcsolva országos szintű hálózatokba is, mint pl. a kék útvonal is (Csókakő, Bodajk, Isztimér). Egyéb helyi gyalogos útvonalak azonban csaknem minden településhez kapcsolódnak, amely különösen fontos a látnivalókban dombos területeken.

Kerékpár útvonal hálózattal nem rendelkezik a térség, azonban a bakancsos turistákhoz hasonlóan a bátrabb turisták el tudnak jutni földutakon vagy erdei utakon a főbb látnivalókhoz kerékpáron is.

Kijelölt lovas útvonalakkal szintén nem rendelkezik a térség, ugyanakkor a térségben több önkormányzati erdei és magánutakat használnak az erre járó lovas csoportok. A települések közül Bakonycsernyén, Bodajkon, Csókakőn halad át a térségen átnyúló lovas túraútvonal. (A Móri Kistérség Középtávú Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Programja, 2004)

3.2 A Móri Kistérség vidékfejlesztésének, desztinációjának főbb szereplői

Mór Kistérségi Területfejlesztési Társulás

A Mór Kistérségi Területfejlesztési Társulást 14 önkormányzat 1999-ben hozta létre azzal a céllal, hogy a társult településeket összehangoltan fejlesszék, a települések közötti együttműködést fokozzák, a fejlesztési lehetőségeket feltárják. A társulás központja Mór város.

A társulásban résztvevő önkormányzatokat a polgármesterek képviselik a társulás legfőbb szervében a Társulási Tanácsban. A tanács általában havonta, de ha a feladatok indokolják gyakrabban is ülésezik. A Társulási Tanács dönt a kistérséget érintő fejlesztési ügyekben,

benyújtandó pályázatokban. A társulási üléseken a polgármesterek a terület-, a vidék-, és településfejlesztéssel összefüggő információkat kapnak az önkormányzat és az intézményei biztonságosabb működésének elősegítésére.

Móri Többcélú Kistérségi Társulás (továbbiakban Kistérségi Társulás)

A Mór Kistérségi Területfejlesztési Társulás 2005 évben jogutódlással Többcélú Kistérségi Társulássá alakult át, 2004. évi CVII. számú a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló törvény alapján.

A Társulásban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében megállapodásban rögzített eljárásban és módon szervezik és oldják meg, hangolják össze a települési önkormányzatok alábbi feladatainak megvalósítását:

- területfejlesztés,
- egészségügyi- és szociális ellátás,
- gyermek- és ifjúságvédelem,
- alapfokú oktatás-nevelés,
- közművelődés,
- szolgáltatás-szervezési feladatok, kistérségi ügyintézés korszerűsítése,
- természet- és környezetvédelem,
- közlekedés,
- vízgazdálkodás,
- településüzemeltetési feladatok,
- katasztrófavédelmi polgári védelmi és tűzvédelmi feladatok,
- közrendi és közbiztonsági feladatok,
- pénzügyi-gazdasági ellenőrzési feladatok,
- idegenforgalom, turizmus
- szabadidős és sporttevékenységek (MTKT, 2008).

A társulás munkáját 2004 évtől segítetttem, először, mint vidékfejlesztési menedzser, aztán – a vidékfejlesztési menedzser hálózat megszűnte után -, mint terület- és vidékfejlesztési referens. Hat éven alatt számos pályázat megírása és megvalósítása fűződik nevemhez, mely segítette a vidék fejlődését (pl. Közkincs Kerekasztal létrehozása, Kistérségi Kulturális rendezvények szervezése, turisztikai kiadvány létrehozása, Utazás Kiállításon való megjelenés, kompetencia

alapú oktatás bevezetése stb.). Ez idő alatt a térség fejlesztési programjainak elkészítésében is részt vettem. Jelenleg, mint a területfejlesztési bizottság tagja veszek részt a társulás életében.

Móri Kistérségi Közkincs Kerekasztal

A kerekasztal pályázati támogatás segítségével 2008. évben alakult meg. Tagjai között a kistérség kulturális és közművelődési szakemberei találhatók. Legfontosabb célja a kistérség kulturális intézményeinek, szervezeteinek összefogása, közös projektek megvalósítása, együttműködés generálása. Három éves működése során számos eredmény áll a háta mögött:

- Kistérségi Kulturális Helyzetelemzés és Stratégia elkészítése
- Kistérségi Kulturális Cselekvési Terv elkészítése
- Móri Kistérségi Kulturális Börze megszervezése (2009 és 2010 években)
- Kistérségi vándorkiállítás megszervezése (2010 és 2011 években)
- Kistérségi rendezvénynaptár elkészítése (minden évben)
- Kistérségi értékleltár elkészítése

A kerekasztal a működéséhez a 2011-es évben pályázati forrásokat nem tud igénybe venni, mert megszüntették a Közkincs Program támogatási lehetőségeit. Információim szerint a 2012-es évtől más néven elindítják újra ezt a kulturális téren sok eredményt hozó programot. A kerekasztal az idei évben ettől függetlenül tovább működik, a közös fejlesztésekhez más pályázati forrásokat kívánnak felkutatni. A kerekasztal munkáját kettő éven keresztül koordináltam, tagként jelenleg is támogatom.

Kistérség településeit érintő LEADER vidékfejlesztési csoportok

Pályamunkában nem célokom a LEADER program mélyrehatóbb elemzése, csak a témát érintő vonatkozásait szeretném bemutatni.

„A LEADER helyi akciócsoportok az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet 3. és 4. tengelyének keretében megalakuló helyi akciócsoportok elismerési rendjével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 93/2007. (VIII. 29.) FVM rendelet szerint, az irányító hatóság által előzetesen elismert vidékfejlesztési akciócsoportok közül, az 1698/2005/EK tanácsi rendelet 62. cikkének megfelelő helyi közösségek a civil, az üzleti és a közszféra, valamint - indokolt esetben - a magánszemélyek részvételével létrejött, partneri együttműködés alapján működő szerveződés.”

(Ellenőrzési Segédlet HACCS és HVK munkatársai részére, 2008)

„A Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület

A Bakonyért Helyi Vidékfejlesztési Közösség megalakulása 2007 nyarán kezdődött. A közösség településeinek egy része „Kemény Bakony” néven részt vett a 2005-ben meghirdetett LEADER+ programban. Ez a csoport bővült tovább 2007-ben, amikor a LEADER program lehetőségei újra megnyíltak. A közösséghez Veszprém és Fejér megyéből, a Zirci a Veszprémi és a Móri Kistérségből 29 település önkormányzatai, civil szervezetei és vállalkozói csatlakoztak (3. ábra), 106 alapító taggal, mely létszám az első időszakot tekintve, folyamatosan gyarapodott. A közösség 2008 tavaszán alakult egyesületté. Munkájukat a helyi szinten, helyi szakértők bevonásával elkészített „Tiszta Forrásból: összefogással a virágzó Bakonyért” című Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (továbbiakban HVS) alapján végzik. E stratégia fő prioritásai:

1. Adottságokon alapuló fenntartható környezeti, gazdasági fejlődés
2. Leszakadók, hátrányos helyzetűek segítése, gazdasági potenciál-növekedéssel
3. Adottságokon alapuló turizmus fejlesztése
4. Közösségépítés, alapszolgáltatások fejlesztése, örökség megőrzése
5. Gazdasági, közösségi információ áramlás, tudás megszerzés
6. Település megújításának generálása, támogatása
7. Természet és környezetvédelem („Tiszta Forrásból” (2007) – HVS).

Az egyesületnek jelenleg három tagú munkaszervezete van. Munkájuk nagy részét az Irányító hatóság és az MVH által delegált kötelező feladatok ellátása teszi ki, de vannak önként vállalt feladataik is. Részt vesznek különböző szakmai rendezvényeken (pl. OMÉK, Utazás kiállítás, Teret a vidéknek, Magyar Vidék Napja), egységes arculatot dolgoznak ki, önálló honlapot üzemeltetnek, hazai és nemzetközi kapcsolatrendszert építenek fel. Az „A Bakonyért” csoport tagja a Móri Kistérség települései közül: Mór külterületi tanyás része, Kincsesbánya, Bodajk, Bakonycsernye, Balinka, Isztimér, Nagyveleg, Fehérvárcsurgó.

32. ábra: az „A Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület térképe.

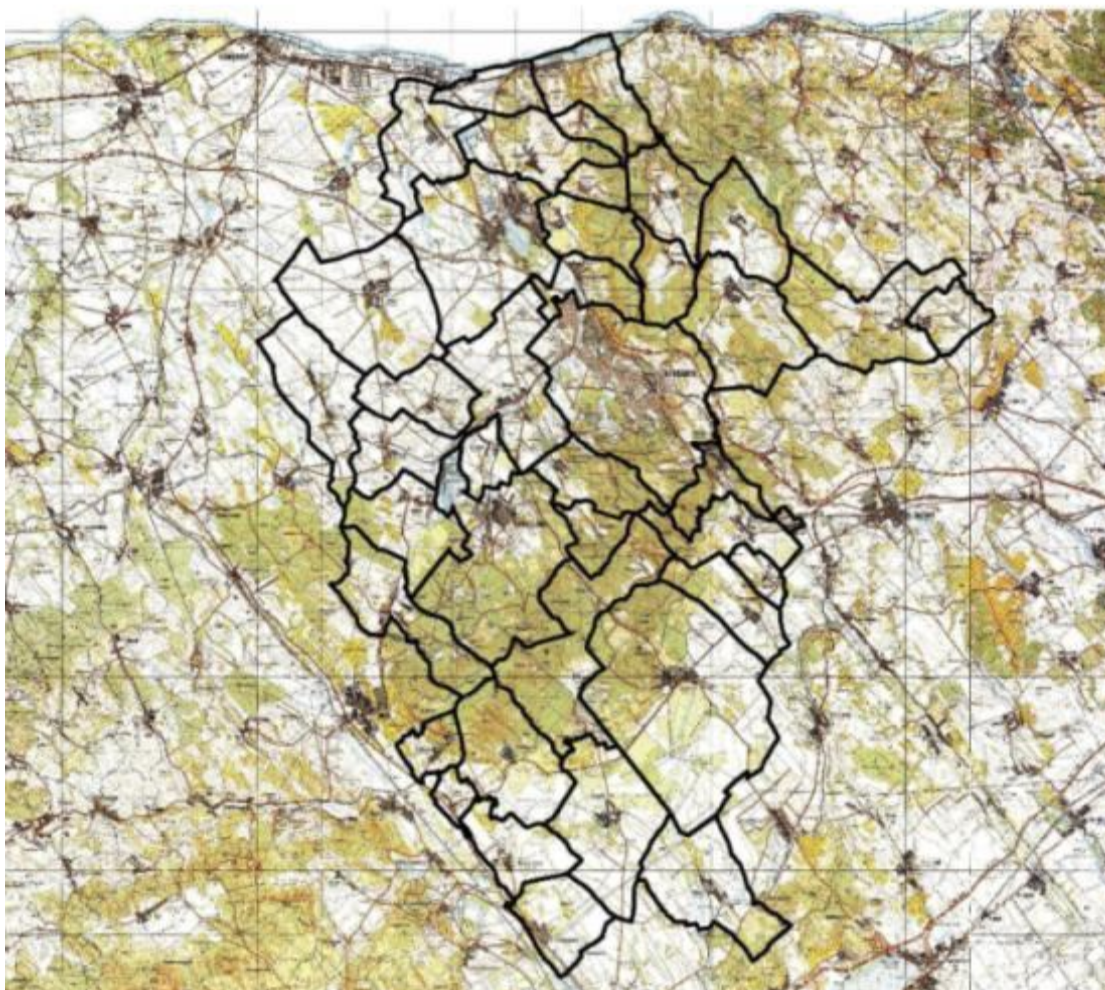
Forrás: „Tiszta Forrásból” HVS (2007)

Az „A Bakonyért” Egyesület tervezői munkacsoportjának 2007 évtől tagja vagyok, valamint 2008 és 2009 években, pályázati tanácsadóként is hozzájárultam eredményeikhez. Munkám során fórumok szervezésében is közreműködtem, melyeken a vidékfejlesztés szereplőit személyesen megismertem, véleményük és gyakorlati tapasztalatuk nagy segítséget nyújt a tanulmány elkészítésében.

Vértes-Gerecse Helyi Közösség

A Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösséget - mely tervezői munkacsoportjának egy évig tagja voltam - 2008. október 15-én jegyezte be a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 98 alapító taggal. Az egyesület 2008. novembertől 3 fős munkaszervezetet foglalkoztatott a feladatok ellátása érdekében. Jelenleg 6 fős a munkaszervezet, amely a régió hasonló szervezeteivel összehasonlítva a legnagyobb településszámú szervezet. Közösség 2008. első felében elkészítette 'Vértes-Gerecse Általél(r)ünk, kéz a kézben célhoz érünk!' elnevezésű helyi vidékfejlesztési stratégiáját, mely a Bicskei, Móri, Oroszlányi, Tatai, Tatabányai és Székesfehérvári kistérségek 38 településének (4. ábra) 2007-2013. közötti, elsősorban a vidékfejlesztési forrásokra támaszkodó, építő fejlesztési terveit tartalmazza.

A Móri Kistérségből ehhez a csoporthoz tartozik Pusztavám, Csókakő, Csákberény, Söréd és Magyaralmás.

33. ábra: a Vértessomló-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség területe.

Forrás: www.vercse.hu (2011)

Vállalkozói szféra

A kistérségben az utóbbi években emelkedik a működő vállalkozások száma, bár az 1000 lakosra számított vállalkozások száma (56), így is alacsonyabb a megyei átlagnál (76).

A számok alapján megállapítható, hogy dinamikusán nő a kis és középvállalkozások szerepe a foglalkoztatásban. A társas vállalkozásokhoz hozzákapcsolva az egyéni vállalkozásokat még markánsabban jelentkezik ez a tendencia. A kedvezőnek tetsző folyamatot árnyalva meg kell jegyezni, hogy a jogi személyiség nélküli vállalkozások egy jelentős része kényszervállalkozás, melyek a gazdasági és jogi környezet és szabályozás anomáliáira adott válaszként jöttek létre, így a gazdaság és a foglalkoztatás fejlődése terén a szerepük erősen korlátozott.

- A Kistérségben jelentős az ipar szerepe, a szolgáltatás szignifikánsan kevesebb embert foglalkoztat, mint a megyei átlag, a mezőgazdaság szerepe marginális.

- A Kistérség mint ipari központ, ahol nagyrészt már a rendszerváltás után fejlődésnek indult iparágak dominálnak, kedvező fejlődési lehetőségek előtt áll, ami további munkaerőigényt fog támasztani.
- Az új munkaerő iránti kereslet nem csak mennyiségi, de minőségi követelményeket is felvet, és szükségessé teszi a térség középfokú és szakképzési rendszerének korszerűsítését.
- A gazdasági szerkezetben jelenleg még erőteljesen jelenlévő aránytalanságok felszámolása ugyanakkor fontos fejlesztési feladat, melynek legfontosabb területét – tekintettel a Kistérség adottságaira - a szolgáltatások, azon belül is a turizmus fejlesztése jelentheti.

(A Móri Kistérség Fejlesztési Programja)

Civil szervezetek, magánszemélyek

A kistérség településein aktív civil életről számolhatunk be. Sok szervezet fő célja a települések rendezetté tétele, megfelelő közösségi életterek kialakítása, a lakosság helyben tartása, a helyi identitás tudat megteremtése. A szervezetekhez önkéntesek is csatlakoznak, akik idejüket nem kímélve próbálnak tenni településeinkért, kistérségünkért. Gondolok itt pl. az eredményes falutakarítási akciókra, a rendezvények, kiállítások szervezésére, önkéntesek segítségével megvalósult programokra. A lakosság a véleményét, ötleteit, problémáit falufórumokon, lakossági fórumokon mondja el, valamint több települési önkormányzat elégedettségi kérdőívek kitöltésén keresztül is kapcsolatba lép a lakossággal. Kezdeményezéseiket szívesen fogadjuk.

A kistérség minden településén működik már olyan civil szervezet, mely tevékenysége kötődik a vidékfejlesztéshez. Gondolok itt pl. a hegyközségekre, településért tevékenykedő alapítványokra, borrendekre, turisztikai szervezetekre.

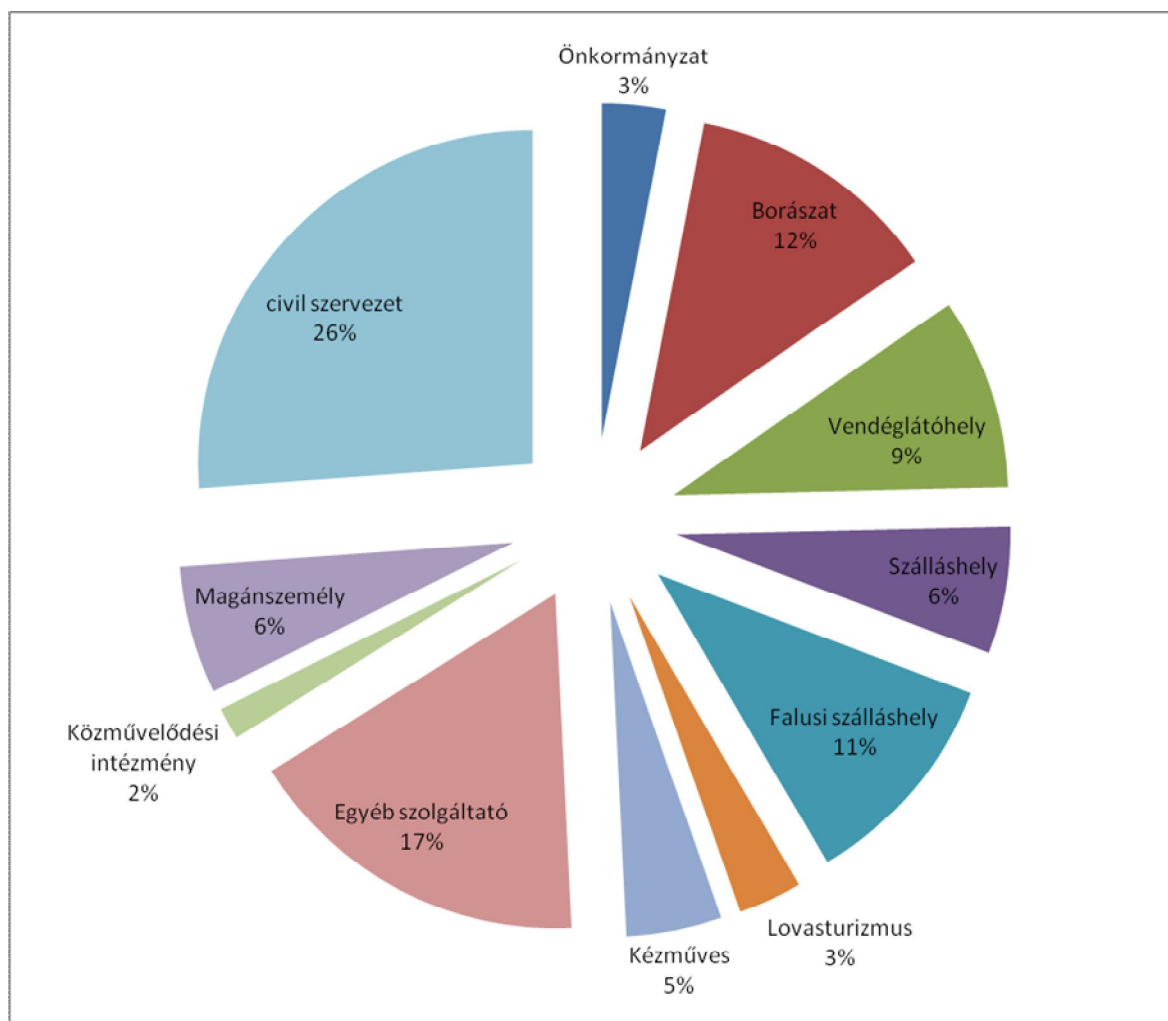
A civil szervezetek átfogóan még nem tevékenykednek a kistérség egészére vonatkozóan, de tevékenységük elindult, mellyel a térség fejlődését segítik elő. Ennek egyik alapfeltétele, hogy szakmai területenként döntően lefedjék a kistérséget és ne csak egy települést érintsenek. Ezen túl lényeges fejlődést eredményezne, ha működne egy átfogó koordináló, segítő szervezetük, ami az egymás közötti együttműködésüket, szervezeti és működési feltétel javításukat is szolgálná (A Móri Kistérség Középtávú Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Programja, 2004).

Ezt a szerepet tölti be a kistérségben 2009 óta a Móri Borvidék TDM Egyesület.

3.3 A Móri Borvidék TDM Egyesület bemutatása

Miután megismerkedtünk a Móri kistérséggel, ismertetem a Móri Borvidék TDM Egyesülettel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat: az egyesület megalakulását, működését, eredményeit és kapcsolódását a vidékfejlesztéshez.

Móri Borvidék TDM Egyesület 2009 év júniusában alakult meg 18 alapító taggal. Tagjai között szerepelnek a civil az önkormányzati és a vállalkozói szféra szereplői is. Önkormányzatok közül kettő, Mór és Csókakő település vállalta fel a tagoknak előírt feltételeket. A tagok száma hónapról hónapra bővül, jelenleg 64 szervezet a létszámuk (taglistát részletesen ld. 3. sz. melléklet), ami e két év eredményes működését mutatja. E szervezetek egy része turisztikai szolgáltató, de nagy számban megtalálhatók közöttük magánszemélyek és nem turisztikai jellegű szereplők is (5. ábra).

34. ábra: Egyesületi tagok típus szerinti megoszlása

forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

Ezen szervezetek között a legfontosabb kapocs a közös tenni akarás a térség fejlődéséért. Az egyesület tagjai nagy elszántsággal, mindenki a saját maga területén szerzett szaktudás hozzáadásával, összefogással tevékenykedik a Móri Borvidékért. Az egyesület tevékenységei révén erősödik a szolgáltatók, továbbá a turizmusban érintett különböző szegmensek közötti együttműködés és kommunikáció (önkormányzat, civil szervezet, vállalkozás), ami elősegíti a helyi társadalmi kohézió erősödését.

A rendszeres egyesületi találkozók lehetőséget adnak a turizmus helyzetének és a jövő feladatainak megvitatására, a tagság együttműködésére, és közös akciók megvalósítására. Eredményeként a helyi-térségi gazdaság megerősödését és a térség népességmegtartó erejének és életminőségének javulását várjuk. Ezek a célok túlmutatnak a turizmus területén, melyet hangsúlyosan szeretnék kiemelni a továbbiakban bemutatásra kerülő egyesületi eredményekben illetve következtetéseimben.

Az egyesület létrejöttét több éves előkészítő munka előzte meg, mely 2007 évben kezdődött. Ezt a munkát egy előkészítő munkacsoport végezte el, mely önkéntes alapon szerveződött és minden szféra szereplői képviseltették magukat (civil, önkormányzat, vállalkozói). Jómagam kötődése az egyesülethez ekkor indult útjára, mert mint kistérségi vidékfejlesztési-, és területfejlesztési referens tagja voltam e csoportnak.

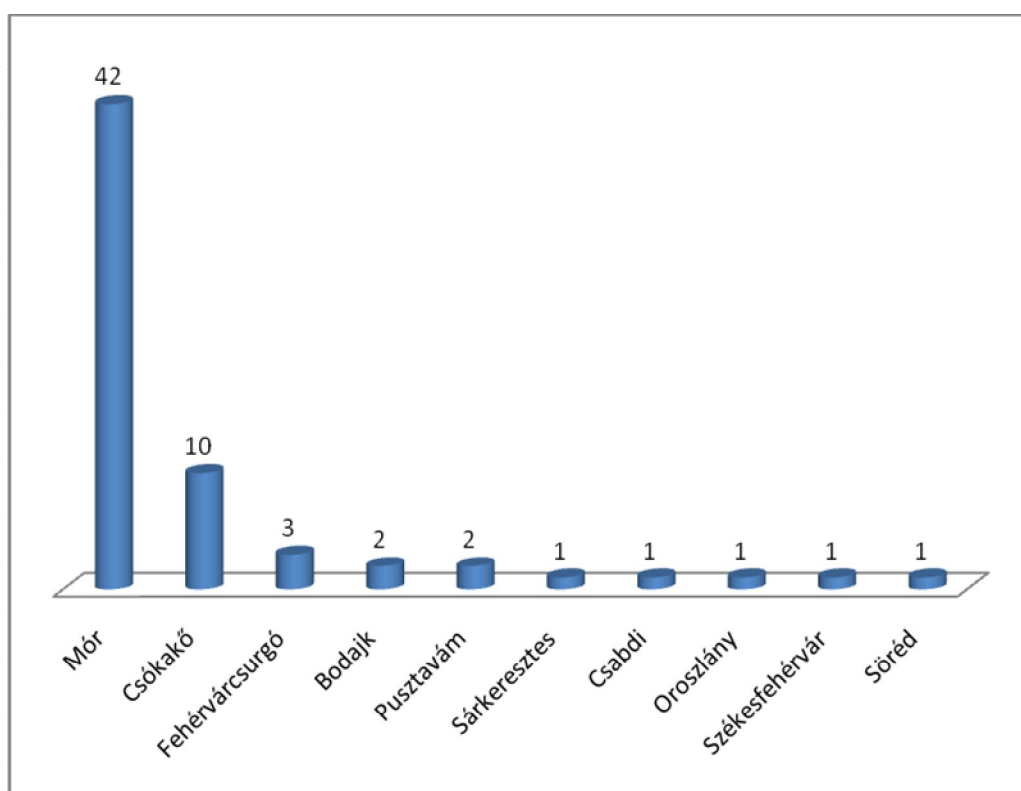
E munka több hónapos adatgyűjtéssel indult, mely során feltérképezésre került a kistérségben található turisztikai szolgáltatók, civil szervezetek, egyéb vállalkozók köre, valamint a turisztikai attrakciók, nemzetiségek, hagyományok, értékek.

Ezután szakemberek bevonásával következett fórumok, műhelymunkák és szakmai programok sorozata, mely a TDM szervezetek létrehozásáról, szükségességéről, rendszeréről és lehetőségeiről szólt. Ezeken a programokon általában kis létszámmal vettek részt az érdeklődők. A kistérségre jellemző, hogy nagyon nehéz érdekeltté tenni a különböző szférák szereplőit, legyen szó akár egy rendezvényről, akár egy pályázat adta lehetőségről. Sok esetben a személyes sérelmek és politikai nézetek többet számítanak, mint az adott projekt eredményei. A térség szereplői között az együttműködés nagyon nehezen indult el, és egy-egy negatív élmény újra és újra visszaszorítja az erre való hajlandóságot.

2008 augusztusában a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség elindította a TDM szervezetekre vonatkozó regisztrációs folyamatot. A Móri kistérség mind a 13 települése és a településeken működő turisztikai szolgáltatók és egyéb szervezetek is pozitív hozzáállást tanúsítottak, és kifejezték csatlakozási szándékukat a móri TDM szervezethez. A regisztrációt Mór Város Önkormányzata koordinálta. Sikeres regisztrációt követően született meg a döntés, hogy a két lehetséges forma közül – egyesület, non profit kft. – az egyesületi formát választják az érintett

szereplők. Indoka, hogy az egyesületbe (elnökségi jóváhagyás után) bárki beléphet, és minden tagnak azonos szavazati joga van. A döntéshozatalba nem csak az alapító tagok, hanem a csatlakozók is részt vehetnek. Ezután következett az alapszabály és a tagdíjrendszer kialakítása (ezeket részletesen ld: 4. és 5. számú melléklet). A tagdíjak meghatározását követően a kistérség 13 településéből 11 település önkormányzati képviselő testülete azt a döntést hozta, hogy nincs elegendő forrásuk a csatlakozáshoz, és a tagdíj megfizetéséhez. Így az egyesület tagjai között csupán kettő önkormányzat található.

Annak ellenére, hogy csak kettő település önkormányzata csatlakozott az egyesülethez, a kistérség többi településének szolgáltatói is felismerték a TDM szervezetekben rejlő lehetőségeket. Vannak olyan tagszervezetek, akik a kistérség határain túlról – Székesfehérvár, Csabdi, Sárkeresztes, Oroszlány) jelentkeztek hozzánk (6. ábra).

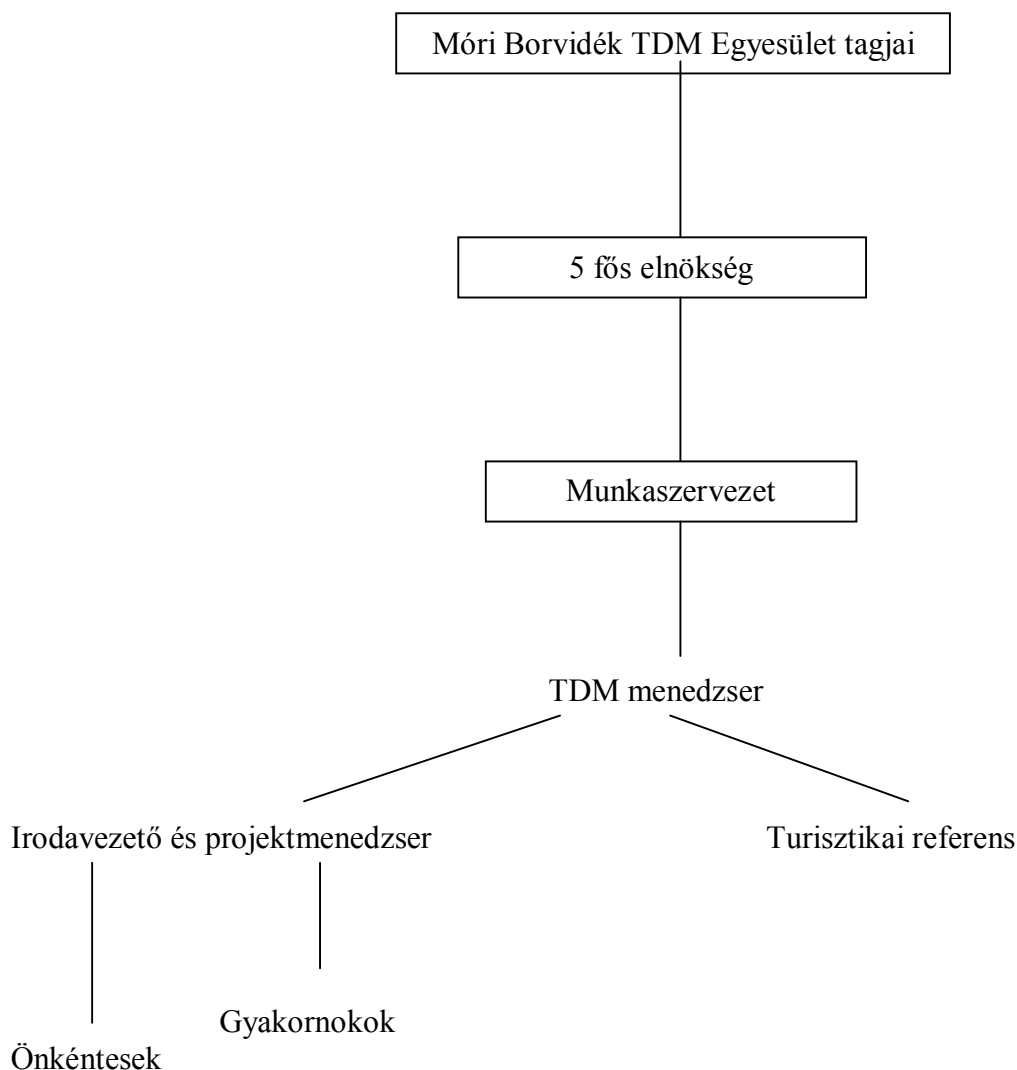
35. ábra: Tagszervezetek területi megoszlása

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

3.3.1 Az egyesület működése

Az egyesület működését az alapszabályában rögzítettek szerint végzi. Legfőbb szerve a közgyűlés, mely a tagjai összességét jelenti, vezető szerve pedig az öt főből álló elnökség, melyet a közgyűlés öt éves időtartamra titkos szavazással választ (7. ábra).

Az egyesület tevékenységeihez és működéséhez kötődő feladatokat munkaszervezete látja el. A munkaszervezet létszáma folyamatosan változott másfél év alatt kettő, három és négy fő között. Munkakörök: TDM menedzser, irodavezető és projektmenedzser valamint turisztikai referens. Jelenleg teljesen eltér a munkaszervezet felépítése az optimálistól, a következő két hónapban várható a végleges kialakítása. TDM munkakör ellátásának központilag előírt feltételei vannak (Nemzetgazdasági Minisztérium). Felmondások és elbocsájtások miatt folyamatos személycserék történtek, ami hátráltatja a hatékony munkavégzést. TDM menedzser munkakör harmadszor került megpályázásra az egyesületnél.

36. ábra A Móri Borvidék TDM Egyesület szervezeti ábrája

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

Működéshez szükséges bevételi források:

1. Önkormányzatok működési támogatása és tagdíja

Az önkormányzatok a rájuk kiszabott tagdíj mértékén túl, működési támogatást is adnak az egyesületnek együttműködési megállapodás alapján. A megállapodás a projekt megvalósítására és fenntartási időszakára szól (2+5 év). Ennyi idő áll az egyesület rendelkezésére, ahhoz, hogy saját lábára álljon, azaz saját maga teremtsen elő működéséhez szükséges forrásokat. A megállapodás a pénzeszközök átadásán túl turisztikai feladatok átadására is kiterjed.

2. Egyéb szereplők tagdíja

Differenciált tagdíjrendszer szerint, évi egy alkalommal fizetik meg a tagok a rájuk kiszabott tagdíjat.

3. Szponzori támogatások, egyéb működési támogatások

Egy-egy rendezvény megszervezéséhez, illetve projekt megvalósításához különböző szervezetek által felajánlott támogatások tartoznak ebbe a kategóriába. Mivel az egyesület saját forrásából jelenleg még nem tud projekteket megvalósítani, nagy szüksége van ezen forrásokra.

4. Üzleti tevékenységekből származó bevételek.

Az egyesület, hogy fenntarthatóvá váljon működése, valamint céljai elérése érdekében üzleti célú, profit orientált tevékenységeket is folytat, az alapszabályában meghatározottakat figyelembe véve:

Az Egyesület, mint közhasznú szervezet vállalkozási tevékenységet csak céljai megvalósításai érdekében, azok nem veszélyeztetve végez, gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt meghatározott tevékenységére fordítja. (A Móri Borvidék TDM Egyesület Alapszabálya, 2010). Üzleti tevékenységek:

- Grafikai, kiadványszerkesztői munkák
- Ezerjő portékák ajándékbolt üzemeltetése
- Irodai szolgáltatások nyújtása (nyomtatás, fénymásolás, szkennelés, laminálás)
- Terület bérbeadás (rendezvényeken)
- Hirdetési felületek értékesítése (az egyesület saját honlapján, kiadványokban)
- Turisztikai kiállításokon társkiállítóknak területértékesítés.

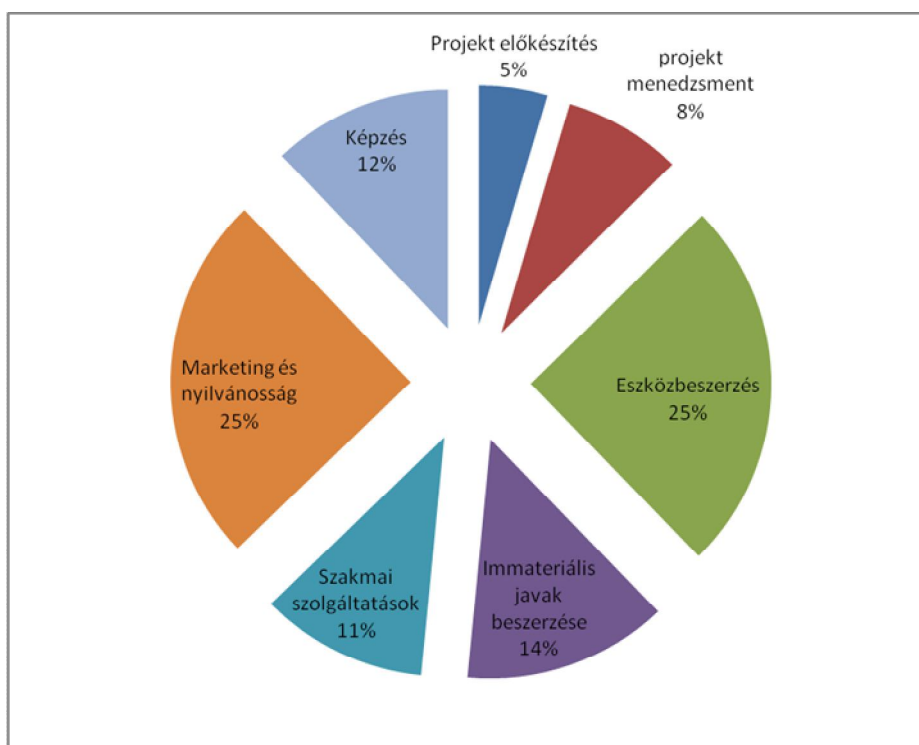
Az üzleti tevékenységek folyamatos fejlesztésre szorulnak. Említésre méltó az a tény, hogy amíg egy országos szinten kiemelt desztináció TDM szervezete (pl.: a Balatonfüreden működő TDM szervezet) akár a hirdetési felületek értékesítése tevékenységből is képes fenntartani magát, egyesületünknel az összes üzleti tevékenység együttevve sem eredményez ekkora bevételt, egyenlőre folyamatos küzdelmet jelent a fennmaradás.

5. Pályázati források

Ez idáig három pályázaton nyert fejlesztéseihez forrást az egyesület:

A) KDOP-2.2.1/A-2009-0006 - A Móri Borvidék TDM Egyesület tevékenységeinek fejlesztése.

A projekt összköltségvetése 47.000.000 Ft (Elnyert támogatás 39.950.000 Ft, szükséges önrész 7.050.000 Ft). Az önrészt Mór város és Csókakő község önkormányzatai finanszírozták. A pályázat a következő tevékenységek megvalósítását támogatja: projekt előkészítés, projektmenedzsment, eszközbeszerzés, immateriális javak beszerzése, szakmai szolgáltatások, marketing és nyilvánosság, képzések szervezése (8. ábra).

37. ábra: A Móri Borvidék TDM Egyesület tevékenységeinek fejlesztése

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

Előkészítés

A pályázat benyújtásához egy tanulmányt kellett készíteni, melynek címe fenntarthatósági és fejlesztési program. Elkészítéséhez a pályázat támogatást biztosított.

Projektmenedzsment szolgáltatás biztosítása

A pályázati tevékenységek megvalósításának koordinálásához, a felmerülő adminisztrációs munka elvégzéséhez maximum háromtagú projektmenedzsment szervezet felállítása támogatott. Egyesületünknel ezeket a feladatokat én látom egy személyben.

Eszközbeszerezés

A projekt által biztosított eszközbeszerezési tevékenység megvalósítása az egyesület életében kiemelten fontos szerepet játszik. Ez a forrás biztosította az iroda kialakítását, az informatikai eszközök beszerzését valamint turisztikai táblarendszer kialakítását Mórton és Csókakőn. A turisztikai táblarendszer irányítótáblákat, üdvözlő táblákat, térképes információs táblákat és nevezetességeket bemutató táblákat tartalmaz. A táblák elkészültek, kihelyezésük folyamatban van.

Immateriális javak beszerzése

Az egyesület fejlesztéseihez irányt mutató cselekvési tervek és szakmai programok elkészítése támogatott a pályázati forrásból (pl. szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv, hálózatfejlesztési terv). Ennek megvalósítása most kezdődik el.

Szakmai szolgáltatások

Szakmai szolgáltatásként arculatterv elkészítését, kedvezmény és vendégkomfort rendszer kialakítását (pl. Borútlevél), versenyképességi stratégia felépítését vállalhatja fel az egyesület.

Marketing és nyilvánosság

Marketing tevékenységen belül kiállításokon való megjelenés, kiadványok készítése, marketingkampányok lebonyolítása, honlapfejlesztés valamint a nyilvánosság biztosítását szolgáló rendezvények (projektnyitó és záró rendezvény) megtartása kerül támogatásra. (Bővebben: 3.3.3 Az egyesület eredményei fejezetben)

Képzések szervezése

Pályázati forrásból képzéseket szervezhetünk az egyesület tagjainak és munkatársainak a TDM szervezetek működése, partnerség, együttműködés, turisztika és marketing témakörökben. Erre a 2012-es év elején kerül majd sor. A képzések megtartásán kívül a pályázat lehetőséget biztosít szakmai tanulmányutak megszervezésére is kül- és belföldön. Úgy gondolom, hogy ezek a tevékenységek különösen fontosak a tagok személyes megismerkedése, a partnerség és együttműködési hálózat kialakítása szempontjából. Sajnos tapasztalataim azt mutatják, hogy vannak olyan szervezetek, akik bár csatlakoztak egyesületünkhöz, de mégsem tudják, mi is egy TDM szervezet célja és milyen lehetőségek rejlenek benne. Ezen szervezetek a képzéseken és tanulmányutakon megszerezhetik a hiányzó ismereteket.

Az egyesület működését megnehezíti és jelentős finanszírozási problémákat okoz a pályázatkezelő szervek (esetünkben Váti Kht.) által kiszabott folyamatok és határidők (pl. kifizetési kérelem) folyamatos csúszása és a támogatási összegek késedelmes kiutalása. A csúszások miatt az egyesületnek, az amúgy is szűkös működési költségeiből szükséges pályázati kiadásokat fedeznie ahhoz, hogy a pályázati tevékenységek határidőben megvalósulhassanak.

B) NCA-CIV-11-B-0264 – civil szervezetek kapacitásfejlesztése

A projekt összköltségvetése 1.330.000 Ft melyből 1.197.000 Ft a támogatás és 133.000 Ft az önrész. A Nemzeti Civil Alap (NCA) támogatási rendszerében pozitívumnak tekinthető, hogy a projektek megvalósításához szükséges önrészt társadalmi munkával, szolgáltatások biztosításával és tárgyi feltételek biztosításával is elszámolhatják a nyertes szervezetek. Ez nagy könnyebbséget jelent, mert a civilek nagy többsége forráshiánnyal küzd, és önkéntesek segítségével valósítja meg fejlesztési elképzeléseit.

A projekt során civil szervezeteknek jog, pénzügy és érdekérvényesítés témakörében szervezett képzéseket az egyesület, melyen a civil szervezetek térítésmentesen vehettek részt. Ezt a három témát azért választottuk, mert tapasztalataink alapján meglehetősen hiányos az ismerete a civileknek ezen területeken. Több szempontból is fontos ennek a projektnek a megvalósítása. Egyrészt, mint szervezők széles körben ismertté válhattunk, így tulajdonképpen, mint marketing akciót is felfoghatjuk, másrészt tagjaink számának bővítésére és partnerségi kapcsolatok kialakítására is alkalmat adott ez a képzés. Ez a projekt azt a feltételezést erősíti, hogy a TDM szervezetek szerepe nem csak a turizmusban nyilvánul meg.

C) Agrármarketing Centrum – „helyi kisprojektek”

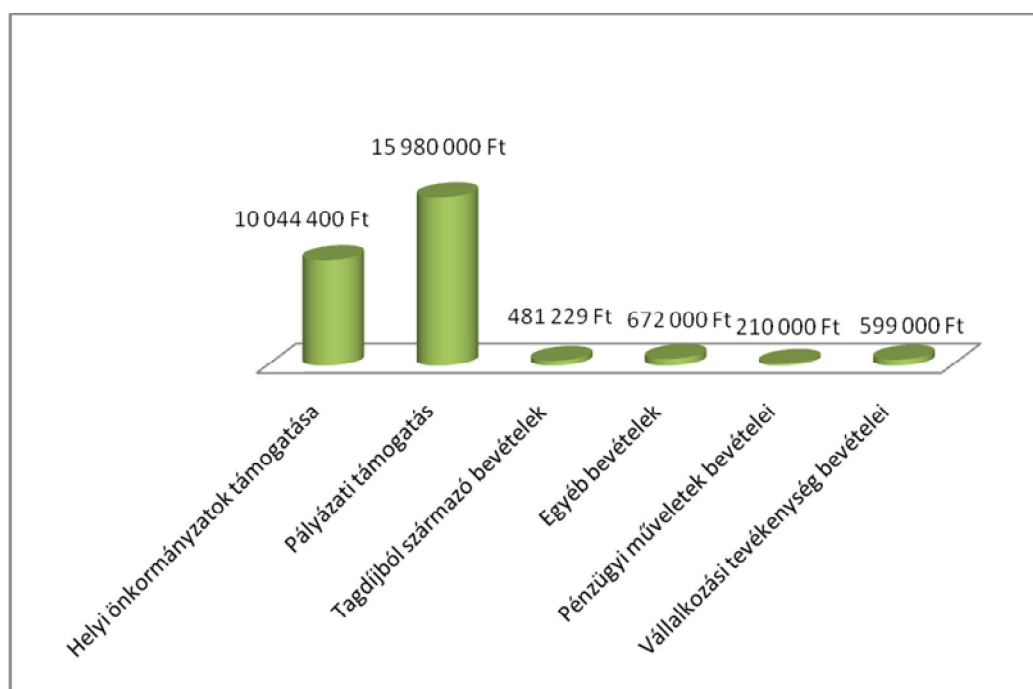
Az Agrármarketing Centrum kiírásán 1 millió Ft támogatást nyertünk el a Móri Borvidék budapesti bemutatására. A támogatási szerződés aláírására nem kerül sor, mivel a támogatási összeget 500.000 Ft-al csökkentette a pályázatot bíráló bizottság, így a támogatási intenzitás 70%-ról 45%-ra csökkent. Ezt az önrészt sajnos nem tudja finanszírozni az egyesület.

A pályázatok benyújtása folyamatos, hiszen így tudunk forrásokhoz jutni a fejlesztési célok megvalósításához. Az elkövetkező időszakban biztos, hogy benyújtásra kerül kettő LEADER pályázat a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösséghez (rendezvény és képzés szervezése Csókakőn), valamint tervezzük a KDOP-2.2.1/A-2011 kódszámú pályázat benyújtását is, ami ez év decemberében esedékes. Ez további lehetőséget nyújt TDM szervezeteknek tevékenységeik fejlesztésére, nem csak helyi, térségi szinten is.

6. Adó 1%

Az egyesület, mint közhasznú szervezet kettő egész éves működés után, azaz a következő – 2012-es évtől - jogosult lesz az SZJA 1 % felajánlásokat befogadni.

Az egyesület működéséhez a felsoroltakat számba véve elsősorban önkormányzati és pályázati forrásokat vesz igénybe (9. ábra).

38. ábra: A Móri Borvidék TDM Egyesület 2010 évi bevételi forrásai

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

Bár sok tagja van, a tagdíjakból származó bevétel elenyésző. Ez annak köszönhető, hogy tagjai között nagy számban találhatók meg – összesen több, mint 50 % - nem turisztikai vállalkozások, magánszemélyek és civil szervezetek, és ezeknek a szereplőknek az éves tagdíja alacsony.

Fenntarthatóság

A fenntarthatóság nem csak a környezeti fenntarthatóságot jelenti, hanem a gazdasági, társadalmi fenntarthatóságot is, mely csak akkor valósulhat meg, ha minden érintett szempontjait, érdekeit sikerül figyelembe venni és elégedettségüket optimalizálni.

Gazdasági fenntarthatóság: a turisztikai tevékenységek beindításával több látogatóra, nagyobb népszerűsége számíthatnak a települések, melyek vállalkozói és ezen keresztül az önkormányzatok is plusz bevételhez jutnak. A műemlékekhez és a kultúrához kapcsolódó programok nagy része non-profit alapon szerveződik, valamely önkormányzat, a társulás vagy egyesület részéről, ugyanakkor a látogatók fogyasztanak, megszállnak és megfelelő marketing tevékenység mellett további lehetőségekről értesülve maradnak a helyszínen vagy a közelében, amely bevételt jelent.

Társadalmi fenntarthatóság: A helyi közösségek számára – az élőhelyen való jó közérzet biztosítása érdekét szem előtt tartva – kiemelt fontossággal bír a kultúra és a hagyományok megőrzése, ápolása, a rendezvények, a turizmus. A helyiek életminőségének javítását célzó tevékenységek által megnövekszik a helyi közösségek részéről is a támogatottság. Az egyesület számos tevékenységével a közösségépítést segíti.

Környezeti fenntarthatóság: A fejlesztések szerves részét képezi a természeti környezet védelme is. Az intézkedés egyik legfontosabb célja éppen a környezet adottságainak megőrzése és ahol szükséges, helyreállítása, amellet, hogy közben sor kerül a turisztikai fejlesztésekre is.

A környezet védelme érdekében tett lépések: A rendezvényekre gyakoribb autóbusz járatok indításával ösztönözzük a látogatókat, hogy személygépkocsi nélkül érkezzenek. A parkolás problémáját minden esetben kijelölt parkolóhelyekkel oldjuk meg. Mobil illemhelyek, szemetgyűjtők kihelyezésével is óvjuk környezetünket. A kistérség legtöbb településén pályázati támogatás igénybevételével megteremtették a szelektív hulladékgyűjtés feltételeit.

Az egyesület működésének fenntarthatósága: 2009 évben elkészült az egyesület fenntarthatósági és fejlesztési terve. Az ebben szereplő üzleti terv alapján fenntartható a 2,5 fővel működő munkaszervezet és az egyesületi tevékenységek. A baj az, hogy ennek a tervnek minden bevételekre vonatkozó sora túltervezett, egy induló szervezet számára teljesíthetetlen, illetve olyan üzleti tevékenységeket is tartalmaz, melyet nem jogosult végezni az egyesület.

3.3.2 Az egyesület céljai

Az Egyesület célja a magán és közszféra partnerségén, közös érdekeltségén alapuló turizmusfejlesztés, szervezés és működtetés.

A cél elérése érdekében az Egyesület az alábbi feladatokat látja el:

- A turisztikában érdekelt vállalkozások, szolgáltatók tevékenységének összehangolása, támogatása, érdekképviselése,
- Önkormányzati és vállalkozói turisztikai tevékenységek összehangolása,
- Kialakítja az érintettek széles bevonásával a marketingstratégiát,
- Turisztikai termékfejlesztés kezdeményezése,
- Turisztikai információs iroda működtetése,
- Turisztikai szolgáltatások közvetítése,
- Turisztikai információs technológia alkalmazás működtetése, hozzáférés biztosítása a tagok részére,
- Statisztikákat készít a helyi turisztikai szolgáltatásokról, eredményekről,
- Turisztikai szempontból fontos rendezvények , programok kezdeményezése, megvalósítása,
- Tagság folyamatos informálása a tervezett programokról, az egyesület eredményeiről,
- Képzési igények felmérése, megszervezése,
- Együttműködik a szakmai szervezetekkel.

Az Egyesület a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. Törvény 26.§ c.) pontjában megjelölt közhasznú tevékenységek közül az alábbi közhasznú tevékenységeket végzi:

- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
- kulturális tevékenység
- környezetvédelem

(Móri Borvidék TDM Egyesület Alapszabálya, 2010).

3.3.3 Az egyesület eredményei

Az egyesület működésének és működési környezetének bemutatása után szeretném elemezni az idáig elért eredményeket. Figyelembe véve, hogy alig másfél éve került felállításra a munkaszervezet, feltűnően sok projekt megvalósítása megtörtént. Ehhez a munkatársak rendkívüli motiváltságára és munkabíráására volt szükség.

1. Rendezvényeken való megjelenés

Annak érdekében, hogy az egyesületet, az egyesület tevékenységeit, eredményeit és térségünket minél szélesebb körben meg tudjuk ismertetni, folyamatosan részt veszünk különböző rendezvényeken. Következzen ezekről egy felsorolás a teljesség igénye nélkül, a fontos rendezvények kiemelésével:

- FEZEN borfalu,
- Csókakői várjátékok,
- Mórikum Kultúr- Fröccs Fesztivál,
- Utazás 2011 kiállítás,
- Főszezon Turisztikai Kiállítás,
- Megyekorzó,
- Megyenap,
- Szent György-heti Vigasságok).

Ezen rendezvényeken az egyesület népszerűsítése, szóróanyagok osztogatása, kérdőíves felmérés és az ajándékbolt termékeinek árusítása történt. A belföldi kiállítások mind a külföldi partnerkapcsolatok építése, mind a fogyasztókkal történő közvetlen találkozások szempontjából rendkívül nagy fontossággal bírnak.

2. Rendezvények szervezése

Az egyesület egyik fontos tevékenysége a rendezvényszervezés. Fennállása óta az alább ismertetett programok szervezésben vett részt.

- Bornapi nyitott udvar és Borkirálynő választás – Mór

A Móri Bornapok desztinációnk legnagyobb rendezvénye. A bornapok keretén belül e két alprogram megszervezését vállalta fel az egyesület. A Fogadó az Öreg Préshez és az egyesület turisztikai irodája nyitotta meg udvarát a vendégeknek. A fogadóban tájház és pince megtekintésére volt lehetőség a turisztikai iroda udvarán pedig sokszínű program kavalkáddal kedveskedtünk: házi, tájjellegű sütemények kóstolója az Ezerjő Nyugdíjas Klub részvételével, táska és tojás festés gyermekeknek az egyesület önkéntesei segítségével, méz- és szörpkóstoló vállalkozók segítségével.

A Borkirálynő választás 13 éve működő program, ez évben először egyesületünk szervezésében zajlott. E programmal kapcsolatban említésre méltó, hogy először, 13 évvel ezelőtt Móron választották meg a Móri Borvidék borkirálynőjét, azóta minden borvidék átvette ezt a programot, sőt már országos megmérettetés is szervezésre kerül.

- Adventi vásár és kézműves bemutató – Mór

Advent 3. hétvégéjén a Fogadó az Öreg Préshez udvarában és turisztikai irodánkban kettő napos programsorozat várja az érdeklődőket kézműves bemutatóval, forralt bor főzőversennyel, kirakodóvásárral és színpadi programokkal.

- Ünnepeles Irodamegnyitó és Regionális TDM konferencia – Mór

2010. novemberében elkészült az egyesület turisztikai irodája. Ebből az alkalomból megnyitó ünnepséget szerveztünk a térség borászattal foglalkozó szervezetei (pl. borrendek), az Ezerjő Nyugdíjas Klub, az egyházi szervezetek és általános iskolák segítségével.

Az ünnepeles irodamegnyitó délelőttjén egyesületünk regionális TDM konferenciát tartott. A konferenciára a régióban működő TDM szervezetek képviselői valamint TDM szakértők kaptak meghívást. A délelőtt egy rövid bemutatkozásról és tapasztalatcseréről szólt. Délután a konferencia vendégei részt tudtak venni irodamegnyitónkon is, ami egyesületünk és térségünk népszerűsítését tekintve nagy előrelépés.

- Fröccs fesztivál – Mór

A Mórikum Kultúr-Fröccs Fesztivál részeként a térség borosgazdáinak együttműködésével került megrendezésre 2010 és 2011 augusztusában, a kulturális programok kiegészítéseként.

- Farsangzáró Vigasságok és Farsangi Pincekirály választás – Mór

Ez a rendezvény 2010 évben került először megszervezésre annak érdekében, hogy a főszezonon kívüli időszak kikapcsolódási lehetőségeit növeljük. Elemei: farsangi felvonulás, pincetúra borútlevéllel, pincekirály választás versenye. A program 2011 évben délelőtti disznóvágással és disznótorossal bővült.

- Borászbál – Mór

2011 évben első ízbe került megszervezésre a borászbál a Hétkúti Wellness Szállóban. A programon csak a meghívott vendégek (borászok és borászathoz kapcsolódó civil szervezetek) vehettek részt.

- Gyermeknap – Mór és Csókakő

2011. májusban egyesületünk is kedveskedett a gyermekeknek különböző programlehetőségekkel: Alice Csodaországban címmel játékos történelmi sétát indítottunk valamint kirándulást szerveztünk a Vértesbe. Csókakőn gyermek divatbemutató, arcfestés és természetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedők voltak a programpalettán.

- Koccintás 2011 – Csókakő

Egy országos kezdeményezést valósított meg egyesületünk Csókakőn, a Várjátékok keretén belül melynek neve Koccintás 2011. Cél, hogy minél többen koccintsanak egy időben, egy helyen. Ezzel a vidám kis versennyel Magyarország legkedveltebb borvidéki településeit keresték. Csókakő nem ért el helyezést.

- Országos TDM Konferencia - Mór

Egyesületünk egyik legkiemelkedőbb eredményének tekinthető, hogy megnyerte a VI. Országos TDM konferencia szervezésének jogát. A konferenciára november 9-12-ig kerül sor. A konferencia szakmai programját az Országos TDM Szervezet állítja össze. Várható részvételi létszám 100 fő. Ezzel erősödik a szervezetek közötti partnerség. Választható fakultatív programokat úgy állítottuk össze, hogy térségünk értékei közül minél többet be tudjunk mutatni.

- Rajzverseny – Móri Kistérség

A kistérségben található általános iskolák és óvodák részére 2011 januárjában rajzversenyt hirdettünk meg Lakóhelyem kedvenc helyei - Amit megmutatnék egy külföldi barátomnak címmel. 115 munka érkezett be a felhívásra, melyből kiállítást szerveztünk, és a gyermeknap rendezvények keretében ünnepélyes eredményhirdetésre került sor.

- Város legszebb utcája verseny – Mór

Ezt a versenyt lakóközösségek részére hirdette meg az egyesület, melynek lényege, hogy egy év alatt négy alkalommal „ellenőrzi” a nevezett utcát egy választott bizottság és pontozza azt. Felfogható tulajdonképpen egy városszépítő akciónak is, mellyel a lakókat buzdítjuk arra, hogy tartsák rendben lakhelyüket. A verseny eredménytelenül zárult, jelentkezők hiányában.

3. Turisztikai iroda és ezerjő portékák ajándékbolt kialakítása és megnyitása

Az iroda teljes körű információ ellátásban részesíti az ide látogatókat, érdeklődőket, nyitva tartása igazodik a kiemelt turisztikai időszakokhoz (pl. hétvégi és ünnepnap nyitva tartás, nyári szezon). Az irodában kialakított ajándékboltban az egyesület saját termékei (pl. ajándéktárgyak, könyvek) és helyi termékek (kerámia, faragott szobor, virágdísz, bor) vásárolhatók. Az iroda épületét az egyesület elnöke minimális térítési díj ellenében bocsátotta rendelkezésünkre, berendezése pedig pályázati forrás igénybevételével történt. Az ajándékbolt egy jó lehetőség a térség kézműveseinek, helyi termékek készítőinek termékeik eladásához, önmaguk népszerűsítéséhez. A marketing értéket növeli, hogy egy turisztikai irodában található ez a bolt, ahová helyi lakosokon túl a térségbe érkező vendégek is betérnek.

4. Önkéntes és gyakornoki program elindítása

Az egyesület folyamatosan humánerőforrás hiánnyal küzd. Ennek orvoslásaként kezdte el ezt a programot. Mint önkéntes fogadó szervezet számos helyen regisztrált, valamint felvette a kapcsolatot az önkéntességgel foglalkozó szereplőkkel (pl. Civil Szervezetek Szövetsége, Önkéntes Centrum) és részt vett az önkéntességet hirdető kampányokban is (pl. 2011 az önkéntesség éve).

Önkéntesek bevonásával az alábbi programok indultak el és működnek folyamatosan a desztinációban:

- Történelmi séta, Mór: egy órás séta Mór belvárosában a nevezetességek történetének bemutatásával.
- Történelmi séta, Csókakő: egy órás séta a Csókakői várban, mely alatt a vár történetét és rekonstrukciójának folyamatát ismerhetik meg az érdeklődők.
- Művészettörténeti barangolás: a móri Kapucinus és Magyar templom bemutatása orgonaszó kísérettel.
- Pályázatírói fórum: aktuális pályázati kiírások, lehetőségek ismertetése.

Ezen programokon túl önkéntesek és gyakornokok az alábbi tevékenységekben vesznek részt egyesületünknel: fordítás, adminisztráció, rendezvények szervezése és megvalósítása, honlapszerkesztés.

Pályázati források bevonásával valósult volna meg több projekt, mely az önkéntességre alapul (pl. pihenőhely létesítése a Vértesben, önkéntes fogadó szervezetek képzése), de sajnos ezek a pályázatok nem kerültek támogatásra. Ettől függetlenül szeretnénk megvalósítani ezeket a projekt ötleteket). Hatékonyság szempontjából szerencsés, ha mindezen feladatok egy ember kezében futnak össze, aki képes átlátni és működtetni az önkéntes programot. Ezt a szerepet az önkéntes koordinátor látja el, aki tulajdonképpen a szervezet és az önkéntesek közötti kapocs.

Az önkéntes munkavállalók anyagi juttatásban nem részesülnek, működési forráshiány miatt, viszont gyakorlati tapasztalatokat szereznek és referencialevelet kapnak elvégzett munkájukért. Véleményem szerint az önkéntes program az egyik legfontosabb, nem turisztikai jellegű tevékenysége az egyesületnek.

5. Marketing kampány és kommunikáció

Az egyesület marketing tevékenységét az évente összeállításra kerülő marketing és kommunikációs terv alapján végzi. Turisztikai szempontból ez a tevékenység kiemelt

figyelmet kap, véleményem szerint a legfontosabb feladatnak tekinthető, hiszen legyen szó akármilyen cél eléréséről a célcsoportok elérésére nagy hangsúlyt kell fektetni.

- Kiadványok szerkesztése és készítése

Az eddig ismerttetésre kerülő tevékenységek elengedhetetlen kelléke a kiadványszerkesztés, hiszen a megszervezett rendezvényekhez feltétlenül szükséges plakát és szóróanyag, mint információs forrás. Ezeken túl 10 000 példányban 2011 évi rendezvénytárat jelenített meg az egyesület, valamint kiadta a Móri Borvidék és a Vértes Kincsei című könyvet mely a Magyarország Kincseit sorozat részeként látott napvilágot.

- Nyomtatott és elektronikus sajtó

Az egyesület működése során a helyi média lehetőségeit teljeskörűen kihasználja. A kistérségben minden településre eljutó Helyi Téma című újság számaiban hírt ad magáról, valamint a helyi televízióban is gyakran szerepel. A móri (össze)Hordó című újságban és Csókakői Hírek című lapban is rendszeresen írnak rólunk. Ezeken a csatornákon folyamatosan kapcsolatot tartunk a desztináció lakosságával. Az országos médiát tekintve több televíziós csatorna is forgatott már rólunk (pl.: ATV – Hazai turizmus; TV2 – Mokka). Programjainkat országosan terjesztett szaklapokban és kiadványokban is közzé tesszük. A rádiós megjelenéseket tekintve vannak még hiányosságaink.

- Hírlevél

Hírlevelet tagjaink részére küldünk kéthetente az aktualításokról, és havonta az e-mail cím adatbázisunkban található érdeklődők és partnerek részére programjainkról.

- Önálló turisztikai portál kialakítása

Az egyesület egyik első megvalósított projektje egy önálló portál kialakítása. A portál információkat biztosít a potenciális vendégeink részére, valamint folyamatos a Móri Borvidék turisztikai portáljának szerkesztése, folyamatos adattöltése (www.moriborvidekinfo.hu).

- Facebook, iwiw, skype

Egyesületünk megtalálható minden közösségi oldalon, ahol minden információ megjelenik, ami a hírlevelekben illetve a honlapon. Ezen kívül skype elérhetőséggel is az érdeklődők rendelkezésére áll.

6. Borútlevel rendszerének kialakítása

Ennek a rendszernek a lényege, hogy az útlevel tulajdonosa a pincékben kedvezményesen kóstolhat, valamint más turisztikai szolgáltatások árából is kedvezményben részesül (pl. szállás, étterem). A borútlevel egy játékban való részvételre is feljogosít. Pecséteket kell

összegyűjteni a pincékben a pincetúra folyamán. Akinek sikerül a pecsétet összegyűjtenie, emléklapot és emlékérmét kap. Ez idáig hat pincészet csatlakozott ehhez a rendszerhez.

7. Tagtoborzás

Annak érdekében, hogy a vidékfejlesztés szereplőinek minél szélesebb körével együtt tudjunk működni, folyamatos tagtoborzást tartunk. Ez a potenciális tagok személyes megkeresésével, telefonos megkereséssel és elektronikus levélen keresztül kapcsolattartással történik. A személyes kapcsolattartásban nagy segítséget nyújtanak a rendezvények, ahol egy helyszínen és időben több tagjelölt szervezet képviselőjével megismerkedhetünk. A tagok létszámának emelkedésével a működési forrásainkat is növelni tudjuk (tagdíj fizetés).

Fontos megemlíteni, hogy a 2011 évben megjelent turisztikai célú pályázatoknál előnyt jelent, ha a pályázó tagja TDM szervezetnek. Ennek pozitív és negatív hatása is lehet egy TDM szervezetet nézve. Pozitív hatása, hogy plusz ponttal díjazták a tagságot, így a pályázó szervezetek szinte 100%-a csatlakozni kíván a hozzá területileg legközelebb álló TDM szervezethez, így azok tagköre bővül, tulajdonképpen ez a tagtoborzó tevékenységüket segíti. Negatív hatásnak tekinthető, hogy az így csatlakozó szereplőket a pályázati kiírás kényszeríti bele ebbe a helyzetbe. Ezen szervezetek többsége a TDM szervezetekről, céljairól, működéséről semmit nem tud, általában a belépés után nem együttműködő, a TDM szervezet tevékenységeit nem követi nyomon. Ez a szakmai munkát nehezíti.

8. Portfólió készítése a Móri Borvidékről

2011 év nyarán egy önkéntes profi fotós szakember és önkéntes fotómodellek bevonásával elkészült az első portfólió térségünkéről. A fotókat kiadványok készítéséhez, reklámcikkekhez, hirdetésekhez, Internetes portál tartalomfejlesztéséhez és számos más cél megvalósításához használni tudjuk.

9. Pinceügyeleti rendszer

A Móri Borvidéken nagy problémát okozott, hogy csak előre bejelentkezett csoportokat fogadtak a pincészetek. Ezért indítottuk útjára a pinceügyeleti rendszert, melynek lényege, hogy minden hétfőn (péntek, szombat, vasárnap) minimum három pince folyamatosan nyitva tart. Azt, hogy éppen melyik pince látogatható portálunkon, plakátokon hirdetjük. A kezdeményezést nagy érdeklődés fogadta, folyamatosan emelkedik a vendégek száma.

10. Kapcsolatrendszer

Az egyesület hatékony működéséhez tudatos kapcsolatépítésre és jól működő kapcsolatrendszerre van szükség, ezáltal is szolgálva a helyi közösséget. A megvalósított projektek mindegyike az egyesület belső szervezeti és külső kapcsolatrendszerének megerősödését szolgálja. Jó kapcsolatot ápolunk a helyi vidékfejlesztési szereplőkkel (Kistérségi Társulás, LEADER csoportok, helyi civil szervezetek) és a megyei, regionális és országos hatókörű szervezetekkel is elindult az együttműködés (pl. Regionális Marketing Igazgatóság, Országos TDM Szövetség, Civil Szervezetek Regionális Szövetsége, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Fejér megyei tour-inform iroda). A vállalkozói szférában e téren még hiányosságok tapasztalhatók, ezt mindenképp javítani szükséges. Nemzetközi szervezetekkel még egyáltalán nem történt kapcsolatfelvétel, ez a jövő év tervei között szerepel.

11. Együttműködés, közös fejlesztések

Pályamunkámban sokat foglalkoztam már azzal, mennyire fontos a hatékony működéshez a partnerség, a közös fejlesztések megvalósítása. Az egyesület kiemelten kezeli ezt a területet. Az alábbiakban felsorolom a két éves működés alatti legfontosabb együttműködéseket:

- Vértess Természettudományi Vetélkedő

A Móri-árok Természeti Öröksége Alapítvány a Móri Borvidék TDM Egyesülettel közösen vetélkedőt szervezett általános iskola 7.-8. és gimnázium 9.-10. osztályos tanulóinak. Egyesületünk szerepe főként a marketingben, helyi média bevonásában, a lebonyolításban és a felajánlások összegyűjtésében volt.

- Vértess- projekt

Egyesületünk Vértess-projekt néven kezeli a Vértess hegységgel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseit. Ezen fejlesztések megvalósítása érdekében számos szervezettel szükséges partnerségi kapcsolatot kiépíteni (pl. Vértess Erdő Zrt., Vértessi Natúrpark, Duna-Ipoly Nemzeti Park). Kérdőíves felmérést kezdeményeztünk arról, hogy mely szervezet milyen projekteket szeretne megvalósítani, mely a Vértess hegységhez köthető. Jelenleg a turista útvonalak kijelölése nem megfelelő, a pihenőhelyek állapota meglehetősen rossz állapotban van. Nagyon kevés a szervezett túra. Egyesületünk célul tűzte ki, hogy kezdeményező és koordináló szerepet vállal ebben a projektben.

- Rendezvénynaptár készítése a 2011-es évről

A rendezvénynaptárt Kistérségi Társulás támogatásával készítettük el. Annak érdekében, hogy kiadványunkba a térség minden településén szervezésre kerülő programok belekerüljenek 100.000 Ft-támogatásban részesültünk. A Kistérségi Társulás a Közkincs Kerekasztal forrásaiból tudta ezt biztosítani, így tulajdonképpen kettő pályázati forrás összevonásával (Közkincs program és TDM Szervezet fejlesztés) valósult meg a projektünk.

- Utazás 2011kiállítás

Az utazás 2011 kiállítás a legfontosabb turisztikai kiállításnak tekinthető. Megjelenésünket a TDM szervezetfejlesztésre vonatkozó pályázat biztosította. A Kistérségi Társulás 100.000 Ft összeggel hozzájárult a megjelenésünk teljes körűvé tételéhez, azaz, hogy az egész kistérség bemutatkozhasson a kiállításon, ne csak az egyesület tagtelepülései, Mór és Csókakő. A kistérség területét érintő LEADER csoportok bemutatkozó anyagait is kiállítottuk standunkon. Viszonzásul az OMÉK kiállításra – amin az egyesület nem tudott részt venni – a LEADER csoportok által eljuttottak kiadványaink.

- Év fája 2011

A Móri-árok Természeti Öröksége Alapítvány egyesületünkkel közösen készített el pályázati anyagot az Ökotárs alapítvány által kiírt év fája pályázatra. A nyertes fa egy speciális ápolásra, gondozásra feljogosító utalványt kap, amelyet a jelölők díjátadó ünnepség keretében vehetnek majd át. Az összeget a fa egészségét biztosító kezelésre, közvetlen környezetének rendbetételére, vagy ha ilyen intézkedésekre nincs szükség, ugyanazon településen őshonos csemeték ültetésére használhatják fel a fa környezetében élők. A pályázat morális hatása ez esetben fontosabb, mint anyagi haszna.

- Térségi TDMSZ létrehozása a Székesfehérvári Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft.-vel együtt

Pályamunkámban már elemeztem a TDM szervezetek szintjeit. A Móri Borvidék TDM Egyesület a legalsó, helyi szintű szervezetnek számít. Kettő, vagy több helyi TDM szervezet összefogásával kialakulhat a következő, azaz térségi szint. Ez évben térségi szervezetek kialakítását és fejlesztését a regionális operatív programok is támogatják. Egyesületünk tárgyalásokat folytatott ez ügyben a komáromi és a székesfehérvári TDM szervezettel, valamint Zirc önkormányzatával (ahol végül nem alakult meg a helyi TDM szervezet sem).

Végül döntés született arról, hogy a székesfehérvári szervezettel szeretnénk együttműködni. Ennek indoklásaként főleg földrajzi okokat lehet felsorakoztatni:

- mindkét szervezet Fejér megyében tevékenykedik,
- a két település közel van egymáshoz (81. sz. főút),
- a közigazgatási rendszer is jobban összetartja Mór és Székesfehérvárral, mint Komárommal (pl. közigazgatási intézmények megyei és régiós központjai),
- a két térség értékei összekapcsolhatók, egymást egészítik ki,
- a partnerség már a korábbi évek során elindult, amire építkezni lehet.

Elmondható, hogy mindössze két éves működés alatt meglehetősen sok projektben sikerült együttműködni más szervezetekkel egyesületünknek. Ezt példaként szeretnénk a térség vidékfejlesztésben érintett szereplői elé állítani.

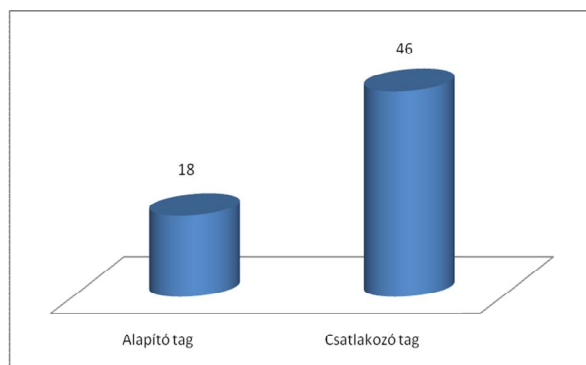
3.4 Primer kutatás eredményei

A Móri Borvidék TDM Egyesület bemutatása után szeretném ismertetni primer kutatásom eredményeit. Az egyesület tagjai (mint az egyesület elsődleges érintettjei) számára készítettem egy kérdőívet, mellyel felmértem, hogy mennyire találják hasznosnak az egyesületben való tagságot, mennyire elégedettek a tevékenységeivel és miben várnak javulást illetve vannak-e ötleteik az egyesület fejlesztésére vonatkozóan. A felméréssel szerettem volna képet kapni arról, hogy vajon a tagok tisztában vannak-e ennek a szervezetnek a pozitív hatásaival, illetve az ebben rejlő lehetőségekkel.

A kérdőívet első körben elektronikus úton juttattam el az érintettek részére, de sajnos ez nem vezetett eredményre, mivel összesen 12 db érkezett vissza, így önkéntesek segítségével személyesen juttattuk el a többi tagnak. A kitöltött kérdőívek száma 64 db, tehát az egyesület összes tagja válaszolt. A következőkben részletesen ismertetem az eredményeket.

1. Mióta tagja egyesületünknek?

A Móri Borvidék TDM Egyesületnek 18 alapító tagja, és 46 csatlakozó tagja van (10. ábra). Mint már említettem a tagok száma folyamatosan nő, kielégítőnek tekinthető a csatlakozó tagok száma.

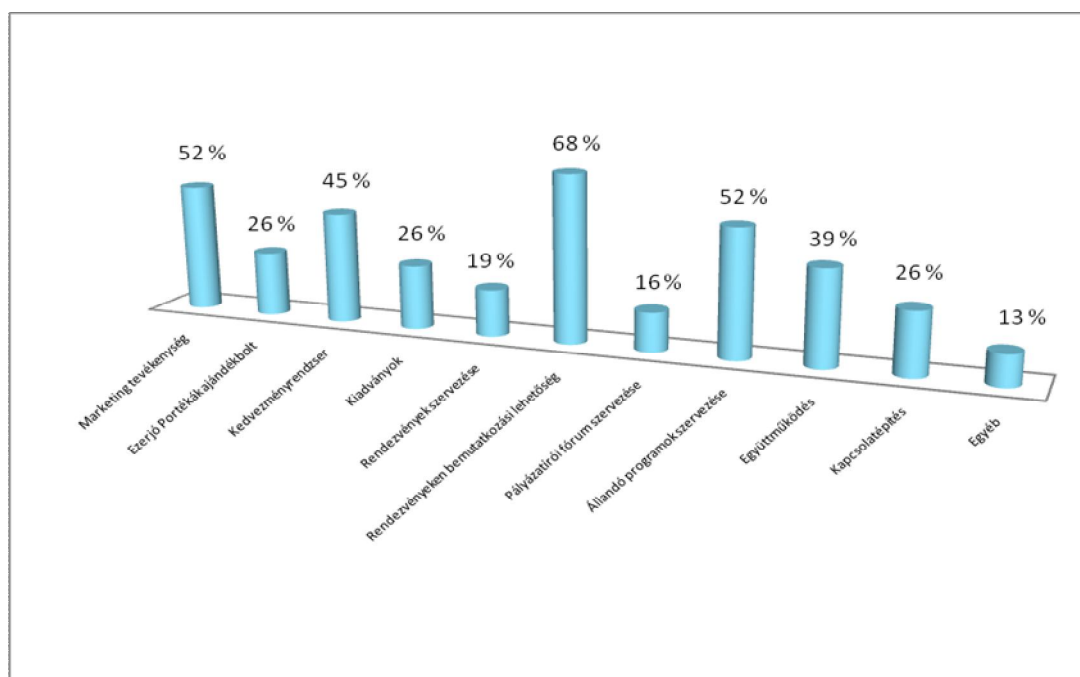
39. ábra. Az alapító és csatlakozó tagok megoszlása

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

2. Milyen előnyei származtak eddig az egyesületi tagságból?

Ezzel a kérdéssel azt mértem fel, hogy a tagok mely tevékenységeinket tartják a leghasznosabbnak. A megkérdezettek 68%-a emelte ki a rendezvényeken való megjelenést, ami, mint már említettem, fontos feladata az egyesületnek. Mindössze 26% jelölte meg a kiadványokban való megjelenést. Ez ellentmondást tükröz, hiszen a tagokat a különböző rendezvényeken a kiadványainkon keresztül jelenítjük meg. Csupán 19% tartja fontosnak az egyesület saját rendezvényeit, ami egyértelműen azt mutatja, hogy a rendezvények fejlesztése fontos jövőbeli feladat. Viszont állandó programjainkat és marketingtevékenységünket is 52% jelölte meg előnyként, ami kielégítőnek tekinthető (11. ábra). Másik gyenge pontként a pályázati fórum látszik az ábra alapján. Itt kiemelném, hogy tulajdonképpen minden tagnak előnye származott volna ezekből a fórumokból, ha részt vesznek rajta.

Egyéb válaszok között az összefogás segítségét emelték ki a kitöltők.

40. ábra. A tagok előnyei az egyesületi tagságból

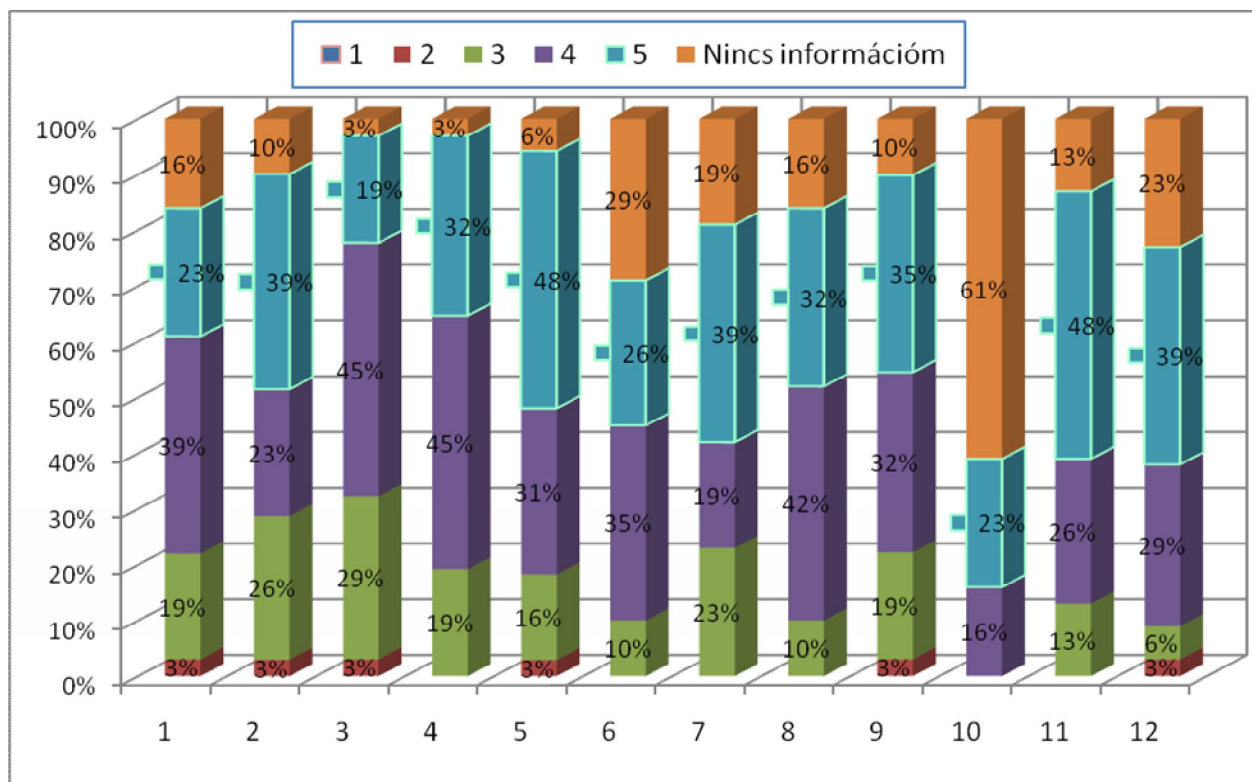
Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

3. Milyen előnyöket vár ezeken kívül az egyesületi tagságtól?

A megkérdezettek csupán 30%-a fejtette ki a véleményét ebben a pontban. Ez alapján a marketing tevékenység további fejlesztését, az eddigieknél komolyabb, jelentősebb rendezvények szervezését várják el az egyesülettől, illetve a pályázati lehetőségek felkutatását. A pályázatokkal kapcsolatos felvetés megint csak azt mutatja, hogy még a tagok sem követik teljes mértékben nyomon az egyesület munkáját és eredményeit, hiszen a 2011-es évben 15 pályázat került benyújtásra különböző fejlesztési célok megvalósítása érdekében (melyből sajnos csak kettő nyertes). Ez alapján kommunikációs problémák is felvetődnek, így elgondolkodtató, hogyan fejlesszük tovább kommunikációs stratégiánkat, milyen csatornákon szólítsuk meg tagjainkat annak érdekében, hogy tiszta képet kapjanak munkánkról.

4. Mennyire elégedett az egyesület tevékenységével?

Ezzel a kérdéssel szeretnénk volna megvizsgálni a tagok elégedettségét, az egyesület tevékenységeit ötös skálán értékelhették (12. ábra). Számomra meglepő, hogy a legtöbb tagunk (61%) az önkéntes és gyakornoki programmal kapcsolatban a nincs információ választ jelölte, pedig, a kérdőívek személyes kitöltését önkéntesek segítségével végeztük. A legrosszabb, 1-es osztályzattal semmilyen tevékenységet nem értékelték, 2-es értéket is alig pár százalékban kaptunk. Érdekes, hogy a kedvezményrendszer kialakítása a turisták számára 48%-ban ötös értéket kapott, pedig ennek a rendszernek a kialakítása még épp hogy csak elindult, és a tagokon múlik, hiszen nem az egyesület, hanem a szolgáltatók tudják az említett kedvezményeket biztosítani.

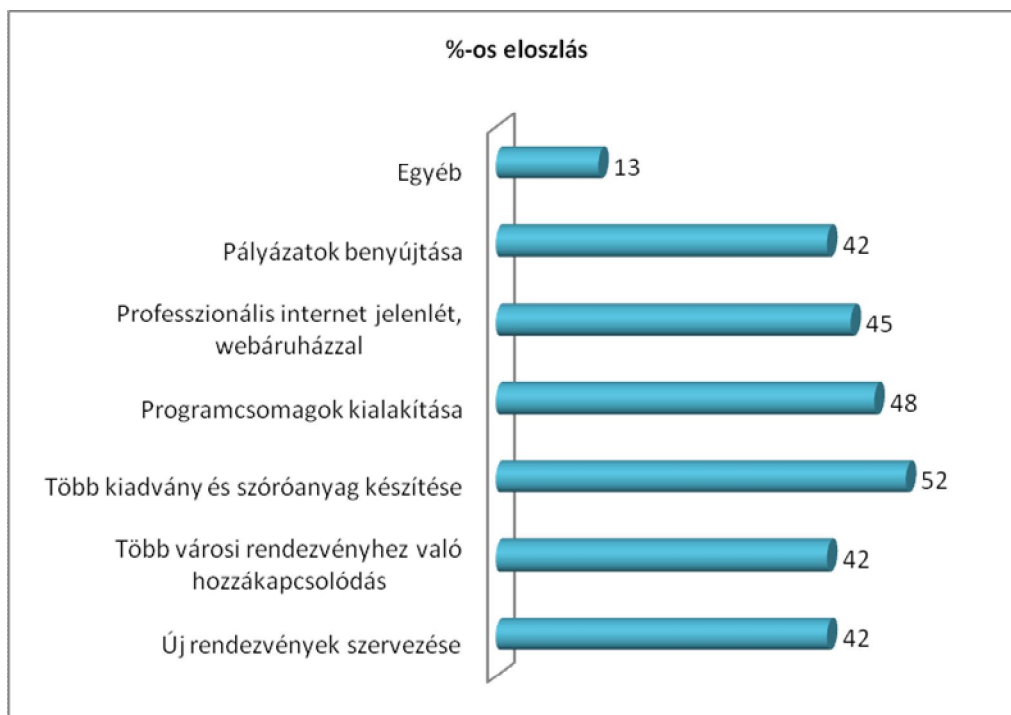
41. ábra Tagok elégedettsége az egyesület tevékenységeivel

Megjegyzés: Marketing [1]; Vásárokon való megjelenés[2]; Rendezvények szervezése [3]; Kapcsolattartás[4]
Az egyesületi tagok informálása [5]; Kedvezményrendszer tagoknak[6]; Ezerjő Portékák Ajándékbolt
üzemeltetése[7]; Turisztikai információnyújtás[8]; Együttműködés[9]; Önkéntes és gyakornoki program [10];
Kedvezményrendszer kialakítása a turistáknak [11]; Állandó programok működtetése [12]

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

5. Milyen javaslatok vannak az egyesület tevékenységeinek fejlesztésével kapcsolatban?

Erre a kérdésre adott válaszok megmutatják a fejlesztés irányát a tagok véleménye alapján. Természetesen itt figyelembe kell venni azt is, hogy mire vannak forrásaink. A tagok 52%-a emelte ki a kiadvány és szóróanyag készítését (13.ábra). Ezt a tevékenységet mi is fontosnak gondoljuk, lehetőségeinkhez mérten folyamatosan fejlesztjük. 13% jelölte meg az egyéb lehetőséget, a kifejtések között több, előrevivő ötletet olvashatunk pl. több rendezvény szervezése, az önkormányzattal szorosabb együttműködés, marketingtevékenység erősítése, tagok többszöri összehívása. Az ábra nem mutat más kiugró adatot.

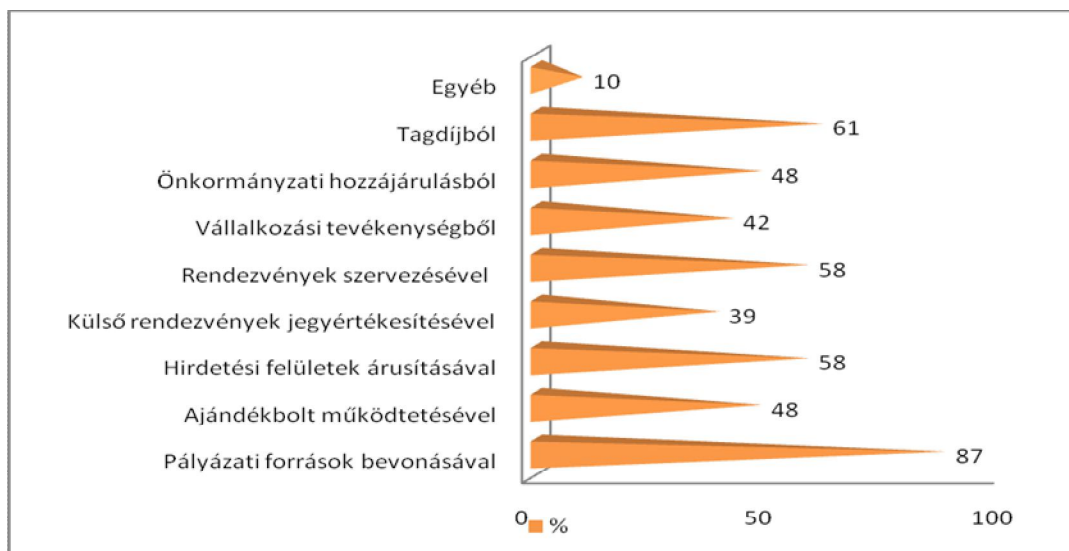
42. ábra Tagok javaslatai az egyesület tevékenységeinek fejlesztésére

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

6. Ön szerint hogyan tudja az egyesület a működéshez szükséges bevételeket megteremteni?

A tagok 87%-ának véleménye, hogy pályázati forrásból tudjuk működési bevételeinket megteremteni (14. ábra). Természetesen minden lehetőséget megragadunk, hogy minél több projektet végre tudjunk hajtani pályázati támogatással, viszont a pályázatok nagy többsége működést nem finanszíroz (kivétel az NCA működési támogatása). Amit működésre lehetséges visszafordítani, az az egy pályázaton belül saját teljesítéssel végrehajtott projektelemekből származó bevétel (pl. projektmenedzsment). Meglepően sokan (61%) jelölték meg a tagdíjat, mint működési forrást. Véleményem szerint ez az egy biztos bevétele van az egyesületnek, de alacsony a tagdíj mértéke, a tagok pedig - bár minden egyesületi tevékenység az ő előnyükre szolgál – nem partnerek az éves díj emelésében. Így pedig az ebből származó bevétel csekély. Az ajándékbolt működtetését kevesebb, mint a kitöltő személyek fele gondolja működéshez szükséges forrásnak.

Az egyéb válaszok között a tagdíj csökkentésére vonatkozó javaslatot is olvashatjuk, ami semmiképp sem a működési forrásaink emelkedését jelentené.

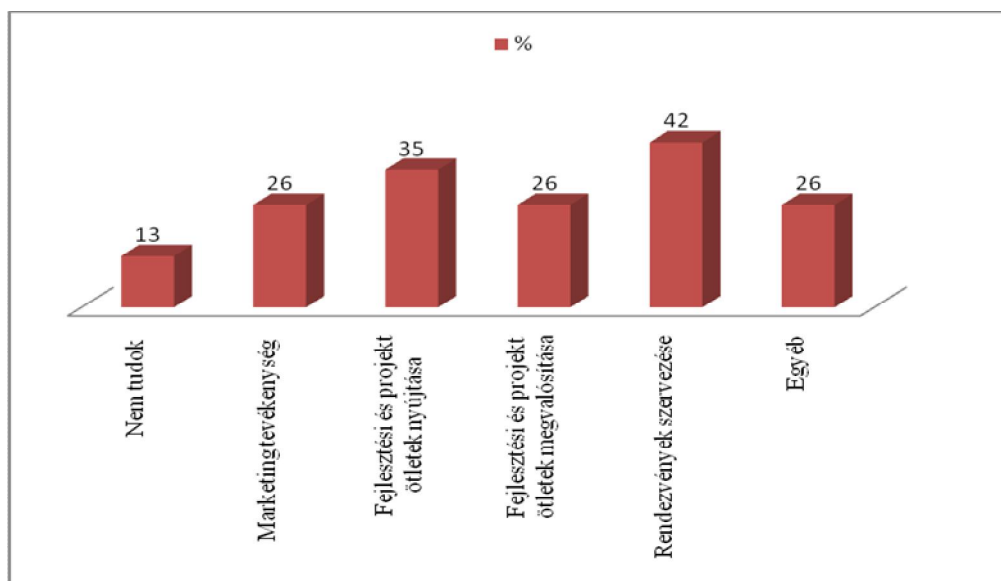

43. ábra Az egyesület működéséhez szükséges lehetséges bevételi források

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

7. Ön miben tud segítséget nyújtani az egyesületnek?

Tagjaink 42%-a jelölte meg, hogy a rendezvények szervezésébe segítséget tudna nyújtani egyesületünknek. Az eddigi tapasztalataim nem ezt mutatják. Néhány aktív tagot leszámítva, nemhogy segítségnyújtás nem történt, de a rendezvényeken sem vettek részt. 13%-a azt a választ adta, hogy nem tud segíteni (15.ábra). Ez szomorú, hiszen ha másban nem, egy-egy fórumon ötletek átadásával véleményem szerint minden tag partnerünk lehet. Azt gondolom, hogy inkább az érdektelenségről van szó. Egyéb válaszok között több válaszadó biztosított minket arról, hogy bármiben segíteni fog, ha felkeressük.

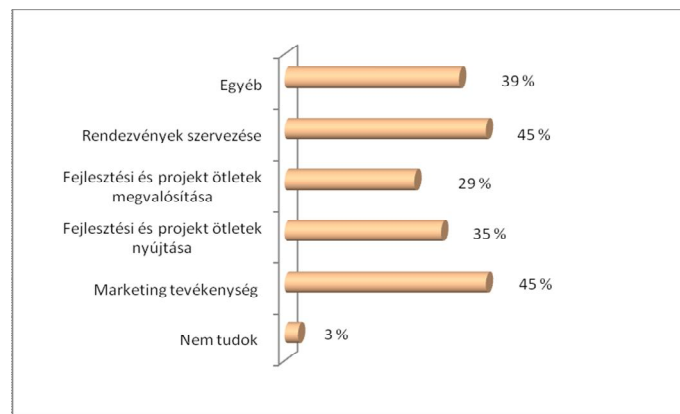

44. ábra Együttműködési pontok az egyesületi tagokkal

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

8. Ön szerint miben tudnak a tagok segítséget nyújtani egymásnak, miben tudnak együttműködni?

Ennél a kérdésnél is a rendezvényszervezést emelte ki a legtöbb tagunk (45%) valamint a marketing tevékenységeket (45%). A tagok 3%-a jelölte azt a választ, hogy nem tud együttműködni semmiben (16. ábra). Ez biztató, mivel ez alapján a legtöbb szervezetnél már elindult (ha lassan is) az együttműködésre való hajlandóság. Egyéb válaszok az együttgondolkodásra, ötletbörzékre irányultak.

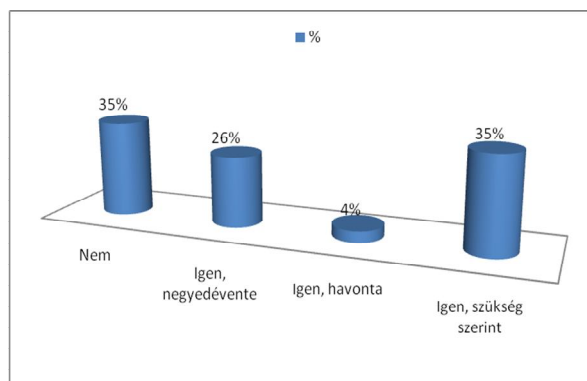

45. ábra Együttműködési pontok a tagok között

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

9. Ön szerint szükséges –e gyakrabban összehívni az egyesület teljes tagságát, mint évi egy-két alkalom?

E kérdésnél ugyanannyi tag véleménye az, hogy nem szükséges (35%), mint az, hogy szükséges (17. ábra). Az ábra viszont egyértelműen tükrözi, hogy a tagok igénye egyesületi összejövetelekre egy hónapnál ritkább időtartamra tehető. Véleményem szerint évi egy-két alkalomnál mindenképp sűrűbben kellene a tagságnak találkozni, a személyes kapcsolattartás, és a megfelelő információáramlás érdekében.

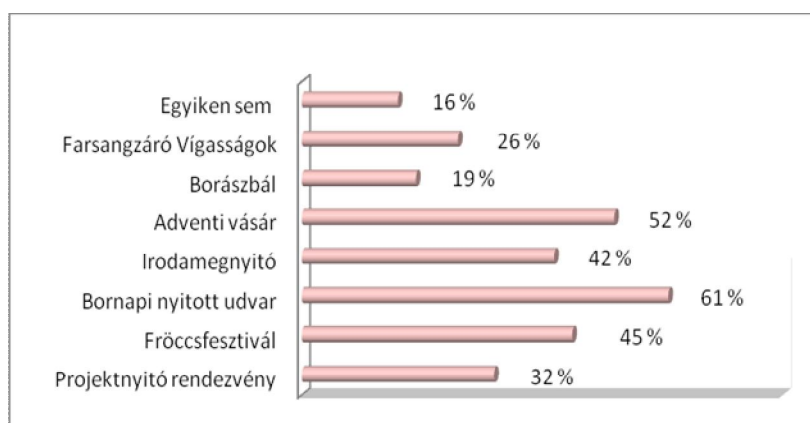

46. ábra Egyesület tagságának összehívása

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

10. Az egyesület által megszervezett események közül melyikeken vett részt?

A válaszadók 16%-a az egyesület által szervezett rendezvények közül egyiken sem vett részt (18. ábra). Ez teljes inaktivitást jelent, ezeket a tagokat szükséges valahogy motiválnunk. Ezzel a kérdéssel pont ezt vizsgáljuk, hogy mekkora az érdeklődés egy-egy rendezvény iránt. A borászbálon való részvétel alacsony értékét az okozza, hogy ezen a rendezvényen csak meghívott vendégek vehettek részt (csak borászok, és borászathoz kapcsolható civil szervezetek). A Bornapi nyitott udvar rendezvényünkön a tagok 61%-a vett részt, ez nem meglepő, hiszen a Móri Bornapok a térség legnagyobb és leglátogatottabb rendezvénye.

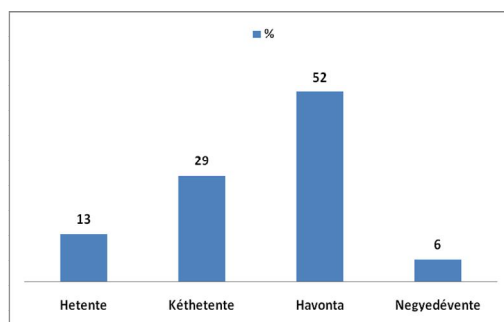

47. ábra Az Egyesület rendezvényein való részvétel

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

11. Ön szerint milyen időközönként szükséges egyesületi hírlevél küldése?

Tagjainkat hírlevélben informáljuk az aktualitásokról, amit kéthetente elektronikus úton juttatunk el számukra. Költségvonzatát tekintve ez a legkímélőbb megoldás. A kérdőíves felmérésből az derül ki, hogy kéthetente csupán a célcsoportunk 29%-a tart igényt hírlevélre, 52%-a inkább havonta (19. ábra). A hetente és negyedévente válaszlehetőséget kevesen jelölték. A válaszadás alapján felülvizsgáljuk, hogyan működtessük a továbbiakban ezt a rendszert.

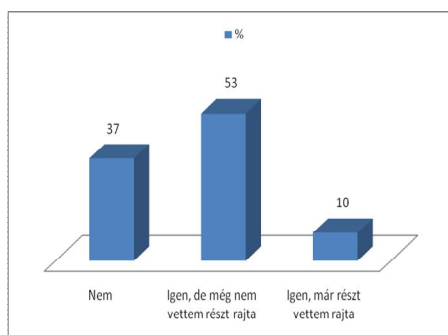

48. ábra Egyesületi hírlevél küldésének gyakorisága

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

12. Hallott már az ingyenes, egyesületünk által havonta a PPM Mór és a MONA Egyesület segítségével szervezett pályázati tanácsadó fórumról?

A kérdéshez az alábbiakat szeretném hozzáfűzni: a MONA, azaz Móri Nőkért és Anyákért Egyesület az egyesület önkéntes tevékenységét segíti. Fórumainkon az önkéntességről tartottak előadásokat. A PPM Mór egy pályázati vállalkozás, egyesületünk tagja, aki vállalta, hogy önkéntes alapon, díjmentesen biztosítja tagjaink részére a pályázati tanácsadó fórum lebonyolítását. A fórummal célunk volt még a pályázati információk átadásán kívül a tag-tag és tag-egyesület együttműködés kialakítása. Bár a tagjaink 53%-a értesült a lehetőségről, csupán 10% élt ezzel a lehetőséggel (20. ábra). Mivel hírlevelünkön keresztül minden tag figyelmét felhívtuk erre a rendezvényre, a kérdésre adott válaszok arra utalnak, hogy 37% nem, vagy nem figyelmesen olvassa el leveleinket.

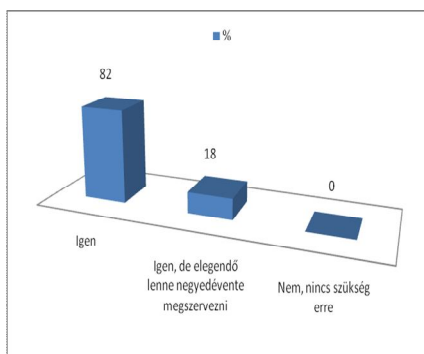

49. ábra Pályázati tanácsadói fórumon való részvétel

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

13. Hasznosnak találja ezt a kezdeményezést?

Tagjaink 82%-a hasznosnak találja, hogy pályázati fórumon való részvétel lehetőségét biztosítja számukra az egyesület (21. ábra). Így érthetetlen számomra az előző kérdésnél ismertetett 10%-os részvételi arány. A fórumot havonta tartjuk meg. 18% hasznosnak találja, negyedévenkénti megszervezés mellett.

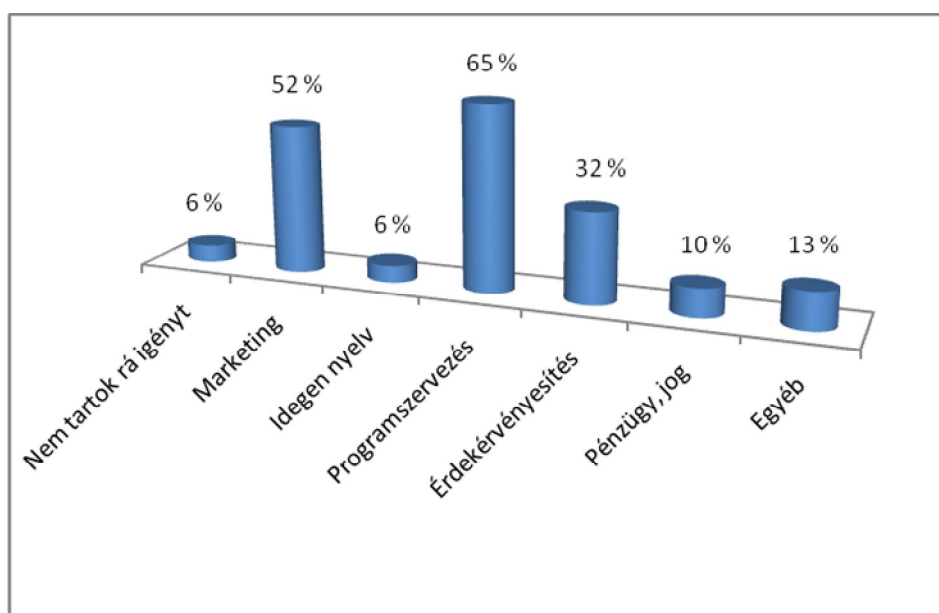

50. ábra A pályázati fórum hasznosságának megítélése

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

14. Mely témákban tart igényt TDM által szervezett szakmai fórumokra?

Az előzőekben ismertetésre került, hogy egyesületünk képzésszervezői tevékenységét a továbbiakban is folytatni szeretnék. Ezért tettük fel ezt a kérdést tagjainknak, hogy lássuk, mely témákra lenne igény (22. ábra). Kiugróan magas a programszervezés témakör (65%) valamint a marketing témakör (52%). Egyéb válaszlehetőségben az online marketinget és a kommunikáció témakörét jelölték meg tagjaink. Ezen kívül kifejtették a véleményüket arról, hogy csak megfelelő szakemberek előadásában érdemes képzéseket szervezni. Természetesen ezt mi is így gondoljuk.

51. ábra Szakmai fórumokra való igény

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

15. Elképzelhetőnek tartja, hogy az egyesület gyakornokai az Ön szervezeténél is töltenek el gyakorlati időt? (pl. gyakorlati idejük felét az egyesületnél, felét egyesületi tagnál töltik el)?

Gyakornoki programunkat szeretnénk fejleszteni úgy, hogy a egyesületünkhöz kerülő gyakornokok gyakorlati idejüket nem csak nálunk, hanem tagjainknál is töltik. Így a tanuló több szervezet működését tanulmányozhatja. Ehhez a programhoz várunk együttműködő partnereket. A tagok 45%-a igen választ adott, 55%-a pedig nem választ. Ez utóbbiba beletartoznak azon tagjaink, akiknek nem áll módjukban gyakornokokat fogadni (pl. magánszemély, civil szervezet).

16. Szeretné az Ezerjő Portékák ajándékboltban termékeit árusítani?

A tagok 55%-ának nincs olyan terméke, amit árusítani tudna. 16% nem szeretne ajándékboltunkban árusítani, 6% kérte, hogy keressük meg ebben az ügyben.

17. Szeretné az Egyesület termékeit árusítani?

Az egyesületnek vannak saját termékei (pl. könyv, borútleve), amit szeretnénk, ha több helyen is elérnének a potenciális vásárlók, érdeklődők. Erre a kérdésre csupán a tagok 26%-a válaszolt igennel.

18. Segítené Ön az Egyesületet azzal, hogy egy parafatáblát kihelyez szolgáltatásának helyén az egyesület információs anyagaival?

Szeretnénk, ha az érdeklődők – lakosság, látogatók – minél több helyen olvashatnának rólunk, tevékenységeinkről, programjainkról. Tagjaink 68%-a partnerünk ebben a kezdeményezésben.

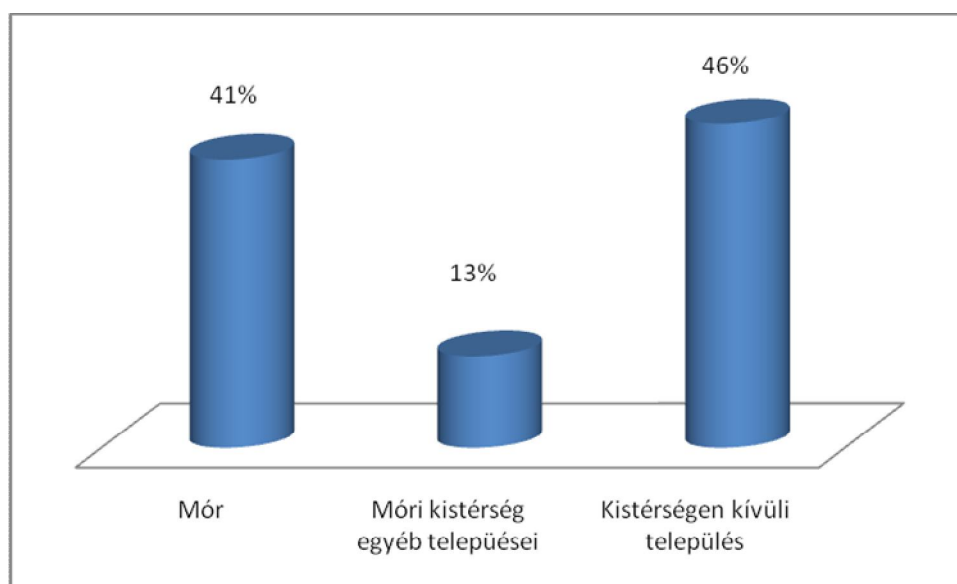
19. Segítené Ön az Egyesületet azzal, hogy honlapjára kihelyezi az egyesület logóját, átlinkelési lehetőséggel az egyesület honlapjára?

Ezzel és a következő kérdéssel az együttműködésre való hajlandóságot mértük fel. Felfogható ún. „bannerkampánynak” is. A lényeg, hogy minél többen eljuthassanak turisztikai portálunkra, és megismerhessék tevékenységeinket. A megkérdezettek 71%-a válaszolta, hogy szívesen megteszi ezt az egyesületnek.

Primer kutatásom során még egy kérdőíves felmérést végeztem az idelátogatók és helyiek körében. Ezt a típusú kérdőívet 55 fő töltötte ki. Megjegyzem, ez a kérdőíves kutatás tovább folytatódik, mert célom, célunk vele túlmutat e dolgozat elkészítésén. A kérdőívet egyesületünk portálján is elérhetővé tesszük a minél nagyobb számú mintavétel érdekében. Ebből csak azokat a kérdéseket kívánom elemezni, mely pályamunkámhoz szorosan kapcsolódik.

- Lakhely szerinti megosztás

A megkérdezettek 46%-a Móri Kistérségen kívüli településen él (23. ábra). Fontos látni, hogy a kérdőív milyen mértékben tükrözi a helyiek, és milyen mértékben az idelátogatók véleményét. További kutatások során ezt a két csoportot külön fogjuk elemezni, pályamunkámban erre nincs szükség.

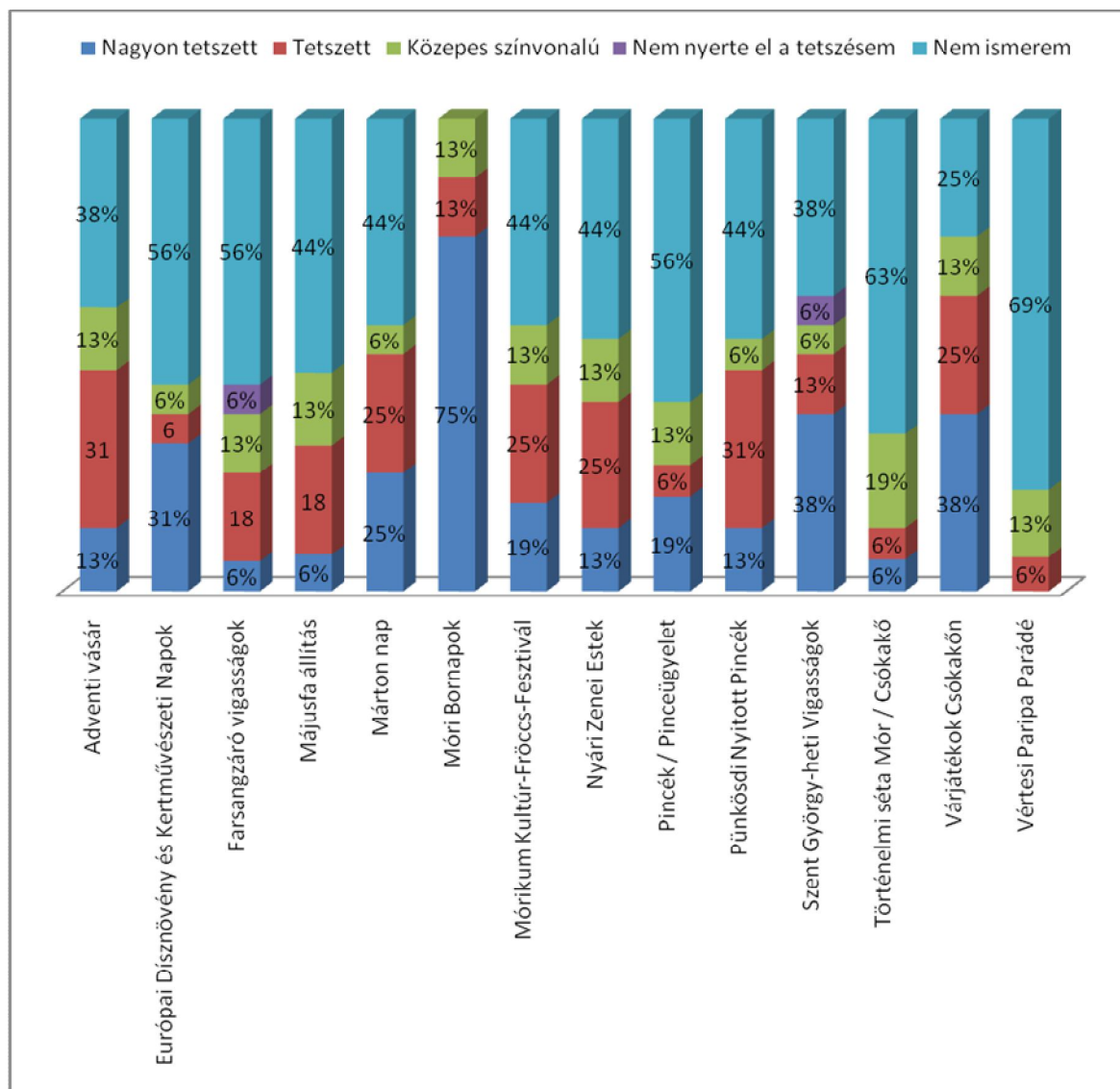

52. ábra A megkérdezettek lakhely szerinti megoszlása

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Amennyiben ellátogatott már a felsorolt rendezvények bármelyikére, kérem, értékelje azokat!

Ezzel a kérdéssel felmértük, hogy a rendezvényeinket ismerik-e illetve mennyire elégedettek velük. Kiugróan magas (75%) azok aránya akiknek nagyon tetszik a Móri Bornapok rendezvény, és nincs olyan a kitöltöttek között, aki ezt a programot nem ismerné (24. ábra). A többi rendezvénynél viszont sok a nem ismerem választ adottak %-a, ami megint csak a marketing és kommunikációs tevékenységünket jellemzi. Pozitívum, hogy nagyon kevesen választották a nem nyerte el tetszésem lehetőséget.

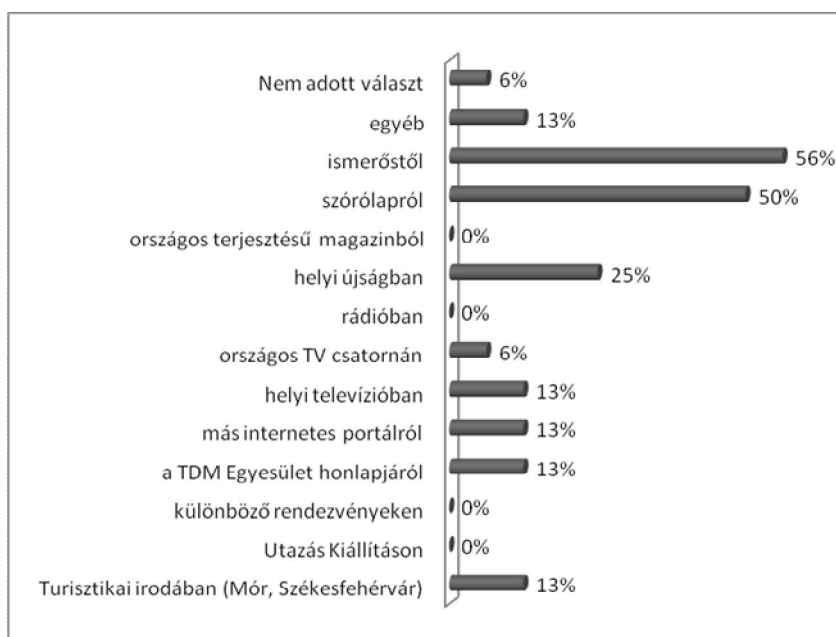

53. ábra Elégedettség felmérése rendezvényeinkről

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Hol tájékozódott a rendezvényekről?

Erre a kérdésre azért van szükség, hogy lássuk, mely kommunikációs csatornák kiemelt használatára van szükség, hol tájékozódnak az érdeklődők. A megkérdezettek legmagasabb – 56% - az ismerősömtől válaszlehetőséget jelölte meg (25. ábra), a szórólapról is magas értéket – 50% - képvisel. Viszont senki nem jelölte be az Utazás kiállításon, országos terjesztésű magazinból és rádióból lehetőségeket, amiből arra következtethetünk, hogy marketing és kommunikációs tevékenységünket ezeken a területeken javítani szükséges. Korábban már említésre került, hogy rádiós hirdetéseket idáig még egyáltalán nem vettünk igénybe, így az erre adott válaszok várhatóak voltak. Viszont Utazás kiállításon minden évben részt veszünk, illetve országos terjesztésű magazinokban is jelentek meg hirdetéseink, ezek felülvizsgálata szükséges.

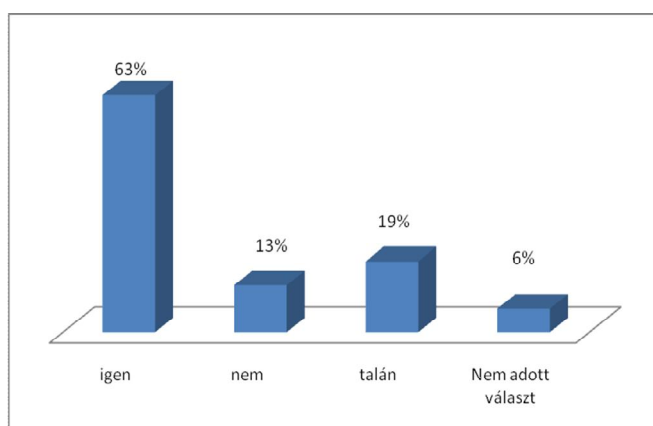

54. ábra Kommunikációs csatornák használata

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Ha nyaralása / kirándulása célpontjául Mór vagy a Móri kistérségre esne választása megkönnyítené-e helyzetét, ha a különböző turisztikai információkról (pl. szállásról, kulturális, kirándulási, sportlehetőségekről) honlapunkon keresztül tájékozódhatna?

Ezzel a kérdéssel szeretnénk tudni, hogy mennyien tájékozódnak az Internet segítségével. A kérdésre a kérdezettek 63%-a igennel válaszolt (26. ábra), 6% egyáltalán nem adott választ, és csupán 13%- válaszolt nemmel.

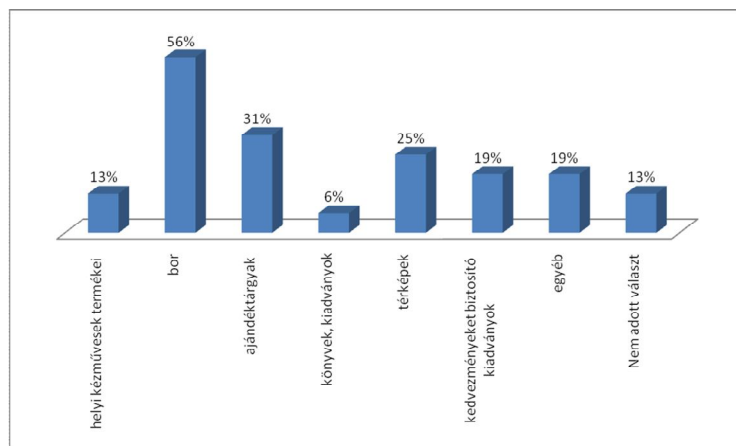

55. ábra Az egyesület honlapjának tájékoztatási szerepe

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Ha nyaralni megy meglátogatja-e a helyi termékeket és ajándékokat árusító üzleteket, ha igen milyen termékeket vásárol?

E kérdésre kapott válaszokból ajándékboltunk termékfejlesztésének irányvonalait szeretnénk meghatározni. Kiugróan magas érdeklődés (56%) mutatkozik a borok iránt, és nagyon alacsony a könyvek, kiadványok (6%) iránt (27. ábra). A megkérdezettek 13%-a nem válaszolt erre a kérdésre, ebből arra lehet következtetni, hogy ez a csoport nem látogat ilyen jellegű üzleteket. Az egyéb válaszlehetőséget jelölők sajnos nem fejtették ki válaszukat.

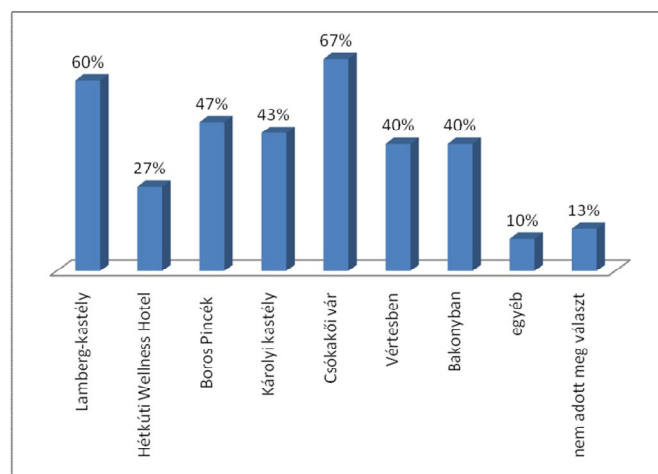

56. ábra Helyi termékekre való igény

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Milyen nevezetességeket, turisztikai szolgáltatásokat látogatott meg Mór-on/térségben?

A megkérdezettek 67%-a a Csókakői várat, 60%-a pedig a Lamberg-kastélyt (Mór) jelölte meg (28. ábra). 13% nem adott választ, ami azt is jelentheti ebben az esetben, hogy a felsoroltak közül egyik lehetőséget sem ismeri.

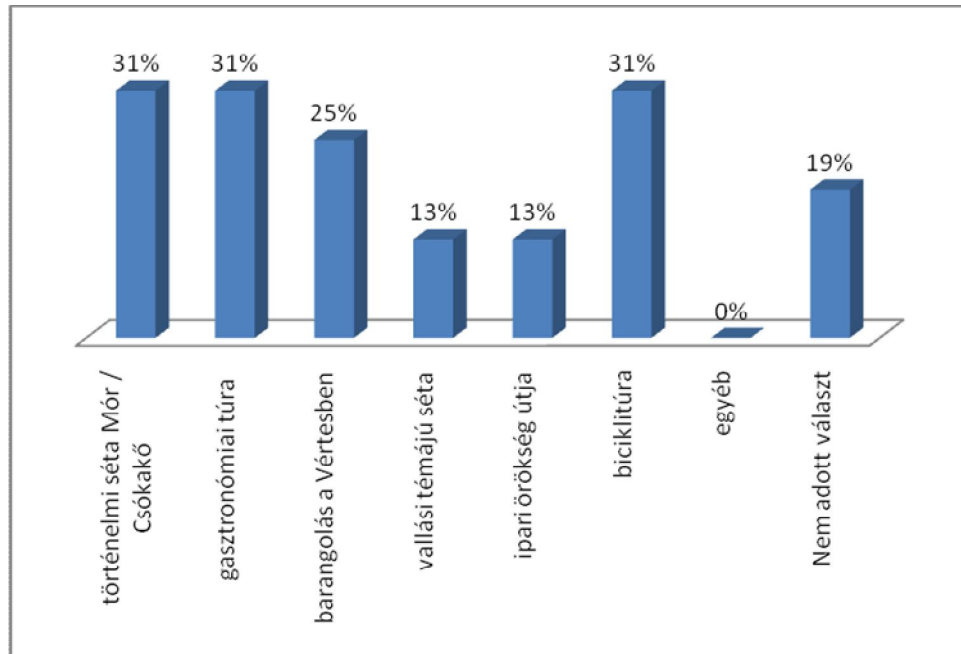

57. ábra Nevezetességek, szolgáltatások látogatottsága

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

- Az alábbi túralehetőségek közül melyek azok, amelyek érdekelnek?

Ezzel a kérdéssel célunk, hogy megismerjük a helyi lakosság valamint a potenciális látogatók szabadidős programokkal kapcsolatos igényeit. A válaszokból az derül ki, hogy kettő tematikus út iránt, mely előkészítése már zajlik – ipari örökség útja, vallási témájú séta – nincs nagy érdeklődés (29. ábra). Sajnos a kérdőív kitöltőinek 19%-a nem adott választ erre a kérdésre.

58. ábra A Móri desztináció programlehetőségeire való igény

Forrás: saját adatgyűjtés és szerkesztés (2011)

4. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Kutatásaim eredményeinek bemutatása után megvizsgálom, hogy felvetéseim beigazolódtak – e valamint az eredményekből levont következtetések alapján olyan javaslatokat teszek, melyekkel reményeim szerint hozzájárulhatok az egyesület fejlődéséhez.

A következtetéseim és javaslataim megtételekor támaszkodom az irodalomfeldolgozás, a szekunder és primer adatgyűjtésem eredményeire, több éves szakmai gyakorlatomra, valamint itt használom fel azokat a szintén primer információkat is, melyeket a mélyinterjúk és fórumok során szereztem.

Úgy vélem, kutatásom során elegendő információt gyűjtöttem ahhoz, hogy a pályamunka első fejezetében felvázolt hipotéziseket megválaszoljam.

Úgy gondolom, hogy a harmadik fejezetben ismertetett egyesületi eredményeket és a kérdőíves felmérés eredményét tekintve egyértelmű, hogy pozitív hatást fejt ki térségünk életére ez a szubszidiaritás elvére épülő kezdeményezés. Bár a kérdőíves felmérés döntően turisztikai vonatkozásúnak tűnhet, annál jóval messzemenőbb, a kistérség egészére, illetve komplex társadalmi-gazdasági fejlődésére vonatkozó következtetések megtételére is lehetőséget nyújt.

A TDMSz fejlesztése hozzájárul a Közép-Dunántúl, mint innovációs térség kialakulásához azáltal, hogy a Móri borvidék, mint a régió meghatározó turisztikai térsége helyben segíti elő a turizmus megújulását-innovációját. Hatékony oktatási programok révén a Móri Borvidék TDM Egyesület a minőségi humán erőforrás-fejlesztéshez is hozzájárul, amely a régió társadalmi-gazdasági megújulását szolgálja. A 3.3.1 fejezetben bemutatottak szerint sikeresen bonyolított le - már két témakörben - képzéseket az egyesület, és a 2012-es évben folytatja ez irányú tevékenységét. Javaslatom, hogy ezen képzésekbe minél szélesebb körből vonjon be az egyesület szervezeteket, mert egyrészt ezzel a működési környezetében képzett humán erőforrást biztosít, másrészt pedig mivel ez egy hatékony kapcsolatépítési csatorna. A kérdőíves felmérés eredménye alapján az egyesületi tagok képzésében kiemelt szerepet kell kapnia a TDMSZ rendszerek működése témakörnek, mert erről kevés az információ, függetlenül attól, hogy a Móri Borvidék TDM Egyesület megalakulása előtt több fórumot is tartott az előkészítő csoport ebben a témában.

A minőségi élettér helyi megteremtésének elősegítése révén az egyesület közvetett módon a térség egészére hatással van. Megyei és regionális kapcsolatrendszere és érdekérvényesítő képessége révén a TDMSz a regionális kapcsolódást és a hatékony regionális marketing és PR munkát is elősegíti. A TDMSz tevékenységei révén közvetetten hatással van a turisták tartózkodási idejének színvonalasabbá tételére, ezáltal a magasabb költsékre, illetve annak térségi gazdaságra való továbbgyűrűzésére (multiplikatív hatások). A turizmus fenntartható módon történő fejlesztése kihat továbbá a helyi életminőség javulására, azáltal, hogy a helyi lakosság számára újabb lehetőségek nyílnak meg a helyi gazdaságba történő bekapcsolódásra. A TDMSz tehát közvetetten hatással van a helyi lakosság térségben tartására is.

A turizmus helyi szinten történő hatékonyabb megszervezése koordináltabb és fenntarthatóbb turisztikai termékfejlesztést, hatékonyabb marketing kommunikációt, turisták fogadására felkészültebb humán erőforrást, 'márkásabb'-vonzóbb-karakteresebb desztinációt, szolgáltatások jobb árértékvesztő képességét, szezonálisan kiegyensúlyozottabb keresletet, turisták tartózkodási idejének tartalmasabbá válását és visszatérési hajlandóságuk növekedését eredményezi. Osztom a szakirodalom azon megállapításait, miszerint a turizmus multiplikatív hatása révén - hosszú távon - a helyi-térségi gazdaság megerősödése, és a térség népességmegtartó erejének, életminőségének javulása várható.

A TDM szervezetek működése során kiváltott hatásának elsődleges mutatója, indikátora a vendégéjszaka-szám. A Móri Desztinációban ez a mérőszám, függetlenül a TDM eredményes működésétől, az utóbbi években folyamatos csökken. Véleményem szerint ilyen rövid működési idő alatt nem is várható, hogy egy olyan indikátorban pozitív változás következzen be, mely országos szinten is kedvezőtlen tendenciát mutat. Úgy gondolom, hogy amennyiben a következő években is eredményesen tud működni egyesületünk, ez a mutató is felfele fog kúszni.

Az egyesület a helyi lakosság, a turisták, és a napi látogatók számára szervezett térségi rendezvények promóciójával (pl. Móri Bornapok, Csókakői Várjátékok, Vértesi Paripa Parádé, Nyári Zenei Estek, Márton Napok, Szent György-heti Vígasságok) pedig a helyi társadalom szélesebb köre számára teremt lehetőséget a helyi életminőség javítására, a társadalmi kapcsolatok és a helyi identitástudat erősítésére, továbbá térségi tradíciók megteremtésére.

A kérdőíves felmérés során kiderült, hogy az egyesülettől több rendezvény szervezését várja a tagság. Véleményem szerint nem további programok kitalálása és megvalósítása szükséges, hanem a meglévő rendezvények erősítése, valamint a lakosság és a látogatók mozgósítása. Továbbá nagyon fontos lenne, ha egy-egy rendezvény megszervezésében a tagság nagyobb létszámmal képviseltetné magát. A programokkal kapcsolatban szükséges megemlíteni, hogy az egyesület működése során tartott ülések (közgyűlés, elnökségi ülés) és fórumok révén erősíti a desztináció szereplői közötti kohéziót, ezáltal is erősítve a helyi társadalmi szövetet.

A társadalmi hatásokhoz tartozik még, hogy a TDM szervezet hozzájárul a kulturális értékek megőrzéséhez a műemlékvédelem alatt álló épületek turisztikai hasznosításával (pl. Csókakői Vár, Lamberg Kastély); a történelmi hagyományok megőrzéséhez a hagyományőrző rendezvények szervezésével illetve promóciójával; továbbá a természeti értékek megőrzéséhez a természeti értékek népszerűsítésével (Bakony és Vértes túraútvonalai, Országos Kék Túra Útvonal) és a természettudatos szemlélet terjesztésével.

Az egyesület minden olyan kezdeményezést támogat, amely hozzájárul a térség képzőművészeti, szellemi, kulturális, építészeti, és természeti értékeinek megőrzéséhez. Az egyesület tevékenységei révén erősödik a szolgáltatók, továbbá különböző szegmensek közötti együttműködés és kommunikáció. Az egyesület által megvalósított arculati stratégia kialakítása, a Borútlevél elnevezésű kedvezmény rendszer továbbfejlesztése, továbbá a továbbképzések, tanulmányutak, és fórumok mind olyan intézkedések, amelyek hozzájárulnak a térség szereplői közötti együttműködési hajlandóság és a térségi identitástudat erősödéséhez. Ez kiemelt jelentőséggel bír, hiszen a felmérésekből kiderül, hogy a partnerségi kapcsolatok (pl. tagok és egyesület között) még nem kiforrottak, az együttműködésben megvalósuló projektekre való hajlandóságot növelni szükséges.

Az egyesület eredményes működése értelemszerűen feltételezi a különböző szereplők együttműködését. Véleményem szerint a partnerség kihasználatlan értékeket, ötleteket hozhat felszínre. Ha a tagok nem nyitnak az egyesület felé, hosszú távon működését akadályozzák és ellehetetlenítik. Azt gondolom, hogy felül kell vizsgálni a munkaszervezet ez idáig végzett munkáját is, és a hibákat a jövőre nézve kiküszöbölni. A felmérésekből egyértelműen kiderül, valamint személyes tapasztalataim is ezt erősítik meg, hogy a kommunikációs és marketing feladatok ellátása szervezetünk gyenge pontja, melyet erősíteni szükséges. Egy jól átgondolt

kommunikációs stratégiával segíthetünk ezen a problémán. Szükséges feltérképezni, hogy mely kommunikációs csatornákat nem használjuk ki megfelelően, illetve hogy tagjainkat, potenciális tagjainkat, partnereinket mely csatornákon érhetjük el a leghatékonyabban.

Az egyesület pályázati forrásbevonásával kapcsolatban az a véleményem, hogy minden olyan lehetőséget meg kell ragadni, mely egy kicsit is kapcsolódik a tevékenységeihez. Mivel a munkaszervezet kapacitása nem elegendő több EU-s projekt egyidejű lebonyolítására, projekt menedzsment tevékenységhez rendelt támogatás segítségével a megvalósítási időszakra plusz alkalmazottat tudna felvenni az egyesület. Hosszabb távú cél lehet akár az is, hogy a turisztikai irodán belül egy projekt iroda működjön, amely felvállalja az egyesületi tagok pályázatainak elkészítését, minimális pályázatírói díj terhe mellett, és nyertes pályázat esetén ellátja a projektmenedzsment feladatokat.

A fenntarthatósági problémát előtérbe kell helyeznünk, mivel – ahogy a 3.3.1 fejezetben ismertetésre került – az önkormányzatok működési támogatást csak a projekt megvalósítási és fenntartási időszakában nyújt. Persze ez nem zárja ki azt, hogy további tárgyalások eredményeként az önkormányzatok a további éveket tekintve támogassák egyesületünket. Javaslatom, hogy első lépésként vizsgáljuk fel a tagdíjrendszerünket és módosítsunk rajta az alábbiak szerint:

- a turisztikai szereplők - akik a legtöbbet profitálnak az egyesületi tagságból - tagdíját növelni kell.
- a csatlakozó tagokat magasabb tagdíj megfizetésére kell kötelezni, hogy legyen előnye annak, aki alapító tagként, már a megalakulás óta segítik az egyesület munkáját.
- a civil szervezetek éves tagdíját 5.000 Ft-ról 10.000 Ft-ra kell emelni.

Annak érdekében, hogy minél több tagunk legyen, a tagtoborzó tevékenységen is javítani szükséges. Sokkal több potenciális tag felé nyitni szükséges, mint az idáig megtörtént. Amennyiben egy szervezet nem kíván egyesületünk tagja lenni, más ajánlattal kell megkeresni (pl. hogy legyen támogató). Ezeken túl további bevételi forrásokat szükséges felkutatni. Egy eddig kihasználatlan lehetőség, a Móron működő utazási iroda bevonása turisztikai csomagértékesítési folyamatba, mivel erre az egyesület nem jogosult – mert nem tud megfelelni az ehhez szükséges feltételeknek-, viszont fontos üzleti tevékenységet kezdhethetnénk meg így.

Megoldásra váró probléma a megfelelő szakmai csapat – munkaszervezet – kialakítása is. Ezután kiemelt figyelmet kell fordítani az egyesület elnökségének arra, hogy milyen szakembert alkalmaz a feladatellátásban. A folyamatos munkaerőváltás és nem megfelelő kiválasztási folyamat akadályozza a hatékony és eredményes munkavégzést, a tagok és potenciális tagok bizalmát pedig csökkenti. Be kell ismerni, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium által szabott feltételek, melyeknek minden TDM szervezet TDM menedzserének meg kell felelni, bár felülről jövő utasítás, de a megfelelő szakember kiválasztását segíti.

A humán erő kapacitáshoz tartozik önkéntes programunk is, mivel időről időre önkéntesek segítségével látunk el különböző feladatokat. Következő nagy lehetőség ebben a TÁMOP 5.5.2 pályázaton való indulás, mely önkéntes centrumok kialakítását támogatja. Ebben a projektben érdemes lenne együttműködni a Civil Szervezetek Regionális Szövetségével. Következő javaslatom a kapcsolati rendszer további építésére irányul. Az eddiginél sokkal szorosabbra kell fűzni az országban működő többi TDM szervezettel a kapcsolatot, hiszen a legtöbbet egymástól tanulhatunk. Fontos a közeljövőben tanulmányutakat szervezni, és megismerni a desztinációkat.

A bemutatott javaslatokat a gyakorlat során felhasználva remélhetőleg az egyesület hatékony és eredményes munkavégzése tovább folytatódik, fenntarthatóvá válik, és a közeljövőben eléri a következő, a térségi TDM szervezeti szintet is.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Pályamunkám középpontjában a TDM szervezetek működése és vidékfejlesztésre gyakorolt hatása áll. Munkám során leginkább gyakorlati tapasztalataimra építkeztem. A bevezetésben ismertettem kutató munkám célját, területi lehatárolását, módszereit. Ezután bemutattam a vidékfejlesztés legfontosabb aspektusait az EU-ban és hazánkban, a TDM szervezeteket általánosságban valamint a vidékfejlesztés és a TDM rendszer kapcsolódási pontjait. Mivel hazánkban még kevés szakember foglalkozott ezzel a témával, elengedhetetlennek éreztem, hogy külföldi szakirodalom alapján megismerhessük mi is a desztináció, kik az érintettjei, mi a desztinációs menedzsment, és miért van szükség TDM rendszerre. Úgy érzem sikerült érzékeltetnem, milyen lehetőségek rejlenek ebben a kezdeményezésben. Kutatásomban kiemelttem a TDM szervezetek közül a Móri Borvidék TDM Egyesületet. Bemutatásra került az egyesület működési környezete, a vidékfejlesztés szereplői, melyekkel az egyesület szoros kapcsolatot ápol, közös projekteket valósít meg.

Mindezek után ismertettem, hogy az egyesület miként, milyen előkészítő munka során alakult meg, hogy működik a mindennapokban, milyen nehézségekkel küzd és milyen eredményeket ért el ez idáig. Bemutatásra került, hogy milyen hatásokat gyakorol környezete, a Móri kistérség fejlődésére. Igyekeztem kidomborítani az egyesület turizmuson túlnyúló szerepét. Szerettem volna információhoz jutni arról is, hogy vajon a tagok, mint elsődleges érintettek mennyire ismerik fel, hogyan profitálhatnak a TDM szervezet működéséből és milyen lehetőségek rejlenek benne. A kutatás eredménye e kérdést tekintve elszomorító. Javaslatokat tettem arra, hogyan tudnánk a tagokat motiválttá, érdeklődővé tenni. Pályamunkámban rávilágítottam, hogy a legnagyobb probléma a kommunikáció hiánya, és ennek orvoslása lenne az első lépés eredményeink javításához.

Fejlesztési elképzeléseimmel, ötleteimmel szeretném segíteni egyesületünket.

6. IRODALOMJEGYZÉK

Bornhorst, T. - Ritchie, J.R.B. - Sheehan, L. (2009): Determinants of tourism success for DMOs & destination: An empirical examination of stakeholder's perspectives. *Tourism Management* (31) pp. 572-589.

Buhalis, D.(2000): Marketing the Competitive Destination of the Future. University of Westminster, London

Carter, R - Fabricius, M. (2007): Destination management-an overview. UNWTO konferencia: „Creating competitive advantage for your destination”.

Cooper, C. - Fletcher J. - Gilbert,D. - Sheperd, R. - Wanhill, S. (1998): Tourism: Principles and Practices. pp. 17-18 In: Buhalis, D.(2000):Marketing the Competitive Destination of the Future, University of Westminster, London

Ellenőrzési Segédlet HACs és HVK munkatársai részére (2008), Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, Budapest, pp.28

Hegyi, Zs. (2006): Desztináció-menedzsment-turisztikai régiómenedzsment. pp. 33-39 In: Aubert, A. (2006): Desztináció-építés és -menedzsment. Dél-dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Pécs

Leiper, N. (1995): Tourism Management. pp. 21-23 In: Buhalis, D. (2000): Marketing the Competitive Destination of the Future. University of Westminster, London

Lengyel M. et al (2008): TDM Működési Kézikönyv (készült az ÖTM Turisztikai Szakállamtitkárság megbízásából). Heller Farkas Főiskola, Budapest

Luft, H. (2004) : Organisation and Vermarktung von Tourismusorten und Tourismusregionen: Destination Management. pp. 10-12 In: Clarke, A. (2010): Tourism Competitiveness. Pannon Egyetem, Veszprém

MTKT (2008): A Móri Többcélú Kistérségi Társulás Társulási Megállapodása

Nemes, A. (2011): TDM folyamat Magyarországon (BCE előadás, Turizmustervezés és régiófejlesztés, 2011.04.18.)

Nemes, G (2000): Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája – az integrált vidékfejlesztés lehetőségei. *Közgazdasági Szemle*, (XLVII) 6. pp. 459–474.

Pap, Z. (2007) : Konferenciabeszámoló: Desztinációmenedzsment mint a versenyképesség sikertényezője (Bp., 2007. február 7-9.) *Turizmus Bulletin* XI. 1-2. pp. 63-64

„Tiszta Forrásból” (2007) – HVS: „A BAKONYÉRT” Előzetesen elismert Vidékfejlesztési Akciócsoport Helyi Közösség Stratégiai Vázlata, Zirc.

UNWTO (2007): A Practical Guide to Tourism Destination Management. Published and printed by the World Tourism Organization, Madrid, Spain

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Budapest, 2007 szeptember

Víg, T. (2010): A turisztikai desztinációmenedzsment (TDM) rendszer kiépítése Magyarországon. *Turizmus Bulletin* (XIV) 1-2. pp. 118

Víg, T. (2010): Fogalomjegyzék a turisztikai desztinációmenedzsment rendszer témakörhöz. *Turizmus Bulletin* (XIV) 1-2. pp. 119

Internetes források

A TDM regisztrációs pályázat tapasztalatai

[http://www.bm.gov.hu/web/portal.nsf/index/728D20972B511708C125755F00318784/\\$file/TDMregisztr%C3%A1ci%C3%B3.pdf?OpenElement](http://www.bm.gov.hu/web/portal.nsf/index/728D20972B511708C125755F00318784/$file/TDMregisztr%C3%A1ci%C3%B3.pdf?OpenElement) (letöltve: 2011. október 10.)

A Móri Kistérség Középtávú Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Programja. I. kötet; Helyzetfeltárás (2004) <http://www.mor.hu/index.php?L=hu&P=23&M=101> (Letöltve: 2010.10.11.)

A Móri Kistérség Középtávú Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Programja. II. kötet; Stratégia és Operatív Program (2004) <http://www.mor.hu/index.php?L=hu&P=23&M=101> (Letöltve: 2010.10.11.)

A Móri Kistérség fejlesztési programja (2005)
<http://www.mor.hu/index.php?L=hu&P=23&M=101> (letöltve: 2010.10.11)

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005), itthon.hu/download.php?docID=120 (letöltve 2011. szeptember 16.)

Interjúk

Balogh Károly, elnök – Országos TDM Szövetség, 2011. szeptember 13.

Elekes Zsuzsa – Civil Szervezetek Regionális Szövetsége, 2011. szeptember 21.

Fűrész György, alelnök – Móri Borvidék TDM Egyesület és Csókakő Község Polgármestere, 2011. július 06.

Geszler Anikó, elnökségi tag – Móri Borvidék TDM Egyesület, 2011. július 28.

Ligeti Ádám, projektmenedzser – Balatonfüredi Turisztikai Egyesület, 2011. augusztus 30.

Möllmann Erzsébet, elnök – Móri Borvidék TDM Egyesület, 2011. július 05.

Törő Gábor, elnökségi tag – Móri Borvidék TDM Egyesület és országgyűlési képviselő, 2011. július 28.

Varga Máté, elnökségi tag – Móri Borvidék TDM Egyesület, 2011. július 06.

Víg Tamás, TDM Szakértő – Vitalentum Bt., 2011. október 19.

7. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: kérdőív a Móri Borvidék TDM Egyesület tagjai számára
2. számú melléklet: kérdőív a Móri Kistérség lakossága és az ide érkező vendégek számára
3. számú melléklet: Móri Borvidék TDM Egyesület tagjai
4. számú melléklet: Móri Borvidék TDM Egyesület alapszabálya
5. számú melléklet: A Móri Borvidék TDM Egyesület tagdíj rendszere

1. számú melléklet

Név:

KÉRDŐÍV

A Móri Borvidék TDM Egyesület tagjai számára

Kedves Tagjaink! E kérdőív kitöltésének egyik célja a tagok igényeinek és az egyesületről alkotott véleményeinek felmérése, másik célja pedig, hogy elkészülhessen egy tanulmány a Móri Borvidék TDM Egyesület vidékfejlesztésben betöltött szerepéről.

Köszönjük, hogy a kitöltéssel segíti munkánkat!

1. Mióta tagja az egyesületnek?

- a)év óta
- b) alapító tagja vagyok

2. Milyen előnyei származtak eddig az egyesületi tagságból? (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)

- ☐ Az egyesület folyamatos marketing tevékenységével segíti a desztináció népszerűsítését, a turisztikai termékek eladásának növekedését.
- ☐ Az egyesület által fenntartott Ezerjő Portékák ajándékboltban lehetőségem van termékeim árusítására.
- ☐ Az egyesület folyamatosan kedvezményeket biztosít tagjainak (pl. kiadványban való megjelenés).
- ☐ Az egyesület által kiadott kiadványok (pl. rendezvénynaptár, borútlevél) hatására több vendég érkezik hozzám.
- ☐ Az egyesület rendezvényeinek köszönhetően több vendég érkezik hozzám.
- ☐ Az egyesület rendezvényein bemutatkozási lehetőséget kínál számomra.
- ☐ Az egyesület által megszervezett pályázatírói fórumokon fontos információkra tehettem szert.
- ☐ Az egyesület állandó programjai segítségével (pinceügyelet, történelmi séta) több kapcsolódási lehetőséget tudok ajánlani a vendégeim részére.
- ☐ Az egyesülettel történő együttműködés segíti tagjai fejlődését.
- ☐ Az egyesületi tagságomnak köszönhetően fontos kapcsolatokra tehettem szert.
- ☐Egyéb:

3. Milyen előnyöket vár ezeken kívül az egyesületi tagságtól? Kérem, fejtse ki!

.....

.....

.....

4. Mennyire elégedett az egyesület tevékenységével? Kérjük, osztályozza (1=egyáltalán nem; 5=teljes mértékben elégedett vagyok)

Tevékenység	1	2	3	4	5	nincs információ
Marketing (nyomtatott és elektronikus sajtó)						
Vásárokon való megjelenés						
Rendezvények szervezése						
Kapcsolattartás az egyesületi tagokkal						
Az egyesületi tagok informálása						
Kedvezmények biztosítása a tagoknak (pl. hirdetési díjakban)						
Ezerjő Portékák Ajándékbolt üzemeltetése						
Turisztikai információnyújtás						
Egyesületi tagokkal való együttműködés						
Önkéntes és gyakornoki program						
Kedvezményrendszer kialakítása a turistáknak (pl. borútlevél)						
Állandó programok működtetése (történelmi séta, pinceügyelet stb.)						

5. Milyen javaslatai vannak az egyesület tevékenységeinek fejlesztésével kapcsolatban? (Tegyen x-et a válasz kockájába!)

- ☐ Új rendezvények szervezése
- ☐ Több városi rendezvényhez való hozzákapcsolódás
- ☐ Programcsomagok kialakítása
- ☐ Pályázatok benyújtása
- ☐ Több kiadvány és szóróanyag készítése
- ☐ Professzionális internet jelenlét, webáruház
- ☐

gyéb:

.....

6. **Ön szerint hogyan tudja az egyesület a működéshez szükséges bevételeket megteremteni?** (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)
- ☐ Pályázati források bevonásával
 - ☐ Ezerjő Portékák Ajándékbolt működtetésével, termékkörének kibővítésével, webshop kialakításával
 - ☐ Hirdetési felületek árusításával
 - ☐ Külső rendezvények jegyértékesítésével
 - ☐ Rendezvények szervezésével (pl. terület bérbeadás, jegyértékesítés)
 - ☐ Saját szolgáltatásból, és saját vállalkozási tevékenységből (pl. irodai szolgáltatások)
 - ☐ Önkormányzati hozzájárulásból
 - ☐ Tagdíjból
 - ☐E
- gyéb:
-
-
7. **Ön miben tud segítséget nyújtani az egyesületnek?** (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)
- ☐ Nem tudok segítséget nyújtani
 - ☐ Marketing tevékenység ellátása
 - ☐ Fejlesztési és projekt ötletek nyújtása
 - ☐ Fejlesztési és projekt ötletek megvalósítása
 - ☐ Rendezvények szervezése
 - ☐E
- gyéb:
-
-
8. **Ön szerint miben tudnak a tagok segítséget nyújtani egymásnak, miben tudnak együttműködni?** (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)
- ☐ Nem tudok segítséget nyújtani
 - ☐ Marketing tevékenység ellátása
 - ☐ Fejlesztési és projekt ötletek nyújtása
 - ☐ Fejlesztési és projekt ötletek megvalósítása
 - ☐ Rendezvények szervezése
 - ☐E
- gyéb:
-
-
9. **Ön szerint szükséges –e gyakrabban összehívni az egyesület teljes tagságát, mint évi egy-két alkalom?** (Tegyen x-et a válasz kockájába!)
- ☐ Nem
 - ☐ Igen, negyedévente
 - ☐ Igen, havonta
 - ☐ Igen, szükség szerint

10. Az egyesület által megszervezett események közül melyikeken vett részt? (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)

- ☐ Projektnyitó rendezvény
- ☐ Fröccsfesztivál
- ☐ Bornapi nyitott udvar
- ☐ Irodamegnyitó
- ☐ Adventi vásár
- ☐ Borászbál
- ☐ Farsangzáró Vigasságok

11. Ön szerint milyen időközönként szükséges egyesületi hírlevél küldése? (Tegyen x-et a válasz kockájába!)

- ☐ Hetente
- ☐ Kéthetente
- ☐ Havonta
- ☐ Negyedévente

12. Hallott már az ingyenes, egyesületünk által havonta a PPM Mór és a MONA Egyesület segítségével szervezett pályázati tanácsadó fórumról? (Tegyen x-et a válasz kockájába!)

- ☐ Nem
- ☐ Igen, de még nem vettem részt rajta
- ☐ Igen, már részt vettem rajta

13. Hasznosnak találja ezt a kezdeményezést? (Tegyen x-et a válasz kockájába!)

- ☐ Igen
- ☐ Igen, de elegendő lenne negyedévente megszervezni
- ☐ Nem, nincs szükség erre

14. Mely témákban tart igényt TDM által szervezett szakmai fórumokra? (Tegyen x-et a válasz kockájába! Több válasz megjelölése is lehetséges.)

- ☐ Nem tartok rá igényt
 - ☐ Marketing
 - ☐ Idegen nyelv
 - ☐ Programszervezés
 - ☐ Érdekérvényesítés
 - ☐ Pénzügy, jog
 - ☐E
- gyéb:
-
-

15. Elképzelhetőnek tartja, hogy az egyesület gyakornokai az Ön szervezeténél is töltenek el gyakorlati időt? (pl. gyakorlati idejük felét az egyesületnél, felét egyesületi tagnál töltik el)? (Tegyen x-et a válasz kockájába!)

- ☐ Igen, jó ötletnek tartom
- ☐ Nem

16. Szeretné az Ezerjő Portékák ajándékboltban termékeit árusítani (bizományi értékesítés)?

- ☐ Termékeim már megtalálhatók az Ajándékbolt polcain.
- ☐ Igen, kérem az Egyesület munkatársait keressenek fel ez ügyben.
- ☐ Nincs termékem, amit árusítani tudnék.
- ☐ Nem.

17. Szeretné az Egyesület termékeit árusítani (bizományi értékesítés)? (Tegyen x-et a válasz kockájába! Az igen válasz esetén kérjük töltsse ki a darabszámmra vonatkozó részt is.)

- ☐ Igen, az alábbi termékeket
 - ☐ Móri Borvidék és adb
 - ☐ Vértess kincsei könyv
 - ☐ Textiltáska..... db
 - ☐ Borútleveél pohárral..... db
 - ☐ Papírtáska..... db
- ☐ Nem

18. Segítené Ön az Egyesületet azzal, hogy egy parafatáblát kihelyez szolgáltatásának helyén az egyesület információs anyagaival?

- ☐ igen
- ☐ nem

19. Segítené Ön az Egyesületet azzal, hogy honlapjára kihelyezi az egyesület logóját, átlinkelési lehetőséggel az egyesület honlapjára?

- ☐ igen
- ☐ nem

Amennyiben további véleménye, javaslata van, kérjük, itt írja meg.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Köszönjük!

2. számú melléklet

KÉRDŐÍV

Mely készült a Móri kistérség lakosságának valamint az ide ékező vendégek igényeinek felméréséhez

A válaszait karikázza be, vagy X-el jelölje.

Neve:.....

.....

1) Neme

- a) nő
- b) férfi

2) Életkora

- a) 15-35
- b) 35-55
- c) 55-

3) Lakóhelye:.....

- 4) Amennyiben ellátogatott már a táblázatban felsorolt rendezvények bármelyikére kérem, értékelje azokat! (* **állandó programjaink**)

Rendezvényeink	Nagyon tetszett	Tetszett	szívnem	Nem nyerte el a tetszésem	Nem ismerem
Adventi vásár					
Európai Dísznövény és Kertművészeti Napok Kiállítás, vásár és konferencia Fehérvárcsurgón					
Farsangzáró vigasságok					
Májusfa állítás					
Márton nap					
Móri Bornapok					
Mórikum Kultúr-Fröccs-Fesztivál					
Nyári Zenei Estek					
Pincék / Pinceügyelet					
Pünkösdi Nyitott Pincék					
Szent György-heti Vigasságok					
Történelmi séta Mór / Csókakő					
Várjátékok Csókakőn					
Vértesi Paripa Parádé					

- 5) Hol tájékozódott a rendezvényekről? (több válasz lehetséges)

- a) Turisztikai irodában (Mór, Székesfehérvár)
- b) Utazás Kiállításon
- c) különböző rendezvényeken
- d) a TDM Egyesület honlapjáról
- e) más internetes portálról
- f) helyi televízióban
- g) országos TV csatornán
- h) rádióban
- i) helyi újságban
- j) országos terjesztésű magazinból / szakmai lapból
- k) szórólapról
- l) ismerőstől
- m) egyéb:.....

6) Amennyiben járt már nálunk, az alábbi szolgáltatásokkal mennyire volt elégedett?

Szolgáltatások	mértékben	Kevésbé	Egyáltalán nem	Nincs róla információ
A rendezvény programjai				
A rendezvény szervezettsége				
Étkezési lehetőség				
Információk biztosítása				
Környezettudatosság				
Megközelíthetőség / parkolás				
Nevezetességek / látnivalók állapota				
Rendezvény időpontja				
Rendezvényről való tájékoztatás				
Szálláslehetőségek				
Egyéb megjegyzés:				

7) Ha nyaralása / kirándulása célpontjául Mór vagy a Móri kistérségre esne választása megkönnyítené-e helyzetét, ha a különböző turisztikai információkról (pl. szállásról, kulturális, kirándulási, sportlehetőségekről) honlapunkon keresztül tájékozódhatna?

- a) igen
- b) nem
- c) talán

8) Mely lehetőséget venné igénybe Interneten, honlapunkon keresztül? (több válasz lehetséges)

- a) szállás kiválasztása, foglalása
- b) az aktuális kulturális, gasztronómiai programok részletes tájékoztatójának megtekintése
- c) sportolási lehetőségekről/programokról való tájékozódás
- d) tájékozódás a térség rendezvényeiről, látnivalóiról
- e) tájékozódás a szolgáltatások árfekvéséről
- f) különböző túrákra, programokra való jelentkezés
- g) ajándékboltunk kínálatából webáruházunkon keresztüli rendelés
- h) egyéb:.....

- 9) Mely lehetőséget vette igénybe, illetve venne igénybe a jövőben az Interneten, honlapunkon keresztül?

Honlapunk kínálta lehetőségek	Mostanáig	Jövőben
Ajándékboltunk kínálatából, webáruházunkon keresztüli rendelés		
Az aktuális kulturális, gasztronómiai programok részletes tájékoztatójának megtekintése		
Különböző túrákra, programokra való jelentkezés		
Sportolási lehetőségekről/ programokról való tájékozódás		
Szállás kiválasztása, foglalása		
Tájékozódás a szolgáltatások árfekvéséről		
Tájékozódás a térség rendezvényeiről, látnivalóiról		
Egyéb:		

- 10) Ha nyaralni megy meglátogatja-e a helyi termékeket és ajándékokat árusító üzleteket, ha igen milyen termékeket vásárol? (több válasz lehetséges)

- a) helyi kézművesek termékei (pl. kerámiák, festmények)
- b) bor
- c) ajándéktárgyak (pl. hűtőmágnes, képeslap)
- d) a várost /térséget bemutató könyvek, kiadványok
- e) a városról / térségről készült térképek
- f) kedvezményeket biztosító kiadványok (pl. borútlevel)
- g) egyéb:.....

11) Látogatása során hány napig tartózkodott Móron, vagy a Móri kistérségben? (több válasz lehetséges)

- a) egy nap
- b) hétvége / hosszúhétvége
- c) kevesebb, mint egy hét
- d) több mint egy hét
- e) egyéb:.....

12) Milyen nevezetességeket, turisztikai szolgáltatásokat látogatott meg Móron/térségben? (több válasz lehetséges)

- a) Lemberg-kastély
- b) Hétkúti Wellness Hotel
- c) Boros pincék (Mór)
- d) Károlyi kastély, Fehérvárcsurgón
- e) Csókakői vár
- f) kirándulás a Vértesben
- g) kirándulás a Bakonyban
- h) egyéb:.....

13) Az alábbi túralehetőségek közül melyek azok, amelyek érdekelnék? (több válasz lehetséges)

- a) történelmi séta Mór/Csókakő
- b) gasztronómiai túra (boros pincék látogatása)
- c) barangolás a Vértesben
- d) vallási témájú séta
- e) ipari örökség útja
- f) biciklitúra
- g) egyéb:.....

14) Milyen típusú szálláshelyet részesít előnyben? (több válasz lehetséges)

- a) hotel/szálloda
- b) wellness hotel
- c) apartman
- d) fogadó
- e) kulcsosház/vendégház

15) Örömmel visszalátogatna hozzánk a jövőben? (több válasz lehetséges)

- a) igen
- b) nem
- c) nem tudom

16) Szeretne turisztikai jellegű információkat hírlevél formájában kapni?

- a) Igen, e-mail címem:.....
- b) Nem

Köszönjük, hogy a válaszával segítette munkánkat!

3. számú melléklet

Sorszám	Csatlakozás	Név	Típus	Település
1.	alapító	Csókakő Községi Önkormányzat	önkormányzat	Csókakő
2.	alapító	Eating Royal Kft.	vendéglátóhely	Mór
3.	alapító	Károlyi József Alapítvány	Civil szervezet	Fehérvárcsurgó
4.	alapító	Geszler Kft.	Borászat	Mór
5.	alapító	Ferencz Róbert e.v.	Lovasturizmus	Mór
6.	alapító	Boroica László e.v.	vendéglátóhely	Mór
8.	alapító	Móri Ezerjő Borút Egyesület	civil szervezet	Mór
9.	alapító	Bozóky Kft.	Borászat	Mór
10.	alapító	Varga és Fia Pincészet	Borászat	Mór
11.	alapító	Eta Bt.	Szálláshely	Mór
12.	alapító	Radó Antal Könyvtár és Művelődési Központ	Közművelődési intézmény	Mór
13.	alapító	Mór Város Önkormányzata	önkormányzat	Mór
14.	alapító	Art of Wine kft.	Borászat	Mór
15.	alapító	Brindisi Szent Lőrinc Borrend	civil szervezet	Mór
16.	alapító	Szatzkerné Ruff Angella	Magánszemély	Mór
17.	alapító	Móri Borbarát Hölgyek Egyesülete	civil szervezet	Mór
18.	alapító	Fogadó az Öreg Préshez Kft.	vendéglátóhely, szállás	Mór
19.	alapító	Hétkúti Wellness Hotel és Lovaspark	vendéglátóhely, szállás, lovasturizmus	Mór
20.	csatlakozó	Szent Donát Borrend	civil szervezet	Csókakő
21.	csatlakozó	Erika vendégház	falusi szálláshely	Csókakő
22.	csatlakozó	Mór és Pusztavám Közös Hegyközség	civil szervezet	Mór
23.	csatlakozó	Kelemen Mónika e.v.	egyéb szolgáltató	Mór
24.	csatlakozó	Várbarátok Társasága	civil szervezet	Csókakő
25.	csatlakozó	Vörös Torony Fogadó	szálláshely	Mór
26.	csatlakozó	Klára és László Ház	falusi szálláshely	Csókakő
27.	csatlakozó	Móri Fúvószenei Egyesület	civil szervezet	Mór
28.	csatlakozó	Lincz Kft.	Borászat	Mór
29.	csatlakozó	Hrubos Zsolt e.v.	egyéb szolgáltató	Mór
30.	csatlakozó	Bogi Pince	falusi szálláshely	Csókakő
31.	csatlakozó	Magyar Vendégház	falusi szálláshely	Csókakő
32.	csatlakozó	Szegletes Gyuláné	falusi szálláshely	Csókakő
33.	csatlakozó	Fincsi Cukrászda	vendéglátóhely	Mór
34.	csatlakozó	Wekerle Sándor Szabadidőközpont	szabadidőközpont	Mór
35.	csatlakozó	Csuporné Angyal Zsuzsa e.v.	kézműves	Csókakő
36.	csatlakozó	Móri Néptáncbarátok Egyesülete	civil szervezet	Mór
37.	csatlakozó	Képző- és Iparművészeti Szabadiskola Alapítvány	civil szervezet	Mór
38.	csatlakozó	Győrödiné Kasznár Beáta e.v.	egyéb szolgáltató	Mór

39.	csatlakozó	Daru Péterné	kézműves	Bodajk
40.	csatlakozó	Miklós Pince Kft.	Borászat	Mór
41.	csatlakozó	Biokoffer Kft	egyéb szolgáltató	Mór
42.	csatlakozó	MONA Egyesület	civil szervezet	Mór
43.	csatlakozó	Oroszlánkő Természetvédelmi Hagyományörző és Turisztikai Egyesület	civil szervezet	Oroszlány
44.	csatlakozó	Nagy F. Luca	kézműves	Mór
45.	csatlakozó	Pontica Kft.	Borászat	Mór
46.	csatlakozó	VITAMÓR Kft.	egyéb szolgáltató	Mór
47.	csatlakozó	Vécsei Családi Pincészet	Borászat	Mór
48.	csatlakozó	Strami Mór kft.	vendéglátóhely	Mór
49.	csatlakozó	Wekerle Sándor Egyesület Mór	civil szervezet	Mór
50.	csatlakozó	Margaréta Vendégház	falusi szálláshely	Fehérvárcsurgó
51.	csatlakozó	Wénusz Róbert e.v.	egyéb szolgáltató	Pusztavám
52.	csatlakozó	Szabó Richard e.v.	egyéb szolgáltató	Mór
53.	csatlakozó	Pigler Csabáné	egyéb szolgáltató	Bodajk
54.	csatlakozó	Móri-Árok Természeti Öröksége Alapítvány	civil szervezet	Mór
55.	csatlakozó	Mór-Freudenberg Baráti Társaság	civil szervezet	Mór
56.	csatlakozó	Zöld Kutya Kozmetika	egyéb szolgáltató	Mór
57.	csatlakozó	Üveg-Ásvány Bányászati Ipari Kft.	egyéb szolgáltató	Fehérvárcsurgó
58.	csatlakozó	Sörédi Szőlőhegyért Alapítvány	civil szervezet	Söréd
59.	csatlakozó	Ars Mundi Kft.	egyéb szolgáltató	Csókakő
60.	csatlakozó	Méhes Vendégház Kft.	falusi szálláshely	Csabdi
61.	csatlakozó	Hajnáczi Sándor	Magánszemély	Sárkeresztes
62.	csatlakozó	Természetjárással a Környezetért Turisztikai Egyesület	civil szervezet	Székesfehérvár
63.	csatlakozó	Pfiffer Katalin	Magánszemély	Mór
64.	csatlakozó	Jüllich József	Magánszemély	Pusztavám

4. számú melléklet

MÓRI BORVIDÉK TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓS MENEDZSMENT EGYESÜLET

ALAPSZABÁLYA

**a módosításokkal egységes szerkezetben
- a módosult szövegrészek dőlt betűs szedéssel vannak megkülönböztetve -**

A Mór Borvidék Turisztikai Desztinációs Menedzsment Egyesület Közgyűlése az egyesületi jogról szóló 1989. évi II. törvény illetőleg a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény 61. és következő §-ai alapján, a Közhasznú Szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény rendelkezéseire is figyelemmel a mai napon az egyesület módosított és egységes szerkezetbe foglalt Alapszabályát az alábbi tartalommal fogadja el, az egyesület 2010. szeptember 15. napján megtartott közgyűlésének határozata alapján.

1. §

Az Egyesület neve, székhelye és jogállása

- (1) Az Egyesület neve: Móri Borvidék Turisztikai Desztinációs Menedzsment Egyesület
- (2) Az Egyesület székhelye: 8060 Mór Táncsics u. 1.
- (2/a) *Az Egyesület fióktelepe: 8074 Csókakő, Petőfi u. 3.*
- (3) Az Egyesület működési területe kiterjed a Magyar Köztársaság egész területére
- (4) Az Egyesület jogi személy, közhasznú szervezet
- (5) Az Egyesület bélyegzője: kör alakú, a körbe írva: Móri Borvidék TDM Egyesület
A pecsét színe fekete

2. §

Az Egyesület célja és közhasznú tevékenysége:

- (1) Az Egyesület célja a magán és közszféra partnerségén, közös érdekeltiségén alapuló turizmusfejlesztés, szervezés és működtetés.
 - A cél elérése érdekében az Egyesület az alábbi feladatokat látja el:
 - A turisztikában érdekelt vállalkozások, szolgáltatók tevékenységének összehangolása, támogatása, érdekképviselése
 - Önkormányzati és vállalkozói turisztikai tevékenységek összehangolása
 - Kialakítja az érintettek széles bevonásával a marketingstratégiát
 - Turisztikai termékfejlesztés kezdeményezése
 - Turisztikai információs iroda működtetése
 - Turisztikai szolgáltatások közvetítése
 - Turisztikai információs technológia alkalmazás működtetése, hozzáférés biztosítása a tagok részére
 - Statisztikákat készít a helyi turisztikai szolgáltatásokról, eredményekről
 - Turisztikai szempontból fontos rendezvények, programok kezdeményezése, megvalósítása
 - Tagság folyamatos informálása a tervezett programokról, az egyesület eredményeiről

- Képzési igények felmérése, megszervezése
 - Együttműködik a szakmai szervezettel
- (2) Az Egyesület a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. Törvény 26.§ c.) pontjában megjelölt közhasznú tevékenységek közül az alábbi közhasznú tevékenységeket végzi:
 - nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
 - kulturális tevékenység
 - környezetvédelem
 - (3) Az Egyesület működésének, szolgáltatásainak és beszámolóinak nyilvánosságát saját honlapján biztosítja.
 - (4) Az Egyesület, mint közhasznú szervezet nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásaiból.
 - (5) Az Egyesület, mint közhasznú szervezet vállalkozási tevékenységet csak céljai megvalósításai érdekében, azok nem veszélyeztetve végez, gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt meghatározott tevékenységére fordítja.
 - (6) Az Egyesület közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt. Közvetlen politikai tevékenységnek minősül a pártpolitikai tevékenység, továbbá országgyűlési képviselői, megyei, fővárosi, önkormányzati választáson jelölt állítása.
 - (7) Az Egyesület, mint közhasznú szervezet működése nyilvános, szolgáltatásait megkötés nélkül bárki igénybe veheti.

3. §

Az Egyesület tagjai

- (1) Az Egyesület tagja lehet az a természetes személy vagy szervezet, aki a jelen Alapszabályokban foglalt egyesületi célokat elfogadja és tagfelvételi kérelmét az Elnökség jóváhagyja. A felvételt kérőnek kérelmében nyilatkozatott kell tennie arra vonatkozóan, hogy az Egyesület létesítő okiratát ismeri és az Egyesület alapszabályát, céljait, szellemiségét, értékrendjét és kialakult szokásait magára nézve kötelezően fogadja el.
- (2) A tagfelvétellel kapcsolatos döntés meghozatala az Elnökség hatáskörébe tartozik. A tagfelvételének kérdésével az Elnökség a tag kérelme alapján, egyszerű szótöbbségi határozattal dönt. A tagsági jogviszony a tagfelvételi kérelem Elnökség által történő elfogadásával jön létre.
- (3) Az Egyesület Elnöksége köteles az egyesületi tagokról naprakész nyilvántartást vezetni.
- (4) Az Elnökség egyszerű többségi döntéssel hozott határozattal tiszteletbeli tagnak kérhet fel olyan természetes személyeket, akiket arra érdemesnek tart. A tiszteletbeli tagság az Egyesületben tagsági jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztet azzal a kivétellel, hogy a tiszteletbeli tag is jogosult a Közgyűlésen részt venni, felszólalni, véleményét az adott kérdéssel összefüggésben kinyilvánítani és javaslatot tenni, valamint egyben köteles az Alapszabály rendelkezéseit betartani és az Egyesület érdekeivel összhangban tevékenykedni.
- (5) A jelen Alapszabályzatban a továbbiakban mindazon rendelkezéseknél, ahol a tag kifejezés szerepel, csupán az Egyesület rendes tagjait kell érteni, a tiszteletbeli tagokra

vonatkozó eltérő rendelkezések mindig pontosan tartalmazzák a „tiszteletbeli tag” kifejezést.

- (6) Az Egyesület tagság megszűnik
 - a természetes személy tag halálával, illetőleg a nem természetes személy tag jogutód nélküli megszűnésével.
 - a kilépés írásbeli bejelentésével
 - kizárással
 - ha az Egyesület megszűnik
- (7) Kilépési szándékát a tag köteles bejelenteni az Elnökséghez. A kilépés az Elnökség részére történő bejelentéssel egyező időpontban hatályos.
- (8) A Közgyűlés minősített többségi határozattal, a jelenlevő, szavazati joggal rendelkező tagok legalább háromnegyedes szavazat többségével az Egyesületből kizárhatja azt a tagot, aki valamely, az egyesületi tagságból eredő kötelezettségét ismételten, vagy súlyosan megszegi, így különösen: ha három hónapnál régebb lejárt esedékességű tagdíját írásbeli felszólításra sem fizette be, illetőleg ha az egyesület céljával, szellemiségével vagy az Alapszabállyal össze nem egyeztethető magatartást tanúsít.
- (9) A tiszteletbeli tag címet a Közgyűlés minősített többségi határozattal, a jelenlevő, szavazati joggal rendelkező tagok legalább háromnegyedes szavazat többségével jogosult megvonni abban az esetben, ha a tiszteletbeli tag az Egyesület céljával, szellemiségével, értékrendjével vagy az Alapszabállyal össze nem egyeztethető magatartást tanúsít.
- (10) A 3.§. (8) és (9) bekezdéseiben megjelölt eljárásokban csak azt követően hozható meg a kizárásról, illetve a tiszteletbeli tag cím megvonásáról szóló határozatot, hogy a határozattal érintett személyt meghallgatták, részére lehetőséget biztosítottak védekezésének előterjesztésére és az enyhítő vagy mentő körülmények ismertetésére.

4. §

Tagsági jogok és kötelezettségek:

(1) Az Egyesület tagja jogosult:

- Részt venni az Egyesület rendezvényein, kezdeményezni egyes kérdések megvitatását
- A természetes személy tag személyesen, a nem természetes tag képviselője útján a Közgyűlésen a többi taggal egyenlő szavazati joggal részt venni, felszólalni, véleményt kifejezni, határozati javaslatot tenni és szavazni
- A természetes személy tagok választhatnak és választhatók, a nem természetes személy tagok pedig törvényes képviselőik útján választhatják meg az egyesület vezető tisztségviselőit.

(2) Az Egyesület tagja köteles:

- Az Egyesület Alapszabályát és belső szabályzatait valamint az Egyesület szervei által hozott határozatokat megtartani, az Egyesület célját és szellemiségét, értékrendjét tiszteletben tartani.
- Az Egyesület Közgyűlésének a tagokra nézve kötelező határozatok szerint eljárni
- Az Elnökség által évente meghatározott mértékű tagdíjat határidőben megfizetni

- (3) A nem természetes személy tag törvényes képviselő útján gyakorolhatja és teljesítheti jogait és kötelezettségeit. A természetes személy tag jogait csak személyesen gyakorolhatja, meghatalmazotti képviseletnek nincs helye.

- (4) Amennyiben a jelen Alapszabály eltérően nem rendelkezik, az Egyesület valamennyi tagja egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik.

5. §

Az Egyesület szervezete, összeférhetetlenségi szabályok

- (1) Az Egyesület legfőbb szerve a Közgyűlés (6.§), amely a tagok összessége. Az Egyesület ügyintéző és képviselő teendőit, illetve a napi ügyviteli feladatokat az Egyesület ügyintéző képviselő szerve, az Elnökség (7.§) irányítja és látja el. Az Egyesület vezető tisztségviselői: az Elnökségi tagok és az Elnök (8.§).
- (2) Az egyesület ügyintéző szervének tagja csak az lehet, aki nincs eltiltva a közügyek gyakorlásától, és megfelel az 1989.évi II. törvény 8. § (1)bekezdésében írtaknak.
- (3) Az egyesület vezető szervében nem vehet részt az a személy, aki vagy akinek közeli hozzátartozója, élettársa a (a továbbiakban együtt: hozzátartozó) a határozat alapján kötelezettség vagy felelősség alól mentesül, vagy bármilyen más előnyben részesül, illetve a megköendő jogügyletben egyébként érdekelt. Nem minősül előnynek az Egyesület cél szerinti juttatásai keretében a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatás, illetve az Egyesület által tagjának, a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő célszerű juttatás.
- (4) Az Egyesület megszűntét követő két évig nem lehet más közhasznú szervezet vezető tisztségviselő az a személy, aki olyan közhasznú szervezetnél töltött be – annak megszűntét megelőző két évben legalább egy évig – vezető tisztséget, amely az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozását nem egyenlítette ki.
- (5) A vezető tisztségviselő, illetve az ennek kijelölt személy köteles az Egyesületet előzetesen tájékoztatni arról, hogy ilyen tisztséget egyidejűleg más közhasznú szervezetnél is betölt.

6. §

A Közgyűlés

- (1) Az Egyesület legfelsőbb szerve a Közgyűlés, amelyet évente egyszer össze kell hívni. Az Elnök az Elnökség egyszerű szótöbbséggel hozott határozata alapján a Közgyűlést egyéb alkalommal is jogosult összehívni, továbbá azt köteles összehívni, ha a tagok legalább egyharmada az ok és a cél megjelölésével írásba kéri.
- (2) A Közgyűlés hatáskörébe tartozik:
- a) az Alapszabály megállapítása, módosítása
 - b) az éves költségvetés meghatározása
 - c) az Elnök éves beszámolójának és a közhasznúsági jelentésnek az elfogadása
 - d) az Egyesület más egyesülettel történő egyesülésének, feloszlásának kimondása
 - e) az Egyesület tagjainak sorából történő kizárás, illetőleg a tiszteletbeli tagi cím visszavonása
 - f) az Elnökség tagjai és az Elnök megválasztása
- (3) A Közgyűlést az Elnök hívja össze valamennyi regisztrált tag előzetes írásbeli értesítésével. A meghívót a tagoknak a tervezett időpontot megelőzően legalább 8 naptári nappal meg kell küldeni, a napirendi pontok , valamint a határozatképtelenség esetén megtartandó esetleges megismételt Közgyűlés helyének és dátumának pontos megjelölésével. A meghívó az Egyesület internetes honlapján is nyilvánosságra kerül. A Közgyűlés nyilvános.

- (4) A Közgyűlés akkor határozatképes, ha a szavazásra jogosult tagok 50 %-a + 1 fő jelen van. A határozatképtelenség miatt megismételt Közgyűlés ugyanazon a napon, fél órával később tartandó, ez az időpont szerepel az eredeti meghívóban. A határozat képtelenség miatt megismételt Közgyűlés az eredeti meghívókban rögzített napirendi pontok tekintetében a jelenlévők számától függetlenül határozat képes abban az esetben, ha a távolmaradás jogkövetkezményeire a tagok figyelmét a meghívóban kifejezetten felhívták.
- (5) A Közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben határozatait a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok egyszerű többségével hozza, kivéve az a), e), g) pontot ahol a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok többsége (legalább háromnegyedének) igenlő szavazata szükséges. Tag kizárásra vonatkozó döntés meghozatalakor a kizárni szándékozó tag szavazati jogát nem gyakorolhatja.
- (6) A Közgyűlés az éves beszámolóról és a közhasznúsági jelentés elfogadásáról szóló határozatát az általános szabályok szerint, azaz a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok egyszerű szótöbbségével hozza.
- (7) A levezető elnök személyének megválasztásáról a Közgyűlés az ülés megkezdésekor a jelenlévő, szavazati joggal rendelkező tagok egyszerű szótöbbséggel határoz.
- (8) A Közgyűlés a személyi döntések e), f), g) pontok kivételével határozatait nyílt szavazással, a személyi döntések tekintetében pedig titkos szavazással hozza.
- (9) Szavazategyenlőség esetén nyílt szavazáskor a Közgyűlés levezető elnöke dönt, titkos szavazás esetén a határozati javaslatot elvetettnek kell tekinteni. (Vagy addig kell ismételni a szavazást, ameddig a kellő támogatott többség ki nem alakul)
- (10) Az Elnök köteles a Közgyűlés által meghozott határozatokat a Határozatok Könyvébe bejegyezni. A Határozatok Könyve oly módon tartalmazza a határozatokat, hogy abból a Közgyűlés döntésének tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számaránya (ha lehetséges személye) megállapítható.

7. §

Az Elnökség

- (1) Az Egyesület vezető szerve az 5 tagú Elnökség, amelynek tagjait a Közgyűlés titkos szavazással 5 év időtartamra választja.
- (2) Az Egyesület szükség szerint, de évente legalább 3 alkalommal tart ülést. Az Elnökség ülése határozat képes, ha azon az Elnökségi tagok több mint fele jelen van. Az ülések nyilvánosak.
- (3) Az Elnökség határozatait nyílt szavazással, szótöbbséggel hozza meg, a három Elnökségi tag van jelen, akkor csak egyhangú határozat hozható.
- (4) Az Elnökségi ülést az Elnök hívja össze valamennyi Elnökségi tag előzetes írásbeli értesítésével. A meghívót az Elnökségi tagoknak a tervezett időpontot megelőzően legalább 8 naptári nappal meg kell küldeni, a napirendi pontos megjelölésével. A meghívó az Egyesület internetes honlapján is nyilvánosságra kerül. Az Elnökség ügyrendjét egyebekben maga állapíthatja meg.
- (5) Az Elnökség hatáskörébe tartozik:
 - a) az éves tagdíj mértékének meghatározása az alakulás évében fizetendő éves tagdíj kivételével
 - b) az Egyesület tagjaira kötelező határozatok meghozatala

- c) az ügyrend elfogadása
- d) az etikai szabályok elfogadása
- e) tagfelvétel jóváhagyása
- f) az Elnök utasítása a Közgyűlés összehívására
- g) az egyesület működésével kapcsolatban keletkezett iratokba, az éves elnöki beszámolóba, a közhasznú jelentésekbe, valamint a korábbi közgyűlési határozatokba való betekintés biztosítása az érdeklők részére, előzetesen az Elnökkel egyeztetett időpontban az Egyesület székhelyén. Az iratbetekintés iránti kérelmet az Elnökséghez kell benyújtani, és a kérelem beérkezésétől számított 5 napon belül biztosítani kell a betekintést.

8. §

A közgyűlési és elnökségi határozatokat az Elnök a határozat meghozatalától számított 15 napon belül e-mailben közli az érintettekkel és ugyanilyen határidőben az Egyesület honlapján nyilvánosságra hozza.

9. §

Az Elnök

- (1) Az Elnök a Közgyűlés által egyszerű szótöbbséggel, titkos szavazással 5 év időtartamra választott vezető tisztségviselő. Az Egyesület képviselőjére az Elnök és az Alelnök önállóan jogosult.
- (2) Az Elnök hatásköre és feladatai:
 - Az egyesület adminisztratív szervezetének kialakítása és vezetése
 - Munkáltatói jogok gyakorlása az egyesület munkavállalói felett
 - A Közgyűlés és az Elnökség határozatainak végrehajtása
 - Az Elnökségi ülések előkészítése és levezetése
 - Egyesület képviselője harmadik személyekkel szemben a hatóságok, illetőleg bíróság előtt
 - Az Egyesület Közgyűlésének és az Elnökség határozatairól olyan nyilvántartás vezetése, amelyből a vezető szerv döntésének tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számaránya és személye megállapítható
 - Éves beszámoló tervezetének készítése és jóváhagyása céljából a Közgyűlés elé terjesztése
 - A Közgyűlés és az Elnökség határozatainak az Alapszabályban megjelölt módon az érintettekkel történő közlése
 - Amennyiben ez mások vagy az Egyesület jogát vagy jogos érdekét nem sérti vagy veszélyezteti, a Közgyűlés és az Elnökség által meghozott határozatokat valamint az Egyesület beszámolóit saját honlapján nyilvánosságra hozza.
- (3) Az alelnök feladata és hatáskörei:
 - Egyesület képviselője
 - Ellátja a szervezési feladatokat, illetve azokat koordinálja, az elnök irányításával folyamatosan intézi az Egyesület ügyeit. Előkészíti a Közgyűlést, az Elnökség üléseit, gondoskodik a határozatok végrehajtásáról
 - Vezeti az Egyesület nyilvántartásait, illetve gondoskodik azok naprakész vezetéséről, azokba való betekintés biztosításáról.
 - Ellátja az elnök, illetve az Elnökség által rábízott feladatokat, különösen ellátja az Elnökség ügyviteli teendőit, segíti az elnök munkáját.

10. §

Az Egyesület, mint közhasznú szervezet éves bevétele az 5 millió forintot nem haladja meg, ezért az 1997. évi CLVI. törvényben megjelölt felügyelő szerv létrehozása nem szükséges. Amennyiben az éves bevétel az 5 millió forintot meghaladja, a Közgyűlés gondoskodik az Alapszabály megfelelő módosításáról, és felügyelő szerv megválasztásáról.

11. §

Az Egyesület működése és gazdálkodása

- (1) Az Egyesület, mint társadalmi szervezet tevékenységét a nyilvántartásról szóló határozat jogerőre emelkedése napján kezdheti meg.
- (2) Az Egyesület tagjaiból, részére juttatott támogató befizetésekből és esetleges egyéb jövedelmekből gazdálkodik.
- (3) A tagdíj összegét, befizetésének módját az Elnökség határozza meg az alakulása évében fizetendő tagdíj kivételével. A tagok tagdíj befizetéseiből az Elnökség a tagnyilvántartáshoz kapcsolódó nyilvántartást vezet. A tagok a tagdíj megfizetésén túl az Egyesület tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek.
- (4) Az Egyesület vagyonával önállóan gazdálkodik, tartozásaiért saját vagyonával felel.
- (5) Az Egyesület gazdálkodás során elért eredményét nem osztja fel, azt az Alapszabályban meghatározott tevékenységére fordítja.
- (6) Az Egyesület befektetési tevékenységet nem végez, így befektetési szabályzatkészítési kötelezettsége nincsen.
- (7) Az Egyesület az államháztartás alrendszereitől a normatív támogatás kivételével csak írásbeli szerződés alapján részesülhet támogatásban. A szerződésben meg kell határozni a támogatással való elszámolás feltételeit nyilvánosságra kell hozni. Az Egyesület, mint közhasznú szervezet által nyújtott cél szerinti juttatások bárki által megismerhetők.
- (8) Az Egyesület a felelős személyt, a támogatót, valamint e személyek hozzátartozóját a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető szolgáltatások, illetve a társadalmi szervezet által tagjának a tagsági jogviszony által nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő juttatások kivételével cél szerinti juttatásban nem részesítheti.
- (9) Az Egyesület váltót, illetve más hitelviszonyt megtestesítő értékpapírt nem bocsájthat ki.
- (10) Az Egyesület vállalkozásának fejlesztéséhez, közhasznú tevékenységét veszélyeztető mértékű hitelt nem vehet fel, az államháztartás alrendszereitől kapott támogatást hitelfedezetül, illetve hitel törlesztésére nem használhatja fel.
- (11) Az Egyesület működése felett a Fejér Megyei Főügyészség gyakorol törvényességi felügyeletet.
- (12) A TDM pályázat keretében meghatározott projekt megvalósításának időtartamára, valamint a projekt befejezésétől számított 5 éven keresztül (fenntartási időszak) az Egyesület vállalkozásai, szolgáltatói, magánszemélyei és civil szervezetei együttesen a TDMSz turisztikai fejlesztési és működési feladatainak ellátásra egyesületi tagdíj vagy egyéb pénzügyi hozzájárulás formájában a TDM munkaszervezet éves működési költségének legalább 10%-át biztosítják.

12. §

Az Egyesület képviselete

- (1) Az Egyesületet az Elnök és Alelnök önállóan képviseli, a 2. pontban foglalt kivétellel.
- (2) Az Egyesület bankszámlája felett az Elnök és egy további Elnökségi tag együttesen jogosult rendelkezni.

13. §

Az Egyesület megszűnése:

- (1) Az Egyesület megszűnik, ha a Közgyűlés a feloszlását, vagy más társadalmi szervvel történő egyesülését kimondja.
- (2) Megszűnik továbbá az Egyesület amennyiben az arra jogosult szerv felosztatja, illetőleg megszűnését megállapítja.
- (3) Az Egyesület megszűnése esetén vagyonát elsődlegesen a hitelezők kielégítésére kell fordítani. A hitelezők kielégítése utáni vagyonfelhasználásának módjáról a Közgyűlés dönt.
- (4) A közhasznú szervezet a közhasznú jogállásának megszűnésekor köteles esedékes köztartozásait rendezni, illetőleg közszolgáltatás ellátására irányuló szerződésekből eredő kötelezettségeit időarányosan teljesíteni.

14. §

Záró rendelkezések

- (1) A jelen Alapszabályban nem szabályozott kérdésekben a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény, valamint a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. Törvény, illetőleg a további vonatkozó hatályos jogszabályok rendelkezései megfelelően irányadók.

Mór, 2010. szeptember 15.

.....
Möllmann Günterné
elnök

5. számú melléklet

A Móri Borvidék TDM Egyesület tagdíjai

- Fizetővendéglátás, magánszálláshely, szálloda, panzió, turistaszálló: 1000 Ft/ágy
- Vendéglátóhelyek/melegkonyhas éttermek/: 400 Ft/férőhely
- Egyéb vendéglátóipari egységek: 30 000 Ft/év
/büfé, ételbár, pizzeria, cukrászda, kávézó, söröző, borozó stb./
- Non-profit szervezetek és magánszemélyek tagdíjának mértéke: 5000 Ft/év
- Egyéb turisztikai jellegű szolgáltatások: 30 000 Ft/év
/rendezvényszervezők, borospincék, utazási iroda, lovas tanya stb./
- Egyéb nem turisztikai jellegű vállalkozások: 10 000 Ft/év
- Önkormányzatok lakosságárányosan: 360 Ft/fő/év